

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΔΕΡΒΟΥ

παιδαγωγικού μεθόδου της Θεολογίας
 ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ καὶ τῇ Πύλαρειῳ Σχολῇ.

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ
 ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
 ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Β' ΤΑΞΕΩΣ
 ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Ἐγκυρθεσίον

ἐν τῇ κατὰ τὸν νόμον ΓΣΑ διαγωνισμῶν
 διὰ τῆς τετραετίας 1909-1913

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
 ΕΚΔΟΤΑΙ Α. ΤΕΡΖΟΠΟΥΛΟΣ & Μ. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ
 1909

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ἰδρυθ. $\frac{\text{Πρωτ. } 11,300}{\text{Διεκπ. } 10,828}$

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13ῃ Αὐγούστου 1909

Πρὸς τὸν κ. Δ. Χ. ΤΕΡΖΟΠΟΥΛΟΝ

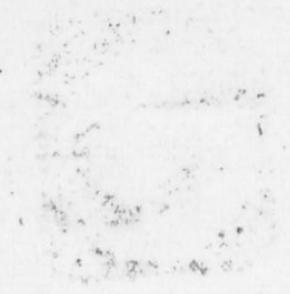
Γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι κατ' ἀπόφασιν τῆς ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐποπτικῆς Ἐπιτροπείας ἡ τιμὴ τῆς *Ἱερᾶς Ἱστορίας τῆς Καινῆς Διαθήκης* ὑπὸ Γ. Δέρβου ἐκ φύλλων τυπογραφικῶν ὅ $\frac{1}{2}$ ὤρίσθη εἰς δραχμὰς μίαν καὶ λεπτὰ τριάκοντα (1,30), τὸ δὲ ἐπιθετέον βιβλιόσημον χρώματος ῥοδίνου ἔσται ἀξίας λεπτῶν πενήκοντα καὶ δύο (52).

Ἐντελλόμεθα, ὅπως συμμορφωθῆτε πρὸς τὰς ἀποφάσεις ταύτας, ἐκτυπώσῃτε δὲ τὴν παρούσαν ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ὄψεως τοῦ περικαλίμματος τοῦ βιβλίου κάτωθι τῆς θέσεως, εἰς ἣν κατὰ νόμον ἐπικολλᾶται τὸ βιβλιόσημον.

Ὁ Ὑπουργὸς

Κ. ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Γ. ΒΕΝΘΥΛΟΣ

Π. Δ. Παιδαγωγικό

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΔΕΡΒΟΥ
τακτικού καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ
καὶ τῇ Ῥιζαρείῳ Σχολῇ.

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
τῶν μαθητῶν τῆς β' τάξεως
τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων

Ἐγκριθεῖσα
ἐν τῷ κατὰ τὸν νόμον ἸΣΑ' διαγωνισμῷ
διὰ τὴν τετραετίαν 1909—1913

ΕΚΔΟΤΑΙ
Δ. Χ. ΤΕΡΖΟΠΟΥΛΟΣ & Μ. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΤΕΡΖΟΠΟΥΛΟΥ — ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ
1909

ΑΡΙΘΜ. { πρωτ. 1634
 { δεκπ. 1130

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19ῃ Δεκεμβρίου 1907

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

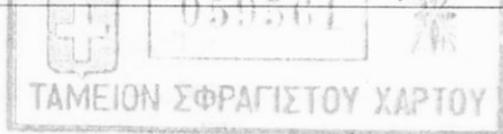
Πρὸς τὸν ἐλλόγιμον καθηγητὴν τῆς Θεολογίας
ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ κ.
ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΔΕΡΒΟΝ

Συνφδὰ τῇ σχετικῇ ἐκθέσει τοῦ Ἀρχιμ. Πολυκάρπου Θωμᾶ, εἰς ὃν παρεπέμφθη πρὸς μελέτην ἢ ὑφ' ὑμῶν συνταχθεῖσα Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Κ. Δ. πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς β' τάξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος γνωρίζει ὑμῖν, ὅτι οὐδὲν τὸ ἀπᾶλλον τοῖς δόγμασι τῆς ἡμετέρας Ὁρθοδ. Ἀνατ. Ἐκκλησίας περιέχεται ἐν τῷ συγγράμματι ὑμῶν τούτῳ.

- † Ὁ Ἀθηνῶν **ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ** Πρόεδρος
- † Ὁ Κεφαλληνίας **ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ**
- † Ὁ Ἡλείας **ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ**
- † Ὁ Μεσσηνίας **ΜΕΛΕΤΙΟΣ**
- † Ὁ Μαντινο-Κυνουρίας **ΓΕΡΜΑΝΟΣ**

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ ΘΩΜΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ὅρισμός τῆς ἱστορίας τῆς Καινῆς Διαθήκης. Συντομωτάτη περίληψις τοῦ περιεχομένου τῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης. Γλῶσσα τῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶνε ἱστορία τοῦ βίου, τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων, ὡς αὕτη ἐκτίθεται ἐν τοῖς βιβλίοις τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἅπερ ἐγράφησαν ὑπὸ Ἀποστόλων καὶ μαθητῶν αὐτῶν.

Τὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶνε εἴκοσιν ἑπτὰ· διαίρουνται δὲ εἰς ἱστορικά, διδακτικά, καὶ προφητικόν.

Ἱστορικά εἶνε τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια, ἦτοι τὸ κατὰ Ματθαῖον, τὸ κατὰ Μάρκον, τὸ κατὰ Λουκᾶν καὶ τὸ κατὰ Ἰωάννην, περιλαμβάνοντα τὸν βίον, τὴν διδασκαλίαν, τὰ ἔργα, τὰ πάθη, τὸν θάνατον, τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐπίσης ἱστορικὸν βιβλίον εἶνε αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἔργον τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, ἐξιστοροῦσαι τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων, καὶ μάλιστα τὴν δι' αὐτῶν ἀπὸ Ἱεροσολύμων μέχρι Ῥώμης διάδοσιν καὶ ἐξάπλωσιν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας· διὰ τοῦτο αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων θεωροῦνται ἡ πρώτη ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία.

Διδακτικά βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶνε αἱ δέκα καὶ τέσ-

σαρες ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἤτοι ἡ πρὸς Ῥωμαίους, αἱ δύο πρὸς Κορινθίους, ἡ πρὸς Γαλάτας, ἡ πρὸς Ἐφεσίους, ἡ πρὸς Φιλιππησίους, ἡ πρὸς Κολοσσαεῖς, αἱ δύο πρὸς Θεσσαλονικεῖς, αἱ δύο πρὸς Τιμόθεον, ἡ πρὸς Τίτον καὶ ἡ πρὸς Φιλιμόνα, καὶ ἡ πρὸς Ἑβραίους.

Τῶν ἐπιστολῶν τούτων, ὡς παρατηροῦμεν, πέμπονται ἄλλαι μὲν πρὸς τοὺς χριστιανοὺς μιᾶς πόλεως ἢ μιᾶς χώρας ἢ καὶ ἐνὸς ἔθνους, ἄλλαι δὲ πρὸς ἄτομα. Ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτοῦ ὁ ἀπόστολος ἐκτίθησι καὶ ἐρμηνεύει πάμπολλα τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἣν μάλιστα ἀπὸ στόματος ἐδίδασκε, καὶ ἐπιλύει πολλὰς περὶ αὐτὴν καὶ τὴν διοίκησιν τῆς ἐκκλησίας ἀπορίας. Ἐκτενέστερον δὲ ποιεῖται ἐν αὐταῖς λόγον περὶ τῆς σχέσεως τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου, περὶ τοῦ ἰλαστηρίου θανάτου τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ θείας χάριτος, περὶ τῆς θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ παρουσίας, περὶ πίστεως, περὶ δικαιοσύνης, υἱοθεσίας καὶ σωτηρίας, περὶ τοῦ βίου τοῦ κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης τῶν ἀνθρώπων, ἣν συνιστᾷ ὡς τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου, περὶ προφυλάξεως ἀπὸ τῶν κίρρετικῶν καὶ τῶν κακοδοξίων αὐτῶν, περὶ ἀποφυγῆς τῆς κενοδοξίας, τοῦ φθόνου καὶ τοῦ μίσους, καὶ περὶ τῆς διαλύσεως τῶν ἐρίδων, περὶ τῶν καθήκοντων τῶν πνευματικῶν ποιμένων, τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα καὶ τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς, τῶν κυρίων πρὸς τοὺς δούλους καὶ τὰνάπαλιν καὶ τῶν πολιτῶν πρὸς τοὺς ἄρχοντας. Τὰ καθήκοντα τῶν πνευματικῶν ποιμένων ὑποδεικνύει ἐν ταῖς πρὸς Τιμόθεον καὶ ἐν τῇ πρὸς Τίτον ἐπιστολῇ, ὧν ἐκεῖνον μὲν εἶχε καταστήσει ἐπίσκοπον ἐν Ἐφέσῳ, τοῦτον δὲ ἐν Κρήτῃ.

Πρὸς τούτοις διδακτικὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶνε αἱ

επτά Καθολικαί ἐπιστολαί, ἦτοι ἡ τοῦ Ἰακώβου, αἱ δύο τοῦ Πέτρου, αἱ τρεῖς τοῦ Ἰωάννου καὶ ἡ τοῦ Ἰούδα. Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται καλοῦνται Καθολικαί· διότι ἀποστέλλονται οὐχὶ πρὸς ὠρισμένας χριστιανικὰς ἐκκλησίας ἢ πρὸς ὠρισμένα πρόσωπα, ὡς αἱ τοῦ Παύλου, ἀλλὰ πρὸς ἅπαντας τοὺς χριστιανοὺς καὶ συμβουλεύει αὐτοὺς νὰ ἐπιδεικνύωσι τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστιν των ἐν ἔργοις καλοῖς, νὰ ἐμμένωσιν εἰς τὴν παραδοθεῖσαν αὐτοῖς πίστιν σταθεροὶ καὶ ἀκλόνητοι καὶ μηδεμίαν κοινωνίαν νὰ ἔχωσι πρὸς τοὺς ψευδοδιδασκάλους καὶ τοὺς αἰρετικούς.

Προφητικὸν βιβλίον τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶνε ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου, ἧς κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ διδάσκει (δι' ἐπιστολῶν) τοὺς ἐν Ἀσίᾳ χριστιανοὺς, ὅπως φυλάττωσι καὶ τηρῶσι τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ μένωσι μέχρι τέλους πιστοὶ εἰς αὐτόν, βέβαιοι ὄντες, ὅτι ὁ χριστιανισμὸς θὰ θριαμβεύσῃ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

Γλῶσσα τῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἐκτὸς τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου, ἕπερ, ἀρχικῶς γραφὲν ἐν τῇ ἀραμαϊκῇ γλώσσῃ, μετεφράσθη εὐθὺς εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, πάντα τὰ βιβλία τῆς Καινῆς διαθήκης ἐγράφησαν ἑλληνιστί· διότι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ ἦτο λίαν διαδεδομένη καὶ σχεδὸν παγκόσμιος.

ΜΕΡΟΣ Α΄.

Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

ΤΜΗΜΑ Α΄.

Ο ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

§ 1. Ζαχαρίας και Ἐλισάβετ

(Λουκ. Α΄. 5—25).

Ὅτε ὁ Ἡρώδης, ὁ επικαλούμενος ὁ μέγας, ἐβασίλευε τῆς Ἰουδαίας, ἔζη ἱερεὺς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, οὗ ἡ γυνὴ ἐκαλεῖτο Ἐλισάβετ. Καὶ οἱ δύο ἦσαν δίκαιοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἔζων βίον ἀμεμπτον, ἀκολουθοῦντες πάσας τὰς ἐντολάς αὐτοῦ. Δὲν εἶχον τέκνα, ἡ δὲ ἀτεκνία ἐθεωρεῖτο κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ὄνειδος καὶ μέγα κακόν, καὶ οἱ δύο ἦσαν προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν. Ὅτε δὲ ἦτο ἡ ἑβδομὰς τῆς ἑφημερίας τοῦ Ζαχαρίου, ἐκκληρώθη αὐτος, ὅπως θυμιάσῃ ἐν τῇ ναῷ· διότι ἦτο συνήθεια τῶν Ἰουδαίων ὁ ἱερεὺς νὰ κληρῶται μόνον ἅπαξ κατὰ τὴν ἑβδομάδα τῆς ἑφημερίας του, ὅπως θυμῆ ἐν τῇ ναῷ.

Ὁ ἱερεὺς κληρωθεὶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν καὶ ἐθυμίᾳ, ὅποτε αἰφνιδίως ἄγγελος Θεοῦ ἵσταται πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ θυσιαστηρίου. Ὁ Ζαχαρίας ἀμέσως ἐταράχθη καὶ ὑπὸ μεγάλου φόβου κατελήφθη. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία· διότι ἡ δέησίς σου εἰσηκούσθη καὶ ἡ γυνὴ σου Ἐλισάβετ θά σοι γεννήσῃ υἱὸν καὶ θὰ καλέσῃς αὐτὸν Ἰωάννην.

Ὁ δὲ Ζαχαρίας, μὴ πιστεῦων εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἀγγέλου,

εἶπε πρὸς αὐτόν· Διὰ τίνος σημεῖου ἐγὼ θὰ γνωρίσω, ὅτι θὰ ἀποκτήσω υἱόν, ἀφ' οὗ καὶ ἐγὼ καὶ ἡ γυνὴ μου εἴμεθα ἤδη προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν; Καὶ ὁ ἄγγελος ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἐγὼ εἶμαι ὁ Γαβριήλ, ὁ ἀποσταλὴς παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἵνα λαλήσω καὶ ἀναγγείλω πρὸς σὲ ταῦτα. Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐπίστευσας εἰς ὅτι σοι εἶπον, θὰ μείνῃς ἄφωνος, ἕως ὅτου ὁ υἱός σου γεννηθῆῃ καὶ ὀνομασθῆῃ Ἰωάννης. Καὶ τῷ ὄντι ὁ Ζαχαρίας ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης ἔμεινεν ἄφωνος καὶ κωφός καὶ ἐξεληθὼν ἐκ τοῦ ναοῦ δὲν ἠδύνατο νὰ λαλήσῃ πρὸς τὸν λαόν, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θυμιάματος ἴστατο ἔξω καὶ προσήύχето. Ὁ λαός, βλέπων τὸν Ζαχαρίαν ἄφωνον καὶ κωφόν, ἐνόησεν, ὅτι οὗτος εἶδεν ὀπτασίαν ἐν τῷ ναῷ.

Ἄφ' οὗ δὲ ἐτελείωσεν ἡ ἑβδομάς τῆς ἐφημερίας του, ὁ Ζαχαρίας ἐπέστρεφεν εἰς τὴν πατρίδα του, ἣ ὅποια εὕρισκετο εἰς τὰ ὄρεινά μέρη τῆς φυλῆς Ἰούδα καὶ εἰς τὴν ὅποιαν διέμενον ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ. Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς τὸν οἶκον ἡ γυνὴ αὐτοῦ Ἐλισάβητ ἔμεινεν ἔγκυος, καθὼς εἶπεν ὁ ἄγγελος.

Παρατηρήσεις.

Αἱ εὐχαὶ καὶ αἱ δεήσεις τῶν εὐσεβῶν, ὡς τοῦ Ζαχαρίου καὶ τῆς Ἐλισάβητ, εἰσακούονται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Οἱ ἀπιστοῦντες εἰς τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ τιμωροῦνται.

§ 2. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου.

(Λουκ. Α'. 26—38).

Ἐξ μῆνας ἀπὸ τῆς συλλήψεως τῆς Ἐλισάβητ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριήλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν πόλιν τῆς Γαλιλαίας Ναζαρέτ, πρὸς τὴν παρθένον Μαριάμ, ἣτις ἦτο μεμνηστευμένη μὲ τὸν Ἰωσήφ, καταγόμενον ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ Δαβίδ. Ὁ ἄγγελος, εἰσελθὼν πρὸς αὐτὴν εἶπε· «Χαῖρε κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σου· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναῖξιν». Ἡ παρθένος, ἀκούσασα τὸν λόγον τοῦτον τοῦ ἀγγέλου ἐταράχθη, καὶ ἐσυλλογίζετο τίνα ἔννοιαν

ἡδύνατο νὰ ἔχῃ ὁ χαιρετισμὸς οὗτος. Εἶπε δὲ ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτήν· Μὴ φοβοῦ Μαριάμ· διότι ἔτυχες ἐξαιρέτου εὐνοίας παρὰ τῷ Θεῷ. Καὶ ἰδοὺ θὰ συλλάβῃς καὶ θὰ γεννήσῃς υἱὸν καὶ θὰ καλέσῃς τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. Οὗτος θὰ εἶναι μέγας καὶ θὰ κληθῇ υἱὸς τοῦ Ἵψίστου καὶ θὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον τοῦ Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ θὰ βασιλεύσῃ εἰς τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ δὲν θὰ ὑπάρχῃ τέλος.

Εἶπε δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς θὰ γίνῃ τοῦτο; Ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπε πρὸς αὐτήν· Πνεῦμα Ἅγιον θὰ ἔλθῃ ἐπὶ σέ καὶ δύναμις Ἵψίστου θὰ σε ἐπισκιάσῃ. Διὰ τοῦτο τὸ ἅγιον τέκνον, ὅπερ θὰ γεννηθῇ ἐκ σοῦ, θὰ κληθῇ Υἱὸς Θεοῦ. Καὶ αὐτὴ ἢ Ἐλισάβετ ἢ συγγενὴς σου συνέλαβεν εἰς τὸ γῆρας τῆς· διότι παρὰ τῷ Θεῷ οὐδὲν πρᾶγμα εἶνε ἀδύνατον. Ἡ δὲ Μαριάμ, δεχθεῖσα ἐν ταπεινοφροσύνῃ τοὺς λόγους τοῦ ἀγγέλου, εἶπεν· Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου ἄς γίνῃ εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπας. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

Παρατηρήσεις.

Ἡ παρθένος Μαριάμ διὰ τὴν εὐσέθειαν, διὰ τὴν ἀγνότητα, διὰ τὴν ταπεινοφροσύνην τῆς καρδίας τῆς καὶ διὰ τὴν αἰεὶ ὑπακοήν τῆς εἰς τὸ θεῖον θέλημα, ἡγαπήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐξελέγη, ἵνα γίνῃ μήτηρ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Ἰδοὺ πῶς τιμῶνται καὶ εὐνοοῦνται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τοιαῦται παρθένοι.

Ἡ λέξις Ἰησοῦς εἶνε ἑβραϊκὴ καὶ μεταφράζεται ἑλληνιστὶ Σωτήρ.

§ 3. Ἡ ἐπίσκεψις τῆς Θεοτόκου πρὸς τὴν Ἐλισάβετ.

(Λουκ. Α'. 39—56).

Ἡ παρθένος Μαριάμ, ἀκούσασα παρὰ τοῦ ἀγγέλου, ὅτι ἢ Ἐλισάβετ εἶνε ἔγκυος, ἐπορεύθη ἀμέσως πρὸς αὐτήν, κατοικοῦσαν εἰς μίαν τῶν πόλεων τῆς ὀρεινῆς χώρας τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἵνα συγχαρῇ αὐτήν διὰ τὴν κυοφορίαν τῆς. Ἄμα δ' ὡς ἡ Παρθένος εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἔχαιρέτισε τὴν γυναῖκα αὐ-

τοῦ Ἑλισάβετ, αὕτη, πληρωθεῖσα Πνεύματος Ἁγίου, ὠνόμασε τὴν Μαριάμ μητέρα τοῦ Κυρίου. Ἡ δὲ Μαριάμ, ἀκούσασα παρὰ τῆς Ἑλισάβετ τὴν ὀνομασίαν ταύτην, ὕμνησε τὸν Θεόν, ὅστις ἔδειξε πρὸς αὐτὴν τόσῃν εὐμένειαν καὶ χάριν, διὰ τῶν ἐξῆς λέξεων· «Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον, καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνευμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτηρί μου· ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινώσιν τῆς δούλης αὐτοῦ· ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πάσαι αἱ γενεαί». Ἐμείνε δὲ ἡ Μαριάμ πλησίον τῆς Ἑλισάβετ τρεῖς μῆνας καὶ ἔπειτα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἐν Ναζαρετ κατοικίαν τῆς.

Παρατηρήσεις.

Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ὑμνῇ τὸν Θεὸν μετὰ χαρᾶς καὶ ταπεινοφροσύνης, ὅταν ἀπολαύῃ παρ' αὐτοῦ ἀγαθόν τι, ὡς οὕτως ὕμνησε καὶ ἡ Παρθένος Μαριάμ. Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἔγκριται τὸ ὕψος καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀνθρώπου.

§ 4. Ἡ γέννησις τοῦ Προδρομοῦ.

(Λουκ. Α'. 57—80).

Ὅτε συνεπληρώθη ὁ ὀρισμένος χρόνος πρὸς τὸν τοκετὸν, ἦτοι οἰκνένεα μῆνας, ἡ Ἑλισάβετ ἐγέννησεν υἱόν, ὡς ὁ ἄγγελος εἶχεν εἶπη τοῦτο εἰς τὸν Ζαχαρίαν. Οἱ δὲ γείτονες καὶ οἱ συγγενεῖς, ἀκούσαντες τὴν γέννησιν τοῦ παιδίου, συνέχαιρον τὴν Ἑλισάβετ· διότι ὁ Θεὸς ἠδύόκησε νὰ καταστήσῃ αὐτὴν μητέρα τέκνου, ἐν ᾧ πρὶν ἦτο στεῖρα.

Κατὰ δὲ τὴν ὀγδόην ἡμέραν ἀπὸ τῆς γεννήσεως περιετιμήθη τὸ παιδίον καὶ οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι ἤθελον νὰ ὀνομάσωσιν αὐτὸ Ζαχαρίαν· διότι τὸ ὄνομα ἐδίδοτο εἰς τὰ παιδιά κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς περιτομῆς. Ἄλλ' ἡ τοῦ παιδίου μήτηρ Ἑλισάβετ εἶπεν, ὅτι δὲν θὰ κληθῆ Ζαχαρίας, ἀλλὰ Ἰωάννης. Τότε οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι διὰ νευμάτων καὶ σχιμμάτων ἠρώτησαν τὸν ἄφωνον καὶ κωφὸν πατέρα πῶς ἤθελε νὰ ὀνομασθῆ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ζαχαρίας, ζη-

τήσας πινακίδιον, ἔγραψεν ἐπ' αὐτοῦ, ὅτι πρέπει νὰ κληθῆ Ἰωάννης, καὶ παραχρῆμα τὸ στόμα τοῦ Ζαχαρίου ἠνοιχθή καὶ ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ καὶ εὐλογῇ τὸν Θεόν, πάντες δὲ ἐθαύμαζον καὶ ἔλεγον, ποῖόν τι θὰ εἶνε ἐν τῷ μέλλοντι τὸ παιδίον τοῦτο.

Τότε ὁ Ζαχαρίας πλησθεὶς Πνεύματος Ἁγίου προεῖπεν, ὅτι τὸ μέλλον τοῦ παιδίου θὰ εἶνε μέγα· διότι θὰ κληθῆ προφήτης τοῦ Ἰψίστου καὶ θὰ προπορευθῆ ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ, ἵνα ἐτοιμάσῃ τὴν ὁδὸν του, διδάσκων τὸν λαὸν τὴν γνῶσιν τῆς σωτηρίας. Τὸ παιδίον ἠῤῥξανε σωματικῶς καὶ ἐκραταιοῦτο πνευματικῶς καὶ ἔμενεν ἐν ταῖς ἐρήμοις τῆς Ἰουδαίας μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὤφειλε ν' ἀναδειχθῆ προφήτης καὶ πρόδρομος.

Παρατηρήσεις.

Τὸ πρῶτον, ὕπερ ὁ Ζαχαρίας ἔκαμεν, ἅμα ὡς ἐλύθη ἡ γλῶσσά του καὶ ἠνοιχθή τὸ στόμα του, ἦτο νὰ εὐλογῆσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἐκφράζων εἰς αὐτὸν τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὴν χαρὰν του, οὐ μόνον διότι ἔδωκεν εἰς αὐτὸν υἱόν, ἀλλὰ καὶ διότι προώρτισεν αὐτὸν πρόδρομον τοῦ Σωτήρος τοῦ κόσμου. Οὕτω καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν πάντοτε νὰ ἐκφράζωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὴν χαρὰν ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν.

§ 5. Ἡ γέννησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

(Ματθ. Α'. 18—25· Λουκ. Β'. 1—20).

Μετὰ τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου ἄγγελος Κυρίου δι' ὀνείρου ἐφάνη εἰς τὸν μνηστῆρα αὐτῆς Ἰωσήφ λέγων· Ἰωσήφ, υἱὲ Δαβίδ, μὴ φοβηθῆς νὰ παραλάβῃς Μαριάμ τὴν μνηστήν σου· διότι συνέλαθεν ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ θὰ γεννήσῃ υἱὸν καὶ θὰ καλέσῃς τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ἧτοι Σωτήρα. Ἀφ' οὗ δὲ ὁ Ἰωσήφ ἠγέρθη ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν, ὡς προσέταξεν αὐτὸν ὁ ἄγγελος Κυρίου καὶ παρέλαβε τὴν μνηστήν του.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης Αὐγουστος ἐξέδωκε διάταγμα, δι' οὗ ὑπεχρεοῦντο πάντες οἱ ὑπῆκοοί του ν' ἀπογραφῶσιν, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν του πόλιν. Ἀνέβη δὲ καὶ ὁ

Ἰωσήφ μετὰ τῆς μνηστῆς του Μαριὰμ ἐκ τῆς Ναζαρέτ, πόλεως τῆς Γαλιλαίας, εἰς τὴν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἵνα ἀπογραφῆ ὡς καταγόμενος ἐκ τῆς πόλεως ταύτης. "Ὅτε δ' ἐφθασαν εἰς Βηθλεὲμ, δὲν εὔρον οἰκίαν νὰ κατοικήσωσι· διότι πᾶσαι αἱ οἰκίαι ἦσαν κατειλημμέναι ἕνεκα τῆς μεγάλης συρροῆς πλήθους ἐλθόντος εἰς Βηθλεὲμ διὰ τὴν ἀπογραφὴν. Ἦναγκάσθησαν δὲ νὰ καταφύγωσιν εἰς κατάλυμά τι, ἐν ᾧ διέμενον καὶ ζῶα. Ἐν ᾧ διέμενον ἐνταῦθα, ἦλθεν ὁ καιρὸς νὰ γεννησῆ ἡ Μαριὰμ καὶ ἐγέννησε τὸν μονογενῆ τῆς υἱὸν καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλιεν ἐντὸς τῆς φάτνης· διότι δὲν ὑπῆρχεν ἄλλος τόπος, ἵνα τὸ παιδίον κατατεθῆ ἀσφαλῶς.

Εἰς τὰ περίεξ τῆς Βηθλεὲμ διέτριβον ἐν ὑπαίθρῳ ποιμένες, οἵτινες φύλασσαν τὴν νύκτα τὸ ποιμνίον των. Καὶ αἰφνιδίως ἄγγελος Κυρίου ἐνεφανίσθη πρὸς αὐτοὺς καὶ φωτεινὴ λάμψις περιεκύκλωσεν αὐτούς· διὸ ἐφοβήθησαν πολὺ. Ὁ δὲ ἄγγελος εἶπε πρὸς αὐτούς· Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ ἀναγγέλλω τὴν εὐχάριστον εἰδήσιν εἰς ὑμᾶς καὶ εἰς πάντα τὸν λαόν, ὅτι σήμερον ἐν Βηθλεὲμ, τῇ πόλει τοῦ Δαβὶδ, ἐγεννήθη Σωτὴρ, ὅστις εἶνε Χριστὸς Κύριος. Τὸ δὲ σημεῖον, δι' οὗ θὰ γνωρίσῃτε τὸν γεννηθέντα Σωτῆρα, εἶνε ὅτι θὰ εὔρητε βρέφος ἐσπαργανωμένον κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. Μόλις ἔπαυσεν ὁ ἄγγελος ὁμιλῶν, αἰφνιδίως ἀνεφάνη πλῆθος οὐρανόυ στρατιᾶς ἀγγέλων, οἵτινες, ἐνωθέντες μετὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδοξολόγουν τὸν Θεόν, λέγοντες· «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη· ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Μετὰ τὴν δοξολογίαν οἱ ἄγγελοι ἀπῆλθον εἰς τὸν οὐρανόν, οἱ δὲ ποιμένες ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Βηθλεὲμ μετὰ σπουδῆς καὶ εὔρον τὴν Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσήφ ἐν τῷ εἰρημένῳ καταλύματι καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. Διηγήθησαν δὲ εἰς τὸν Ἰωσήφ καὶ τὴν Μαριὰμ καὶ εἰς πάντας τοὺς παρευῶντας ἐκεῖ ἀνθρώπους ὅτι ὁ ἄγγελος εἶχεν εἶπῆ εἰς αὐτοὺς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. Οὗτοι δὲ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν διὰ τοὺς λόγους τῶν ποιμένων, ἡ δὲ Μαριὰμ διετήρει ἐν τῇ μνήμῃ τῆς τοὺς λόγους τούτους. Καὶ ἐπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ ὑμνοῦντες τὸν Θεὸν διὰ πάντα,

ἔσα ἤκουσαν καὶ εἶδον. "Ὅτε δὲ συνεπληρώθησαν ὀκτὼ ἡμέραι ἀπὸ τῆς γεννήσεως, τὸ παιδίον περιετιμήθη καὶ ὀνομάσθη Ἰησοῦς ἦτοι Σωτήρ.

Παρατηρήσεις.

Εἰ καὶ ἡ γέννησις τοῦ Σωτήρος ἐγένετο ἐν τόπῳ πενιχρῷ, ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπανηγγυρίζετο ὑπὸ τῶν ἀγγέλων μεγαλοπρεπέστατα, ἡ δὲ μεγαλοπρέπεια αὕτη ἐφάνη καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καταπλήξασα τοὺς ποιμένας, ὅταν οὗτοι εἶδον πλῆθος οὐρανόυ στρατιᾶς ἀγγέλων καὶ ἤκουσαν αὐτοὺς λέγοντας: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη· ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία». Οἱ ἄγγελοι διὰ τῶν λόγων τούτων ἐνόουν, ὅτι ὁ Σωτήρ θὰ δοξάσῃ διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν ἔργων τὸν ἐν οὐρανοῖς Θεόν, θὰ κηρύξῃ ἐπὶ τῆς γῆς τὴν εἰρήνην καὶ θὰ φέρῃ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.

Τοιοῦτον Σωτήρα, ὅστις ἔφερεν εἰς πάντα τὸν κόσμον τὴν χάραν, τὴν εἰρήνην, τὴν ὁμόνοιαν, τὴν ἀγάπην, ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς νὰ ὑμνῶμεν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας. Τοιοῦτον Σωτήρα ἔπεμψεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον ἐξ ἀγάπης πρὸς αὐτόν, ὡς λέγει ὁ εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης (Ἰωάν. Γ' 16): «Ὅτω γὰρ ἀγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστευὼν εἰς αὐτόν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον».

§ 6. Ἡ ἐν τῷ ἱερῷ παράστασις τοῦ Σωτήρος.

(Λουκ. Β'. 22—40).

"Ὅτε ἐγεννήθη ὁ Σωτήρ ἡμῶν, ἔζη ἐν Ἱεροσολύμοις ἄνθρωπος δίκαιος καὶ εὐλαβής, ὀνομαζόμενος Συμεών, ὅστις ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ τὸν Χριστὸν καὶ ἔπειτα νὰ ἀποθάνῃ, τὸ δὲ Ἅγιον Πνεῦμα εἰδοποίησεν αὐτόν, ὅτι δὲν θ' ἀποθάνῃ πρὶν ἴδῃ τὸν Χριστόν.

Κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαριάμ εἰσῆλθον μετὰ τοῦ παιδίου εἰς τὸ ἱερὸν τῶν Ἱεροσολύμων, ἵνα προσφέρωσι τὴν νεομισμένην θυσίαν, ἦλθε καὶ ὁ Συμεὼν κατ' ἔμπνευσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Λαθὼν δὲ τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας του, ὑμνήσῃ τὸν Θεόν καὶ εἶπε: «Τώρα ἄς ἀποθάνω, Θεέ μου· διότι οἱ ὀφθαλμοί μου εἶδον τὸν Σωτήρα, ὃν ἀπέστειλας, ἵνα φωτίσῃ πάντας τοὺς λαοὺς καὶ ἵνα δοξάσῃ τὸν λαόν σου τὸν Ἰσραήλ». Ὁ δὲ Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαριάμ ἐθαύμαζον διὰ πάντα ὅσα

ἐλέχθησαν περὶ τοῦ παιδίου τούτου. Ὁ Συμεὼν ἠλόγησεν αὐτοὺς καὶ εἶπε πρὸς τὴν μητέρα τοῦ παιδίου· «Ἰδοὺ, ὁ υἱός σου Ἰησοῦς εἶνε προσωρισμένος γὰρ γίνῃ αἰτία, ὥστε ἄλλοι μὲν τῶν Ἰσραηλιτῶν γὰρ καταπέσωσι πνευματικῶς, διότι δὲν θὰ πιστεύσωσιν εἰς αὐτόν, ἄλλοι δὲ γὰρ σωθῶσι καὶ γὰρ ἀναστηθῶσι ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, διότι θ' ἀναγνωρίσωσιν αὐτόν ὡς θεάνθρωπον. Ὁ Ἰησοῦς θὰ εἶνε ἐπὶ τῆς γῆς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὅποιον οἱ ἄπιστοι καὶ ἀσεβεῖς θ' ἀντιλέγωσι. Σὺ δέ, ὦ Μαριάμ, θὰ αἰσθανθῆς τὴν ὁδόν σου διὰ τὸν σταυρικὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ σου ὡς ῥομφαίαν, ἣ ὅποια θὰ διέλθῃ τὴν ψυχὴν σου».

Κατὰ τὴν ὥραν δέ, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Συμεὼν ἔλεγε τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὴν Μαριάμ, ἔτυχε γὰρ εἶνε παρούσα καὶ χήρα τις προβεβηκυῖα τὴν ἡλικίαν, περίπου 84 ἐτῶν, καλουμένη Ἄννα ἥτις ἦτο καὶ προφῆτις καὶ ἡ ὅποια ὕμνει τὸν Σωτῆρα καὶ ὠμίλει περὶ αὐτοῦ εἰς πάντας, οἱ ὅποιοι ἀνέμενον ἐν Ἱερουσαλήμ τὸν Λυτρωτὴν τοῦ κόσμου. Ἄφ' οὗ δὲ ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαριάμ προσήνεγκαν ἐν τῇ ἱερῇ τὴν θυσίαν των, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν Βηθλεέμ.

Παρατηρήσεις.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω διδασκόμεθα, ὅτι ἐκτὸς τῶν ποιμένων ἐπίστευσαν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ ἄλλοι γνήσιοι Ἰσραηλιταί, ὁ Συμεὼν καὶ ἡ Ἄννα, οἵτινες προβάλλονται εἰς ἡμᾶς ὡς ὑποδείγματα πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως. Ὁ δὲ πιστεύων εἰς τὸν Ἰησοῦν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ζῆ πνευματικῶς, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἰωάννης (Α'. Ἰωάν. Ε'. 12) «Ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει».

§ 7. Ἡ προσκύνησις τῶν μάγων.

(Μαθ. Β'. 1—12).

Ἐν τῷ ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαριάμ διέτριβον μετὰ τοῦ παιδίου ἔτι εἰς Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας, ἦλθον δὲ Ἀνατολῆς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα σοφοὶ τινες ἄνδρες, μάγοι καλούμενοι, ἵνα μάθωσι ποῦ ἐγεννήθη ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· διότι εἶδον τὸν ἀστέρα αὐτοῦ ἐν τῇ

Ἐναντιοῦν καὶ ἦλθον νὰ προσκυνήσωσιν αὐτόν. Ἐδασίλευε δὲ τῆς Ἰουδαίας ὁ Ἡρώδης, ὅστις ἀκούσας τοὺς λόγους τῶν μάγων ἐταράχθη διότι ἐφοβήθη, μήπως ἐκ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ, ὡς βασιλέως, κλονισθῆ ὁ θρόνος του. Ἐπίσης ἐταράχθη καὶ ἡ πόλις τῶν Ἱεροσολύμων διότι ἐγίνωσκεν, ὅτι ὁ Ἡρώδης, ἐπειδὴ ἤτο φύσει θηριώδης, ἤθελεν ἐξοργισθῆ διὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἤθελε προξενῆσαι πολλὰ κακὰ εἰς τοὺς κατοίκους αὐτῆς. Ὁ Ἡρώδης ταραχθεὶς ἐκάλεσε τὸ συνέδριον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἤθελε παρ' αὐτοῦ νὰ μάθῃ τὸν τόπον τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ. Τὸ δὲ συνέδριον εἶπε πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐμελλε νὰ γεννηθῆ ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας κατὰ τὴν προφητείαν τοῦ Μιχαίου.

Τότε ὁ Ἡρώδης, καλέσας κρυφίως τοὺς μάγους, ἐζήτησεν ἀκριβῶς καὶ ἔμαθε πότε ἀνεφάνη ὁ ἀστήρ· διότι εἶχε σκοπὸν νὰ μάθῃ τὴν ἡλικίαν τοῦ παιδίου καὶ νὰ στείλῃ νὰ φονεύσῃ αὐτό. Ἀφ' οὗ ἔκρυψε τὸν σκοπὸν του, εἶπε πρὸς τοὺς μάγους· «Ἵπάγετε ἀκριβῶς νὰ ἐξετάσητε περὶ τοῦ παιδίου καὶ, ὅταν τὸ εὔρητε, ἀναγγεῖλάτε μοι τοῦτο, ὅπως καὶ ἐγὼ ἔλθω καὶ προσκυνήσω αὐτό». Οἱ δὲ μάγοι ἀνεχώρησαν καὶ ἰδοὺ ἐφάνη πάλιν ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ὀδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ ἀστέρος ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν, ἔνθα εὐρίσκετο τὸ παιδίον μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτό. Ἀνοίξαντες δὲ τὰ θησαυροφυλάκια αὐτῶν προσέφεραν εἰς αὐτὸ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν, κατὰ τὴν συνήθειαν, ἣτις καὶ σήμερον ἐπικρατεῖ ἐν Ἀνατολῇ νὰ προσφέρωσιν εἰς τοὺς βασιλεῖς δῶρα οἱ παρουσιαζόμενοι. Καὶ ἐπειδὴ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ προσετάχθησαν κατ' ὄναρ νὰ μὴ ἐπιστρέψωσι πρὸς τὸν Ἡρώδη, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

Παρατηρήσεις.

Ἀφ' οὗ οἱ ἔθνηκοι μάγοι ζήτησαντες τὸν Ἰησοῦν εὔρον, πολλῶ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ χριστιανοί, ἐὰν ζητήσωμεν τὸν Ἰησοῦν, δυνάμεθα νὰ εὔρωμεν αὐτόν, ἐὰν φοιτῶμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ, ἐὰν συ-

ναναστραφόμεθα μετ' εὐσεβῶν καὶ ἀγίων ἀνδρῶν, ἐν οἷς βασιλεύει ὁ Θεός, καὶ ἐὰν μελετῶμεν τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ. Οἱ μάγοι, ἔθνη-κοὶ ὄντες, προσέρχονται εἰς τὸ φῶς τῆς ἀνατολῆς καὶ ἐπικυροῦνται ἡ προφητεία τοῦ Ἡσαΐου (Ἐ'. 3) λέγοντος: «Καὶ πορεύσονται βασι-λεῖς τῷ φωτί σου, καὶ ἔθνη τῇ λαμπρότητι τῆς ἀνατολῆς σου».

**§ 8. Ἡ εἰς Αἴγυπτον φυγὴ καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς
ἐπάνοδος καὶ ἡ ἐγκατάστασις αὐτῶν
ἐν Ναζαρέτ.**

(Μαθ. Β'. 13—23).

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν μάγων ἀμέσως ἐφάνη ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ εἰς τὸν Ἰωσήφ καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν νὰ ἐγερθῆ, καὶ νὰ λάβῃ τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα του καὶ νὰ φύγῃ εἰς Αἴγυπτον, ἥτις ἦτο ἀσφαλὲς καταφύγιον, ἐπειδὴ ἦτο βωμικαὶκὴ ἐπαρ-χία καὶ ὁ Ἡρώδης δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπεμβῆ εἰς ξένην ἐπαρχίαν καὶ νὰ κακοποιήσῃ τὸν Ἰησοῦν. Ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαριάμ μετὰ τοῦ παιδίου, ἐκτελοῦντες τὴν διαταγὴν τοῦ ἀγγέλου, ἔφυγον εἰς Αἴγυπτον, ἔνθα ἔμειναν, ἕως ὅτου ἀπέθανεν ὁ Ἡρώδης.

Ὁ Ἡρώδης, ἰδὼν, ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη παρὰ πολὺ καὶ διέταξε νὰ σφαγῶσιν ὅλα τὰ βρέφη τῆς Βηθλεὲμ ἀπὸ ἡλικίας δύο ἐτῶν καὶ κατωτέρω. Ἀφ' οὗ δὲ ὁ Ἡρώδης ἀπέ-θανεν, ἄγγελος Κυρίου ἐφάνη κατ' ὄναρ εἰς τὸν ἐν Αἴγυπτῳ Ἰωσήφ, λέγων νὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ τοῦ παιδίου καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ εἰς τὴν Παλαιστίνην. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἡρώδου τούτου ὁ αὐτο-κράτωρ τῆς Ῥώμης Ὀκταβιανὸς Αὐγούστος διένειμε τὰς χώρας τῆς Παλαιστίνης εἰς τοὺς τρεῖς υἱοὺς αὐτοῦ, ἦτο: ἔδωκεν εἰς μὲν τὸν Ἀρχέ-λαον τὴν Ἰουδαίαν, τὴν Ἰδουμαίαν καὶ τὴν Σαμαρείαν, εἰς δὲ τὸν Ἡρώδη τὸν Αντίπαν τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὴν Περαιάν καὶ εἰς τὸν Φίλιπ-πον τὴν Βαταναίαν, τὴν Τραχωνίτιδα καὶ τὴν Ἀδρανίτιδα. Ὅθεν ὁ Ἰωσήφ ἐφοβήθη νὰ ἔλθῃ μετὰ τοῦ παιδίου καὶ τῆς μητρὸς εἰς τὴν Ἰουδαίαν, τῆς ὁποίας ἦρχεν ὁ Ἀρχέλαος· διότι καὶ οὗτος, ὡς ὁ πατήρ του, ἦτο ὠμὸς καὶ σκληρὸς καὶ διὰ τοῦτο ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἧς ἦρχεν ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀρχελάου ὁ Ἡρώδης ὁ Αντί-

πας, ὅστις ἦτο ὀλίγον φιλόανθρωπος. Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰωσήφ μετὰ τοῦ παιδίου καὶ τῆς Μαριὰμ εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ναζαρέτ.

Παρατηρήσεις.

Ὁ χριστιανὸς πρὸς ἐπιτυχίαν οἰουδήποτε ἔργου ὀφείλει νὰ ἔχη τὴν πεποίθησίν του πρὸς τὸν Θεόν, ὡς εἶχεν ὁ Ἰωσήφ. Ὁ πιστεύων εἰς τὸν Θεὸν σφίζεται ἀπὸ παντὸς κινδύνου, βοηθεῖται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐσώθη καὶ ἐδοθηθήθη ὁ Ἰωσήφ, φυγὼν εἰς Αἴγυπτον μετὰ τῆς οἰκογενείας του. Δικαίως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀνεφώνει λέγων «Εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν τίς καθ' ἡμῶν;» (Ῥωμ. Η'. 31).

§ 9. Ὁ Ἰησοῦς δωδεκαετῆς ἐν τῷ ναῷ.

(Λουκ. Β'. 41—52).

Κατὰ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον οἱ Ἰουδαῖοι ὀφείλον νὰ ἔρχωνται εἰς τὸν τόπον, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ, τρεῖς τοῦ ἔτους, ἦτοι κατὰ τὰς τρεῖς τῶν μεγάλης ἑορτάς, τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα, τὴν ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς καὶ τὴν ἑορτὴν τῆς Σκηνοπηγίας. Ἄλλ' ἀφ' οὗ διεσπάρησαν εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς γῆς, δὲν ἦτο δυνατὴ ἢ εἰς τὰ Ἱερουσόλυμα μετάβασις τρεῖς τοῦ ἔτους, ἀλλὰ μόνον ἅπαξ τοῦ ἔτους. Διὰ τοῦτο βλέπομεν τοὺς γονεῖς τοῦ Ἰησοῦ νὰ μεταβαίνωσι κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσόλυμα κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα.

Ὅτε ὁ Ἰησοῦς ἐγένετο ἑτῶν δώδεκα, οἱ γονεῖς παρέλαβον αὐτὸν καὶ ἀνέβησαν εἰς τὰ Ἱερουσόλυμα, ἵνα ἑορτάσωσι τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα, ἣτις διήρκει 7 ἡμέρας. Μετὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν τούτων οἱ γονεῖς ἀνεχώρησαν ἐξ Ἱερουσόλυμων μετὰ τῆς συνοδείας, εἰς ἣν ἐνόμιζον, ὅτι ἦτο καὶ ὁ παῖς Ἰησοῦς, ἐν ᾧ οὗτος εἶχε μείνῃ ἐν Ἱερουσαλὴμ.

Ἄφ' οὗ οἱ γονεῖς εἶχον προχωρήσει ὁδὸν μιᾶς ἡμέρας, ἀνεζήτησαν τὸν παῖδα μεταξὺ τῶν συγγενῶν καὶ τῶν γνωστῶν. Καὶ ἐπειδὴ δὲν εὔρον αὐτόν, ἐπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ζητοῦντες αὐτόν. Μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ εὔρον τὸν Ἰησοῦν ἐν τῷ ἱερῷ καθήμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα καὶ ἐρωτῶντα αὐτούς. Πάντες δὲ οἱ ἀκούοντες ἐξίσταντο διὰ τὴν σύνεσιν

καὶ διὰ τὰς ἀπαντήσεις τοῦ παιδός. Καὶ ὅτε οἱ γονεῖς εἶδον τὸν Ἰησοῦν, ἐθαύμασαν διὰ τὸν τόπον, εἰς ὃν εὗρον αὐτὸν καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε πρὸς αὐτόν· Τέκνον, τί ἔπραξας; Διὰ τί κατέλιπες ἡμᾶς καὶ ἔμεινας μόνος ἐδῶ; Ἡμεῖς σε ἐζητοῦμεν μετὰ πόνου καὶ ὀδύνης. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη· Διὰ τί ἐζητεῖτέ με; Δὲν ἐγνωρίζετε, ὅτι πρέπει νὰ εἶμαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου, ἢτοι ἐν τῷ ἱερῷ; Καὶ οἱ γονεῖς δὲν ἐνόησαν τοὺς λόγους αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα κατέβη ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν γονέων του ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ, ὅπου ἐξηκολούθησεν ὑποτασσόμενος εἰς αὐτούς. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει τὰ λόγια ταῦτα ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας τῆς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προέκοπτε κατὰ τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων.

Παρατηρήσεις.

Καθὼς ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαριάμ καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐτήρουν τὰς ἐορτὰς καὶ μετέβαινον εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἱεροσολύμων, οὕτω καὶ ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ ὀφείλομεν νὰ φυλάττωμεν τὰς ἐορτὰς καὶ νὰ φοιτῶμεν εἰς τοὺς ναοὺς. Ὀφείλομεν ν' ἀποδίδωμεν ἐν αὐτοῖς τὴν πρὸς τὸν κτίσαντα ἡμᾶς Δημιουργὸν λατρείαν, εἰς ἣν πρέπει νὰ συνειθίσωμεν ἐκ νεανικῆς ἡλικίας κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ (ΙΒ'. 1). «Μνήσθητι τοῦ κτίσαντός σε ἐν ἡμέραις νεότητός σου».

§ 10. Τὸ κήρυγμα τοῦ Προδρομοῦ.

(Λουκ. Γ'. 1—20. Ματθ. Γ'. 1—12).

Κατὰ τὸ 15ον ἔτος τῆς αὐτοκρατορίας Τιβερίου Καίσαρος, καθ' ὃ ἔπαρχος καὶ ἐπίτροπος τῆς Ἰουδαίας ἦτο ὁ Ῥωμαῖος Πόντιος Πιλάτος, ἀρχιερεῖς δὲ ὁ Ἄννας καὶ ὁ Καϊάφας, Ἰωάννης, ὁ υἱὸς τοῦ Ζαχαρίου καὶ τῆς Ἐλισάβετ, ἄγων περίπου τὸ 30ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας ἐνεφανίσθη, ὡς κήρυξ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας. Ἐφόρει δὲ ἔνδυμα ἐκ τριχῶν καμήλου ὑφανμένον καὶ δερματίνην ζώνην, ἐτρέφετο δὲ μὲ ἀκρίδας καὶ μέλι

ἄγριον. Ἦρξαστο δὲ τοῦ κηρύγματός του ἀπὸ τῶν λέξεων «Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Οὕτω δὲ ὁ Ἰωάννης προέτρεπε τοὺς Ἰουδαίους νὰ μὴ ἐμμένωσιν ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ νὰ μετανοήσωσι καὶ νὰ ἀρχίσωσι ν' ἀσκῶσι τὰς ἀρετάς· διότι ἐπλησίαζε νὰ ἔλθῃ ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ.

Τότε ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν οἱ κατοικοῦντες οὐ μόνον τὰ Ἱεροσόλυμα, ἀλλὰ καὶ τὰς παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰορδάνου χώρας καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῳ ποταμῷ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας των. Ὅτε δὲ ὁ Ἰωάννης εἶδε πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων νὰ ἔρχωνται εἰς τὸ βάπτισμά του μετὰ κακὰς προθέσεις, εἶπε πρὸς αὐτούς· Γεννήματα ἐχιδνῶν, ἤτοι πονηροὶ καὶ κακοὶ ἄνθρωποι, τίς ὑπέδειξε εἰς ὑμᾶς ν' ἀποφύγητε τὴν μέλλουσαν ὀργὴν καὶ τιμωρίαν τοῦ Θεοῦ; Ἵνα ἀποφύγητε αὐτήν, πρέπει νὰ μετανοήσητε ἀληθῶς καὶ νὰ ἐκτελέσητε ἀγαθὰ ἔργα, ἄξια τῆς μετανοίας. Μὴ καυχᾶσθε, ὅτι εἰσθε τέκνα τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ. Σεῖς ὀφείλετε νὰ δείξητε ἰδίας ἀρετάς.

Ὁ δὲ λαὸς, ἀκούων τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰωάννου, ἐσκέπτετο καὶ ἠπόρει μήπως οὗτος εἶνε ὁ περιμενόμενος Χριστός. Τοῦτο δὲ νοήσας ὁ Ἰωάννης εἶπεν· «Ἐγὼ σᾶς βαπτίζω βάπτισμα ἐν ὕδατι, βάπτισμα, ἕπερ διὰ τῆς μετανοίας θὰ σᾶς προπαρασκευάσῃ, ἵνα ἀποδεχθῆτε τὸν Χριστόν. Τὸ βάπτισμά μου εἶνε σύμβολον ἄλλου βαπτίσματος, τοῦ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι βαπτίσματος, ἕπερ θὰ κηρύξῃ ὁ Χριστός καὶ εἰς τὸ ὅποιον θὰ σᾶς βαπτίσῃ, ἵνα καθαρῶσθε ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν. Ὁ Χριστός εἶνε ἰσχυρότερός μου καὶ δὲν εἶμι ἐκινῶς νὰ λύσω τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων του».

Παρατηρήσεις.

Ὁ Ἡσαΐας (Μ', 3) προφητεύων τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Προδόμου ἐν τῇ ἐρήμῳ λέγει· «Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν». Ἡ φωνὴ τοῦ Προδρόμου ἐκάλει τὸν λαὸν εἰς μετάνοιαν. Ἀληθῆς μετάνοια εἶνε, ὅταν τις ὁμολογῇ τὰς ἁμαρτίας του καὶ παύσῃ νὰ ἁμαρτάνῃ,

βαδίζῃ δὲ τὴν εὐθείαν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ ἐκτελεῖ καλὰ ἔργα. Τοιαύτην μετάνοιαν συνιστᾷ εἰς τοὺς Φαρισαίους καὶ τοὺς Σαδδουκαίους, οἵτινες ἦσαν ἄνθρωποι ἁμαρτωλοὶ καὶ κακοὶ καὶ λέγει, ὅτι διὰ τοιαύτης μετάνοιας δύνανται νὰ σωθῶσι. Οὕτω καὶ οἱ κακοὶ μαθηταί, οἱ ἀπειθεῖς πρὸς τοὺς γονεῖς, οἱ δεινῆροὶ καὶ ἀπρόσεκτοὶ ἐν τῷ σχολείῳ, οἱ ψευδόμενοι καὶ περιπίπτοντες εἰς πολλὰ ἁμαρτήματα, δύνανται νὰ σωθῶσιν, ἐὰν ὁμολογῶσι πάσας τῶν τῆς κακίας καὶ ἀποβάλλωσιν αὐτάς καὶ βαδίζωσι τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς εὐσεβείας.

§ 11. Ἡ βάπτισις τοῦ Σωτῆρος.

(Ματθ. Γ'. 13—17).

Ὅτε ὁ Ἰωάννης ἐκήρυττεν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐβάπτιζεν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ, ἦλθε καὶ ὁ Ἰησοῦς, ἄγων περίπου τὸ 30ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς τὴν Ἰουδαίαν πρὸς αὐτόν, ἵνα βαπτισθῇ. Ὁ Ἰωάννης ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τοῦ Ἰησοῦ ἐξήγησε νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν λέγων· Ἐγὼ ἔχω χρεῖαν νὰ βαπτισθῶ ὑπὸ σοῦ καὶ σὺ ἔρχεσαι πρὸς ἐμέ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη· Ἄφες τώρα διότι ἡμεῖς πρέπει νὰ ἐκκληρώσωμεν πᾶσαν ἐντολήν, ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Τότε ἀφίγει αὐτὸν ὁ Ἰωάννης. Ἄφ' οὗ ὁ Ἰησοῦς ἐβαπτίσθη καὶ ἀνέβη ἐκ τοῦ ὕδατος, ἠγοιχθησαν οἱ οὐρανοὶ καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ κατέβη ἐπ' αὐτὸν ὡσεὶ περιστέρα καὶ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν ἠκούσθη λέγουσα· «Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠδόκησα».

Παρατηρήσεις.

Ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Ἰησοῦς κηρύσσεται υἱὸς αὐτοῦ ἀγαπητός, ἀπευθύνεται πρὸς πάντας τοὺς ἀνθρώπους διδάσκουσα, ὅτι μόνον ἐν τῷ Χριστῷ, ἐν ᾧ ὁ Θεὸς ἠδόκησεν, ἦτοι ὃν ὁ Θεὸς ἠγάπησεν, ἔγκειται ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἰωάννης (Α'. Ἰωάν. ε' 12) «Ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει».

Τ Μ Η Μ Α Β'.

Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

§ 12. Ἡ ἐκλογή τῶν ἀποστόλων καὶ αἱ πρὸς αὐτοὺς παραγγελίαι τοῦ Σωτῆρος.

(Ματθ. Γ'. 2—42 πρῶτ. Ἰωάν. 35—52).

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐξελέξατο δώδεκα ἀποστόλους κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ, σκοπῶν, ἀφ' οὗ παρασκευάσῃ, ν' ἀποστείλῃ αὐτοὺς εἰς τὸ κήρυγμα. Τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων εἶνε τὰ ἑξῆς: Σίμων Πέτρος καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀνδρέας, Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, Φίλιππος, Ναθαναὴλ, Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς, Ματθαῖος, Ἰάκωβος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλφαίου, Λεβθαῖος ὁ ὀνομασθεὶς Θαδδαῖος, Σίμων ὁ Ζηλωτὴς καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης.

Ὁ Σωτὴρ παραγγέλλει εἰς τοὺς ἀποστόλους του νὰ κηρύξωσι τὸ εὐαγγέλιόν του πρῶτον εἰς τοὺς συμπολίτας των Ἰουδαίους, εἶτα δὲ εἰς τοὺς ἄλλους λαοὺς καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη. Δίδει εἰς αὐτοὺς τὴν ἐξουσίαν νὰ θεραπεύωσι πᾶν εἶδος ἀσθενείας καὶ ἀπαιτεῖ παρ' αὐτῶν νὰ ἐξασκῶσι τὸ ἐπάγγελμά των δωρεάν, νὰ δέχωνται δὲ μόνον παρὰ τῶν ἀνθρώπων ὅ,τι ἀναγκαῖον εἶνε διὰ τὴν διατροφὴν των. Ὅθεν παραγγέλλει εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ συλλέγωσι χρυσόν, ἄργυρον καὶ χαλκόν, νὰ μὴ φέρωσι ὁδοιπορικοὺς σάκκους μηδὲ νὰ λαμβάνωσι μαζί των δύο χιτῶνας μηδὲ νὰ ἔχωσι δύο ζεύγη ὑποδημάτων μηδὲ ράβδον.

Λέγει εἰς αὐτοὺς, ὅτι, ὅταν εἰσέρχωνται εἰς κώμην ἢ πόλιν, πρέπει νὰ καταλύωσιν εἰς τὴν οἰκογένειαν ἀνθρώπου ἀξιοτίμου. Ὅφειλousι νὰ εἶνε πρᾶξεις κήρυκες τοῦ εὐαγγελίου, νὰ δεικνύω-

σι πολλήν φρόνησιν καὶ ἀκεραιότητα· διότι ἔχουσι νὰ παλαίσωσι πρὸς ἀνθρώπους πονηροὺς καὶ κακοποιούς. Θὰ εἶνε πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων. Ὁ κόσμος θὰ καταδιώξῃ καὶ θὰ κατηγορήσῃ αὐτοὺς ἐνώπιον τῶν ἡγεμόνων καὶ βασιλέων διὰ τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου, ἀλλὰ δὲν πρέπει ν' ἀποθαρρυνθῶσι καὶ στενοχωρηθῶσι· διότι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ θὰ δοθῇ εἰς αὐτοὺς ἄνωθεν ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ, τίνι τρόπῳ καὶ τί θὰ λαλήσωσι.

Τὸ κήρυγμα αὐτῶν θὰ προκαλέσῃ εἰς τὸν κόσμον ἐπαναστάσεις καὶ ἐμφυλίους πολέμους, διότι οἱ ἄνθρωποι θὰ μισήσωσιν αὐτοὺς ὡς κήρυκας νέων ἰδεῶν καὶ θὰ καταδιώξωσιν αὐτοὺς καὶ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας θὰ συμπλακῶσι μετ' ἀλλήλων· διότι ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν θ' ἀσπασθῶσι τὸν χριστιανισμὸν καὶ θὰ ζητήσωσι νὰ ὑποστηρίξωσιν αὐτόν, ἄλλοι δὲ θὰ πολεμήσωσιν αὐτόν καὶ ἐντεῦθεν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τούτων θὰ γεννηθῶσιν οἰκογενειακαὶ ἐριδες καὶ σπαραχισμοί, φόνοι καὶ ἄλλα κακά. Ἄλλ' ἐκεῖνος, λέγει ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, θὰ σωθῇ καὶ τύχῃ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ὅστις μέχρι τέλους θὰ ἐγκαρτερήσῃ ὁμολογῶν καὶ κηρύττων τὸν χριστιανισμὸν· διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς λέγει: «Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος σωθήσεται». Ὁ Σωτὴρ ἐνθαρρύνει τοὺς μαθητὰς λέγων, ὅτι δὲν πρέπει νὰ φοβῶνται τοὺς διώκτας καὶ κατηγοροῦς των, ἀλλὰ πρέπει νὰ δεικνύωσι θερμὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην καὶ τότε δύνανται νὰ εἶνε ἄξιοι μαθηταὶ καὶ ὁπαδοὶ τοῦ.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν λέγει ἀλλαχού περὶ τῶν μαθητῶν καὶ ἀποστόλων του, ὅτι ἐξελέξατο αὐτούς, ὥπως ἀποστείλῃ εἰς τὸ κήρυγμα, βέβαιος ὢν, ὅτι θὰ ἐργασθῶσι καλῶς καὶ ὅτι θ' ἀποφέρωσι καλοὺς καρπούς: «Ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέριτε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη» (Ἰωάν. ΙΕ'. 16). Ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ, ὅτι ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ηὐξήθη καὶ

ἐξηπλώθη διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῶν Ἀποστόλων, περιλαβούσα εἰς τοὺς κόλπους τῆς πλείστους λαοῦς.

§ 13. Ἡ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐκδίωξις τῶν πωλούντων.

(Ἰωάν. Β'. 13—25).

Ὅτε ἐπλησίαζε τὸ Πάσχα, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς ἐκ τῆς Καπερναοῦμ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ εὔρεν ἐν τῷ ἱερῷ αὐτῶν τοὺς πωλούντας χάριν τῶν θυσιῶν βοῦς καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς καὶ τοὺς ἀργυραμοιβοὺς ἀλλάσσοντας νομίσματα. Ὁ Ἰησοῦς, ἰδὼν τὴν βεβήλωσιν ταύτην τοῦ ἱεροῦ καὶ τὴν αἰσχροκέρδειαν αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, τοσοῦτον ἐξωργίσθη, ὥστε ποιήσας φραγγέλιον ἐκ σχοινίων, ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ πάντας τοὺς βεβήλους καὶ ἐμπορευομένους, εἰπὼν πρὸς αὐτούς· «Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν· μὴ ποιείτε τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου οἶκον ἐμπορίου». Τότε αἱ Ἰουδαῖοι ἀπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ εἶπον· Τί σημεῖον δεικνύεις εἰς ἡμᾶς, ὅτι σὺ ἔχεις τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν νὰ κάμνης ταῦτα; Ὁ Ἰησοῦς εἶπε· Καταστρέψατε τὸν ναὸν τοῦτον καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας ἐγὼ θὰ ἐγείρω αὐτόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι εἶπον· Τεσσαράκοντα καὶ ἑξ ἔτη ἠκοδομεῖτο ὁ ναὸς οὗτος καὶ σὺ θὰ οἰκοδομήσῃς αὐτόν εἰς τρεῖς ἡμέρας; Οὗτοι δὲν ἐνόησαν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς, εἰπὼν περὶ τῆς καταλύσεως καὶ ἀνεγέρσεως τοῦ ναοῦ, ἐδήλου τὴν τρίήμερον ταφῆν καὶ ἀνάστασίν του.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Ἰησοῦς ἐδίωξε τοὺς βεβήλους καὶ ἐμπορευομένους ἐκ τοῦ ἱεροῦ ὑπομνήσας εἰς αὐτοὺς τὴν προφητικὴν ῥήσιν τοῦ Ἡσαΐου, ΝΨ'. 7. «Ὁ γὰρ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται» καὶ τοῦ Ἱερεμίου, Ζ' 11 «Μὴ σπήλαιον ληστῶν ὁ οἶκός μου» Πρβλ. καὶ Ματθ. ΚΑ'. 13.

§ 14. Ὁ Σωτὴρ καὶ ἡ Σαμαρεῖτις.

(Ἰωάν. Δ'. 3—42).

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὴν ὁποίαν διὰ τὴν φθάσῃ ἔπρεπε νὰ διέλθῃ διὰ τῆς ἐπαρχίας Σαμαρείας, ἣτις ἔκειτο ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐπαρχιῶν Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας. Ἦτο μεσημβρία, ὅτε, κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοπορίας, ἔμεινε παρὰ τὴν πόλιν τῆς Σαμαρείας Σιχαρ εἰς τὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ, ἵνα ἀναπαυθῇ. Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὴν πόλιν, ἵνα ἀγοράσωσι τροφάς.

Τότε γυνὴ Σαμαρεῖτις ἦλθεν, ἵνα ἀντλήσῃ ὕδωρ ἐκ τοῦ φρέατος τοῦ Ἰακώβ, καὶ ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς αὐτήν· Δός μοι νὰ πῖω. Διότι εἶχε σκοπὸν ν' ἀνοίξῃ μετ' αὐτῆς ὁμιλίαν καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ αὐτήν εἰς τὴν διδασκαλίαν του. Ἡ Σαμαρεῖτις γνωρίζουσα, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι οὐδεμίαν ἤθελον νὰ ἔχωσι σχέσιν μὲ τοὺς Σαμαρείτας, ἐξεπλάγη μὲ τὴν αἴτησιν τοῦ Ἰησοῦ καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· Πῶς, ἐνῶ σὺ εἶσαι Ἰουδαῖος, ζητεῖς νὰ πῖης ὕδωρ παρ' ἐμοῦ, ἢ ὁποῖα εἶμαι Σαμαρεῖτις; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπε πρὸς αὐτήν· Ἄν ἐγνώριζες τίς εἶνε ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖός σοι λέγει νὰ τῷ δώσης νὰ πῖη, τότε ἤθελες τὸν παρακαλέσει νὰ σοι δώσῃ νὰ πῖης καὶ ἤθελέ σοι δώσει ὕδωρ ζῶν. Ἡ γυνὴ δὲν ἐνόησεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς λέγων ζῶν ὕδωρ ἐδήλου τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας καὶ ἐνόησεν, ὅτι ὁμιλεῖ περὶ ἀπλοῦ ὕδατος, διὰ τοῦτο λέγει πρὸς αὐτόν· Κύριε δὲν ἔχεις ἀντλήμα (κάδον), ἵνα ἀντλήσῃς ὕδωρ, καὶ τὸ φρέαρ εἶνε βαθύ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη· Πᾶς, ὅστις πίνει ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ φρέατος τούτου, θὰ καταπαύσῃ στιγμιαίως τὴν δίψαν τοῦ σώματός του, ἐν ᾧ, ἐάν τις πῖη ἐκ τοῦ ζῶντος ὕδατός μου, (ἐκ τῆς διδασκαλίας μου), δὲν θὰ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Λέγει πρὸς αὐτόν ἡ γυνὴ· Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχωμαι ἐδῶ ν' ἀντλῶ.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ἵνα δώσῃ εἰς τὴν Σαμαρεῖτιδα νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι μετ' ἐκείνου ὁμιλεῖ, ὁ ὁποῖος γνωρίζει τὰς ἁμαρτίας τῆς,

καὶ ἵνα ἐξαναγκάσῃ αὐτὴν νὰ τὰς ὁμολογήσῃ, ὅπως δοθῆ εἰς αὐτήν, μετανοοῦσαν, τὸ ζῶν ὕδωρ, λέγει πρὸς αὐτήν· Φώνησον τὸν ἄνδρα σου. Ἡ γυνὴ ὁμολογεῖ, ὅτι δὲν ἔχει ἄνδρα. Ὁ δὲ Ἰησοῦς δίδει εἰς αὐτὴν νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι γνωρίζει πάντα τὰ μυστήρια τοῦ τε παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος πονηροῦ βίου της. Τότε ἡ γυνὴ παρετήρησεν, ὅτι ὁ ὁμιλῶν μετ' αὐτῆς δὲν ἦτο κοινὸς ἄνθρωπος, ἀλλὰ προφήτης. Εὐρισκομένη δὲ ἐνώπιον προφήτου ἄρχεται νὰ ὁμιλῇ περὶ θρησκείας καὶ νὰ ζητῆ νὰ μάθῃ ὅποια λατρεία ἦτο ἀληθῆς, ἢ τῶν Σαμαρειτῶν ἢ τῶν Ἰουδαίων. Ἡμεῖς ἰσχυρίζομεθα, λέγει ἡ γυνὴ, ὅτι πρέπει νὰ λατρεύηται ὁ Θεὸς εἰς τὸ ὄρος τῆς Σαμαρείας Γαριζείν, σεῖς δὲ οἱ Ἰουδαῖοι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἐντεῦθεν λαθὼν ἀφορμὴν ὁ Ἰησοῦς διδάσκει αὐτὴν λέγων, ὅτι ἔρχεται ὁ χρόνος, καθ' ὃν δὲν θὰ γίνῃ πλέον συζήτησις περὶ τοῦ τόπου, εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ λατρεύηται ὁ Θεός, οὐδὲ περὶ τῶν ὑλικῶν θυσιῶν καὶ σφαγίων, ἃ πρέπει νὰ προσφέρῃ τις εἰς τὸν Θεόν· διότι εἰς τὸ μέλλον θὰ ἰδρυθῆ νέα ἀληθῆς λατρεία, ἣτις εἶνε ἡ πνευματικὴ, καὶ πᾶς ἄνθρωπος θὰ λατρεύῃ τὸν Θεόν, ὅπουδῆποτε γῆς καὶ ἂν εὕρισκῆται. Ὁ Θεὸς ὡς πνεῦμα εἶνε πανταχοῦ παρὼν καὶ ἀληθινοὶ προσκυνῆται θὰ εἶνε ἐκεῖνοι, οἵτινες θὰ ἀφιερῶσωσιν εἰς αὐτὸν τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν των. Ὁ Ἰησοῦς λοιπὸν διδάσκων τὴν Ἰδρυσιν ἐπὶ τῆς γῆς τῆς νέας λατρείας λέγει· «Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνούντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν». Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ· Γνωρίζω ὅτι ἔρχεται ὁ Μεσσίας, ὁ λεγόμενος Χριστός. Ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, θὰ διδάξῃ ἡμᾶς ταῦτα. Λέγει πρὸς αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ, ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, εἰμαι ὁ Μεσσίας. Ἡ Σαμαρεῖτις, ἀκούσασα τοῦτο, ἀφῆκε τὴν ὕδριάν της καὶ ἔδραμεν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα ἀναγγείλῃ εἰς τοὺς συμπολίτας της, ὅτι συνήντησε τὸν προσδοκώμενον Μεσσίαν. Οὗτοι δὲ, ἀκούσαντες ταῦτα, ἐξῆλθον τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἀλλά, πρὶν οἱ Σαμαρεῖται πλησιάσωσιν, οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ, κομίσαντες ἐκ

τῆς πόλεως τροφάς, προσεκάλουν τὸν διδάσκαλόν των νὰ φάγη, ἀλλ' οὗτος εἶπε πρὸς αὐτούς: Ἐμὴ τροφή εἶνε νὰ διδάξω ἐκείνους, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ἐμέ, διότι ἐνετάλην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ πράξω τοῦτο. Οἱ ἐρχόμενοι Σαμαρεῖται εἶνε ὄρμηοι πρὸς θερισμόν.

Ἐλθόντες δὲ οὗτοι καὶ ἀκούσαντες τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ ἐπίστευσαν καὶ παρεκάλουν αὐτὸν νὰ μείνη πλησίον των. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας.

Σημειώσεις.

Οἱ Ἰουδαῖοι ἀπεστρέφοντο τοὺς Σαμαρεῖτας· διότι οὗτοι δὲν ἔθεωροῦντο, ὡς γνήσιοι Ἰσραηλιτικοὶ λαός, ἀλλ' ὡς μιγάς, ἀποτελεσθεῖς ἐξ Ἰσραηλιτῶν καὶ ἐξ ἐθνικῶν, ἐλθόντων ἐκ τῆς Ἀσσυρίας εἰς τὴν Σαμάρειαν ἐπὶ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀσσυρίας Σαλμανασάρ. Διὰ τοῦτο οἱ Σαμαρεῖται παραδέχονται μόνον τὴν Πεντάτευχον τοῦ Μωϋσέως, τὰ δὲ λοιπὰ τῆς Ἀγίας Γραφῆς βιβλία ἀπέρριπτον. Ἐνεκα τούτου μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν Σαμαρειτῶν ἀνεπτύχθησαν τοιαῦτα μίσση, ὥστε οἱ Ἰουδαῖοι, ὅταν ἤθελον νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, προετίμων τὴν διὰ τῆς Περαιᾶς ὁδὸν καὶ ἀπέφευγον τὴν διὰ τῆς Σαμαρείας. Ἡ Σαμάρεια ἔκειτο μεταξὺ Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας. Οἱ Ἰουδαῖοι θέλοντες νὰ ὑδρίσωσι τινα ἐκάλουν αὐτὸν Σαμαρεῖτην.

Παρατήρησις.

Εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς «Πνεῦμα ὁ Θεός», ἐδίδαξεν ἡμᾶς νὰ τελῶμεν τὴν λατρείαν μας ὅπου καὶ ἂν εἴμεθα, εἴτε ἐν ἐρημίαις εἴτε ἐν ὄρεσιν εἴτε ἐν σπηλαίοις εἴτε ἐν ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς· διότι ὁ Θεὸς εἶνε πνευματικός.

§ 15. Ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς Γαλιλαίας ὁμιλία τοῦ Σωτῆρος.

(Ματθ. κεφ. Ε' ς' Ζ').

Ὁ Ἰησοῦς, ἐπιστρέφων εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἤρξατο δημοσίᾳ νὰ διδάσκη καὶ νὰ θαυματοουργῇ. Ὁ λαός, θαυμάζων τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰ ἔργα του, παρηκολούθει αὐτὸν πανταχοῦ. Μίαν μάλιστα ἡμέραν ἐστενοχώρησαν αὐτὸν εἰς τινα πεδιάδα τῆς Γαλιλαίας

τοσοῦτον, ὥστε ἀνέβη εἰς τὸ πλησίον τῆς παιδείας ταύτης κείμενον ὄρος καὶ ἐδίδαξε τὸν πλησιάσαντα λαὸν τὴν ὑψίστην ἠθικὴν τοῦ διδασκαλίαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας σήμερον στηρίζεται ὁ ἀληθῆς πολιτισμός. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐν τῇ ὀραιοτάτῃ καὶ τελειοτάτῃ ταύτῃ διδασκαλίᾳ τοῦ ὁμίλησε περὶ πραγμάτων, τὰ ὅποια ἡμεῖς ἐνταῦθα ἐν περιλήψει συνοψίζομεν.

1) Πότε οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ θὰ εἴνε εὐτυχεῖς καὶ πότε θὰ γίνωσιν ἀληθεῖς διδάσκαλοι τῆς κοινωνίας;

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν λέγει, ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ θὰ εἴνε εὐτυχεῖς. ἐὰν δὲν εἴνε ὑπερήφανοι, ἀλλὰ ταπεινοί, ἐὰν βαθέως αἰσθάνωνται τὰ ἁμαρτήματά των καὶ ἀληθῶς μετανοῶσι δι' αὐτά, ἐὰν εἴνε ἡρεμοὶ καὶ πραεῖς, ἐὰν δεικνύωσι πολὺν ζῆλον ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης, ἐὰν εἴνε ἐλεήμονες, ἐὰν εἴνε καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ἐὰν εἴνε συμβιβαστικοί. Θὰ γίνωσι δὲ ἀληθῶς διδάσκαλοι τῆς κοινωνίας, ὅταν ὁ βίος αὐτῶν εἴνε ἠθικὸς καὶ ἐνάρετος καὶ δὲν παρέχῃ ἀφορμὴν πρὸς κατηγορίαν.

2) Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ ὀργῆς, περιφρονήσεως καὶ μίσους πρὸς τὸν πλησίον καὶ συνδιαλλαγῆς πρὸς αὐτόν. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ὁμιλῶν ἐνώπιον Ἰουδαίων λέγει, ὅτι διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ δὲν ζητεῖ νὰ καταστρέψῃ τὴν νομοθεσίαν των, ἀλλὰ νὰ συμπληρώσῃ καὶ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν πνευματικωτέραν καὶ τελειοτέραν. Οὕτω λ. χ. ἡ νομοθεσία σας, λέγει ὁ Ἰησοῦς, τιμωρεῖ τὸν φόνον, ἐγὼ ὅμως, ὡς νομοθέτης, λέγω, ὅτι πρέπει νὰ τιμωρῆται καὶ ἡ ὀργή, ἐκ τῆς ὁποίας προέρχεται ὁ φόνος. Οἱ ἄνθρωποι κινούμενοι ὑπὸ τῆς ὀργῆς φονεύουσι καὶ ἐγκληματοῦσιν. Οὐ μόνον δὲν πρέπει νὰ ὀργιζώμεθα, λέγει ὁ Χριστός, κατὰ τῶν ἀδελφῶν μας καὶ νὰ μισῶμεν αὐτούς, ἀλλὰ καὶ θφείλομεν νὰ διαλλαττώμεθα μετ' αὐτῶν καὶ νὰ καταπαύωμεν τὰ πάθη μας.

3) Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ ἔρκου, ἀνεξικακίας καὶ βοήθειας τοῦ πλησίον καὶ ἀγάπης πρὸς τοὺς ἐχθρούς.

Οἱ Φαρισαῖοι, οἱ διδάσκαλοι τῶν Ἰουδαίων, ἐπέτρεπον τὴν συχὴν χρῆσιν τῶν ἔρκων οὐ μόνον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ

καὶ εἰς τὰ ὀνόματα τοῦ οὐρανοῦ, τῆς γῆς, τῶν Ἱεροσολύμων καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Χριστὸς, ὡς νομοθέτης, καταπολεμεῖ τὴν χρῆσιν τῶν ἔρκων καὶ λέγει, ὅτι ἐν γένει δὲν πρέπει νὰ κάμνωμεν ἔρκους. Ἐπίσης λέγει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐκδικώμεθα τοὺς ἐχθροὺς μας, ἀλλὰ νὰ εἴμεθα ἀνεξίκακοι καὶ ὑπομονητικοί. Συμβουλεύει δὲ ἡμᾶς νὰ μὴ ἀνθιστάμεθα εἰς τοὺς πονηροὺς καὶ κακοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ νὰ ὑποχωρῶμεν εἰς αὐτούς. Προτρέπει ἡμᾶς νὰ δεικνύωμεν ἀγάπην καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς μας, ὅπως γίνωμεν ἀληθῆ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὁ ὅποιος, ὡς φιλόστοργος πατήρ, ἀγαπᾷ ἀδιακρίτως πάντα τοὺς ἀνθρώπους.

4) Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ ἐλεημοσύνης, προσευχῆς καὶ νηστείας.

Ἐπειδὴ οἱ Φαρισαῖοι, ἔταν ἔκαμνον ἐλεημοσύνας, ἐπεδεικνύοντο πολὺ εἰς τὸν κόσμον, ὅπως ἐπαινεθῶσι καὶ ἀνταμειφθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς κατακρίνει τὰς τοιαύτας ἐλεημοσύνας καὶ συμβουλεύει ἡμᾶς, ἔταν ἐλεῶμέν τινα, νὰ μὴ ἐπιδεικνύμεθα ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὅπως λάβωμεν τὴν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀνταμοιβήν. Ἐὰν πράττωμεν οὕτω, τότε ἄς μὴ περιμένωμεν τὴν ἀληθῆ ἐν τῷ μέλλοντι κόσμῳ ἀμοιβήν. Ἡ ἐλεημοσύνη πρέπει νὰ γίνηται ἕλως διόλου μυστικῆ καὶ τότε θέλει προσηκόντως ἐκτιμηθῆ παρὰ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καταπολεμεῖ τὴν ἐπίδειξιν καὶ εἰς τὰς προσευχάς. Ἐπειδὴ οἱ Φαρισαῖοι ἠρέσκοντο εἰς κεντρικὰ μέρη καὶ εἰς πλατείας, ἔνθα πολλοὶ ἄνθρωποι συνηθοῖζοντο, νὰ προσεύχωνται, ἔχοντες τὰς χεῖράς των ὑψωμένας εἰς τὸν οὐρανόν, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διδάσκει, ὅτι ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς ὀφείλει κατ' ἰδίαν νὰ προσεύχηται, ν' ἀποφεύγῃ τὴν ἐπίδειξιν. Ὄφείλει νὰ κλείηται εἰς τὸ δωμάτιόν του, ὅπως ἐν τῷ κρυπτῷ προσεύχηται. Ὁ Ἰησοῦς ὑποβάλλει εἰς τοὺς κατ' ἰδίαν προσευχομένους χριστιανούς βραχὺν τύπον προσευχῆς, ὅστις περιλαμβάνει τὰ ὑψιστα καὶ ἀναγκαιότατα εἰς αὐτοὺς αἰτήματα. Ὁ δὲ τύπος οὗτος τῆς προσευχῆς εἶνε τὸ *Πάτερ ἡμῶν* κ.λ.π. Ἀφ' οὗ ὁ Ἰησοῦς Χρι-

στός ἐδίδαξε περὶ τῆς κατ' ἰδίαν προσευχῆς, μεταβαίνει εἰς τὴν νηστείαν καὶ δεικνύει τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὅποιον πρέπει νὰ νηστεύωμεν. Ἐπειδὴ ὁ τρόπος, κατὰ τὸν ὅποιον καθόλου οἱ Ἰουδαῖοι ἐνήστευον, ἦτο λίαν ἐπιδεικτικός, διότι ἢ ἔκυπτον τὰς κεφαλὰς των ἢ ἐνεδύοντο σάκκους ἢ ἐπέθετον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των σποδὸν ἢ ἡλλοίουσαν τὰ πρόσωπά των, κλαίοντες καὶ θρηνοῦντες, διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς λέγει· Σὺ, ὦ χριστιανέ, ὅταν νηστεύῃς, ὀφείλεις ν' ἀποφεύγῃς τὰς ἐξωτερικὰς ἐπιδείξεις τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες ἡλλοίουσαν τὰς φυσιογνωμίας των καὶ καθίσταντο ἀγνώριστοι. Ὄφείλεις νὰ περιποιῆσαι τὸ πρόσωπόν σου, νὰ φαίνησαι καθαρός, διότι ἡ νηστεία δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς πένθιμον πρᾶγμα, ὡς οἱ Ἰουδαῖοι νομίζουσιν, ἀλλ' ὡς χαροποιὸν καὶ χαρμύσσον. Ὁ χριστιανός, ὅστις νηστεύει, δὲν ἔχει ἀνάγκη τῆς δόξης καὶ ὑπολήψεως τῶν ἀνθρώπων, ἀρκεῖ ὅτι ὁ Θεὸς γνωρίζει τὴν καρδίαν του καὶ θέλει κρίνει αὐτὸν κατὰ τὰ ἔργα του.

+ 5) Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν.

Ὁ Σωτὴρ λέγει, ὅτι οἱ χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ εἶνε φυλάργυροι καὶ πλεονέκται, θησαυρίζοντες ἐπὶ τῆς γῆς προσκαιροῦς θησαυρούς, οἵτινες ἀφανίζονται καὶ καταστρέφονται. Ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ φροντίζωσι μετ' ἀγωνίας περὶ τοῦ τί θὰ φάγωσι καὶ τί θὰ πίωσι καὶ τί θὰ ἐνδυθῶσιν. Ἡ μετ' ἀγωνίας μέριμνα περὶ τῆς συντηρήσεως καὶ θεραπείας τῆς ζωῆς καὶ τοῦ σώματος ὠθεῖ τοὺς χριστιανοὺς εἰς τὴν φιλαργυρίαν καὶ καθιστᾷ αὐτοὺς ὀλιγοπίστους. Ἀφ' οὗ ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκε ζωὴν καὶ σῶμα, τὰ ὅποια εἶνε ὑπέρτερα ἀγαθὰ, φυσικῆ τῆ λόγῳ θὰ προνοήσῃ καὶ θὰ δώσῃ εἰς ἡμᾶς τροφήν καὶ ἔνδυμα, τὰ ὅποια εἶνε εὐτελέστερα τούτων ἀγαθὰ.

6) Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ κατακρίσεως τοῦ πλησίον.

Ὁ Σωτὴρ λέγει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ κατακρίνωμεν καὶ κακολογῶμεν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους· διότι καὶ ἡμεῖς θὰ κατακριθῶμεν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Δι' οὗ μέτρου μετροῦμεν τὰ τῶν ἄλλων σφάλματα, διὰ τοῦ αὐτοῦ μέτρου θὰ μετρηθῶσι καὶ τὰ ἡμέτερα ὑπὸ τοῦ

Θεοῦ. Ἐν ᾧ εἴμεθα πλήρεις μεγάλων σφαλμάτων, κατακρίνομεν τοὺς ἄλλους διὰ μικρὰ καὶ μηδαμινὰ σφάλματα.

7) Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ τῆς ὁδοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς.

Ὁ Σωτὴρ λέγει, ὅτι, ἴνα οἱ χριστιανοὶ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν μακαρίαν των πατρίδα, ἦτοι εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὀφείλουσιν νὰ περάσωσιν στενὴν πύλην καὶ νὰ βαδίσωσιν τεθλιμμένην ὁδὸν, ἦτοι νὰ ὑποστώσιν θλίψεις καὶ βασάνους ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, νὰ δεῖξωσιν αὐταπάρνησιν καὶ νὰ γίνωσιν κύριοι τῶν σαρκικῶν παθῶν καὶ ἐπιθυμιῶν των, τὰ ὅποια φέρουσιν εἰς τὴν ἀπώλειαν, εἰς τὴν κόλασιν. +

8) Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ τῶν ψευδοδιδασκάλων.

Ὁ Σωτὴρ συμβουλεύει τοὺς ἀκροατάς του, ὅτι, ἐὰν θέλωσιν νὰ εἰσέλθωσιν διὰ τῆς στενῆς πύλης καὶ τῆς τεθλιμμένης ὁδοῦ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὀφείλουσιν ν' ἀποφεύγωσιν τὰ εἰς τοῦτο ἐμπόδια, τὰ ὅποια παρεμβάλλουσι διὰ τῆς πονηρᾶς των διδασκαλίας οἱ ψευδοδιδασκαλοὶ. Οἱ τοιοῦτοι, λέγει ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, θὰ ἐμφανισθῶσιν ἐν τῷ χριστιανισμῷ φέροντες ἐνδύματα προβάτων, ἦτοι ἐνδύματα ἀθῶν καὶ ἡμέρων ζῶν, ἐν ᾧ ἐσωτερικῶς θὰ ᾧσι λύκοι ἄρπαγες. Τοὺς τοιοῦτους λοιπὸν ψευδοδιδασκάλους, οἵτινες θὰ ᾧσι φαῦλοι τὸν βίον καὶ θὰ ὑποκρίνονται τὴν εὐσέβειαν, ὀφείλουσιν οἱ χριστιανοὶ ν' ἀποφεύγωσιν, ἐὰν θέλωσιν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

9) Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς νεκρᾶς πίστεως.

Ὁ Σωτὴρ ἐρχόμενος εἰς τὸν ἐπίλογον τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς Γαλιλαίας ὁμιλίας του λέγει, ὅτι πάντα, ὅστις ἀκούει καὶ πραγματοποιεῖ τὰς ἠθικὰς του διδασκαλίας, θὰ παρομοιωθῆ με ἄνδρα φρόνιμον, ὅστις ἠκοδόμησε τὴν οἰκίαν του ἐπὶ τὴν πέτραν. Καθὼς δὲ ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος οἰκοδομεῖ οἶκον ἐπὶ στερεῶν θεμελιῶν καὶ δὲν φοβεῖται ὁ οἶκος οὗτος νὰ πέσῃ, καὶ ἂν κατ' αὐτοῦ τοῦ οἴκου ἐπιπέσωσιν ποταμοὶ καὶ βροχὴ ἢ πνεύσωσιν ἄνεμοι, οὕτω καὶ ὁ ἀληθῆς χριστιανὸς, ὁ ὅποιος οἰκοδομεῖ τὴν πίστιν του ἐπὶ τῆς ἀσφαλούς καὶ στερεᾶς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δὲν πρέπει νὰ

φοβῆται, μήπως ἡ ζωσα αὐτῆ πίστις του κλονισθῆ καὶ ἂν περικυκλωθῆ καὶ προσβληθῆ ὑπὸ κακῶν καὶ δυστυχημάτων.

Ἐκείνον δὲ τὸν χριστιανόν, ὅστις ἀκούει μὲν τὰς ἠθικὰς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ δὲν πραγματοποιεῖ αὐτάς, θὰ παρομοιώσῃ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν μὲ ἄνδρα μωρόν, ὁ ὁποῖος φιλοδόμησε τὸν οἶκόν του ἐπὶ τὴν ἄμμον, ὁ ὁποῖος οἶκος κατέπεσεν, ὅταν προσέβαλον αὐτὸν ἡ βροχὴ, οἱ ποταμοὶ καὶ οἱ ἄνεμοι. Τοῦτ' αὐτὸ θὰ πάθῃ καὶ ὁ χριστιανὸς ἐκεῖνος, ὅστις δὲν ἐστήριξε τὴν πίστιν του ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ, ἦται θέλει κλονισθῆ ὑπὸ πολλῶν συμφορῶν καὶ δυστυχημάτων.

§ 16. Παραβολαὶ τοῦ Σωτῆρος.

Ἐπειδὴ οἱ ὄχλοι εἶχόν ποτε περικυκλώσει τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐστενοχώρουσαν αὐτὸν παρὰ τὴν λίμνην τῆς Γαλιλαίας, ἠναγκάσθη νὰ ἐμβῆ εἰς τι ἐν τῇ λίμνῃ ταύτῃ εὐρισκόμενον πλοῖον. Ἀφ' οὗ εἰσῆλθεν εἰς τι πλοῖον, οἱ ὄχλοι εἶχον ἐκταθῆ καὶ καταλάβει τὴν ἀκτῆν, ἐπιθυμοῦντες ν' ἀκούσωσι τὸν λόγον καὶ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ. Ὁ Σωτὴρ, ἰδὼν συναθροισθέντα τὸν λαόν, ἤρξατο νὰ λέγῃ πολλὰ πρὸς αὐτὸν διὰ παραβολῶν. Παραβολαὶ εἶνε ἀλληγορικαὶ διηγήσεις, ἐξ ὧν ὡς πόρισμα ἐξάγεται θρησκευτικὴ ἢ ἠθικὴ τις ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν θέλει τις νὰ παραστήσῃ εἰς τὸν ἀπλοῦν λαόν ζωηρότερον καὶ σαφέστερον. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν μετεχειρίσθη τοιαύτας ἀλληγορικὰς διηγήσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἐνταῦθα ἀναφέρονται αἱ ἐξῆς :

Ἡ παραβολὴ τοῦ σπορέως.

(Μαθ. ΙΓ'. 1—23).

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὴν εἰκόνα ἐνὸς γεωργοῦ, ὅστις ἐξῆλθε νὰ σπείρῃ τὸν σπόρον του καὶ διηγεῖται, τί συνέβη εἰς αὐτόν. Ἐν ᾧ ὁ γεωργὸς ἔσπειρε τὸν σπόρον του, τινὲς μὲν τῶν κόκκων ἔπεσον εἰς τὴν πεπατημένην ὁδὸν καὶ ἦλθον τὰ πετεινὰ

καὶ κατέφαγον αὐτούς, τινὲς δὲ ἔπεσον εἰς τὸ πετρῶδες ἔδαφος, εἰς τὸ ὅποιον δὲν ὑπῆρχε πολὺ χῶμα καὶ ἐβλάστησαν, χωρὶς νὰ γίνῃ ἰκανὴ ρίζα δι' ἔλλειψιν χῶματος καὶ ὑγρασίας καὶ διὰ τοῦτο ἐκάησαν ἕνεκα τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου καὶ ἐξηράνθησαν, ἄλλοι δὲ τῶν κόκκων ἔπεσον εἰς τόπον, ἐνθα ὑπῆρχον ἄκανθαί, αἱ ὁποῖαι ἐμεγάλωσαν καὶ κατέπνιξαν αὐτούς, ἄλλοι δὲ τῶν κόκκων ἔπεσον εἰς γῆν καλὴν καὶ ἔδωσαν ἀφθόνας καρπούς καὶ ἄλλος μὲν κόκκος ἔφερεν ἑκατὸν κόκκους, ἄλλος δὲ ἐξήκοντα, ἄλλος δὲ τριάκοντα.

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ προσελθόντες ἠρώτησαν αὐτὸν τί σημαίνει ἡ παραβολὴ αὕτη. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτούς, ὅτι ὁ γεωργὸς εἶνε αὐτὸς ὁ Χριστὸς καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἀπόστολοι καὶ πάντες οἱ κήρυκες τοῦ εὐαγγελίου. Ἡ ποικιλία τοῦ ἐδάφους, ἐφ' οὗ ἔπεσαν ὁ σπóρος, εἶνε ἡ ποικιλία τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες θὰ γίνωσιν ἀκροαταὶ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Ἐκ τούτων οἱ μὲν θὰ ὁμοιάζωσι μὲ τὴν ὁδόν, εἰς ἣν σπεύρεται ὁ σπóρος, ἀλλὰ δὲν καρποφορεῖ· διότι, καθὼς ἡ πατουμένη ὁδὸς ὑπὸ τοῦ κόσμου εἶνε ἀνεπίδεκτος πρὸς καρποφορίαν, οὕτω καὶ οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι, ἀκροώμενοι καὶ δεχόμενοι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, θὰ εἶνε ἀνίκανοι νὰ φέρωσι καρπὸν· διότι θὰ ἐμποδίζωσιν αὐτούς τὰ πονηρὰ ἔργα. Οἱ δὲ θὰ ὁμοιάζωσι μὲ πετρώδη γῆν, οἵτινες θὰ ἀκούωσι καὶ μετὰ χαρᾶς θὰ δέχωνται τὸν σπóρον τοῦτον πρὸς ὄραν, ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ δι' ἔλλειψιν θερμῆς πίστεως δὲν θὰ καρποφορῇ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ θὰ καταστρέφεται, ὅταν οὗτοι εὐρεθῶσιν εἰς διαφοροὺς θλίψεις καὶ στενοχωρίας, ὡς καταστρέφεται καὶ ξηραίνεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου τὸ ἐν τῇ πετρώδει γῇ κείμενον φυτὸν, ὡς μὴ ἔχον ἰκμάδα. Ἄλλοι ἄνθρωποι ὁμοιάζουσι μὲ τὴν ἀκανθώδη γῆν, διότι καθὼς ἡ τοιαύτη γῆ δεχομένη τὸν σπóρον, δὲν δύναται νὰ καρποφορήσῃ, ἐπειδὴ αἱ ἄκανθαί, ἐμποδίζουσαι τὴν αὐξησιν, δὲν ἀφίνουσι τὸν σπóρον ν' ἀναπτυχθῇ, καταπνίγουσιν αὐτόν, οὕτω καὶ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀκροώμενοι καὶ δεχόμενοι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ οὐδένα καρπὸν θὰ φέρωσι, διότι αἱ ὕλικαὶ μέριμναι καὶ φροντίδες

θ' ἀπασχολῶσιν αὐτοὺς καὶ θὰ καταστρέψωσι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Τέλος ἀκροαταὶ τοῦ λόγου καὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ Θεοῦ θὰ γίνωσι καὶ ἄνθρωποι, οἵτινες θὰ ὁμοιάζωσι μὲ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ θὰ παράγωσιν ἀφθόλους καρπούς, ἐκτελοῦντες πᾶν ἔργον ἀγαθόν.

**Αἱ παραβολαὶ τῶν ξιζανίων, τοῦ κόκκου
συνάπεως, τῆς ζύμης καὶ τῆς σαγήνης.**

(Ματθ. ΙΓ'. 24—33, 47—52).

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐδίδαξεν ἄλλην παραβολήν, παρομοιάζων τὸν ἑαυτὸν του μὲ γεωργόν, ὅστις ἔσπειρε καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ του. Διηγεῖται δὲ ὁ Σωτὴρ, ὅτι, ἐν ᾗ ἐκοιμῶντο οἱ φύλακες τοῦ ἀγροῦ, ἦλθεν ὁ ἐχθρὸς του καὶ ἔσπειρε ξιζάνια (ἦρα) εἰς τὸ σπαρτὸν αὐτοῦ καὶ ἀπήλθεν. Ὅτε δὲ τὸ σπαρτὸν αὐτοῦ ἠῤῥξησε καὶ ὠρίμασε, τότε ἐφάνησαν ἐν τῇ μέσῳ αὐτοῦ καὶ τὰ ξιζάνια. Οἱ δούλοι τοῦ γεωργοῦ, ἰδόντες τὰ ξιζάνια ἐν τῇ σπαρτῇ, εἶπον αὐτῷ· Δὲν ἔσπειρας ἐν τῇ ἀγρῷ σου καλὸν σπόρον; Πόθεν ἐν αὐτῇ τὰ ξιζάνια; Οὗτος δ' ἀπήντησεν· Ὁ ἐχθρὸς μου ἦλθε καὶ ἔσπειρεν αὐτά. Τότε οἱ δούλοι εἶπον εἰς τὸν κύριόν των· Θέλεις νὰ μεταδῶμεν εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ νὰ ἐκριζώσωμεν τὰ ξιζάνια; Οὗτος δ' ἀπήντησεν εἰς αὐτούς· Οὐχί· διότι ἐπικεῖται κίνδυνος μήπως μετὰ τῶν ξιζανίων ἐκριζώσητε ταυτοχρόνως καὶ τὸν σίτον. Ἄφετε, λέγει εἰς αὐτούς, νὰ συναυξάνωνται τὰ ξιζάνια καὶ ὁ σίτος, ἕως ὅτου ἔλθῃ ὁ προσήκων καιρὸς, καθ' ὃν θὰ διατάξω τοὺς θεριστάς μας, ἵνα καθάρισωσι τὰ ξιζάνια ἀπὸ τοῦ σίτου καὶ ἵνα ἐκεῖνα μὲν κατακάψωσι, τοῦτον δὲ διαφυλάξωσιν εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

Διὰ τῆς παραβολῆς ταύτης ὁ Σωτὴρ ἡμῶν διδάσκει, ὅτι ὁ ἴδιος μὲν ἔσπειρεν ἐν τῇ κόσμῳ τούτῳ καλὸν σπέρμα, ἦτοι καλὰς διδασκαλίας, ἐν ᾗ ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ διάβολος ξιζάνια, ἦτοι πονηρὰς διδασκαλίας, ἃς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ὑπόσχεται ἐν τῇ προσήκοντι καιρῷ νὰ ἐκριζώσῃ καὶ τιμωρήσῃ αὐτὸν καὶ τοὺς ἀκούοντας αὐτόν.

Ὁ Ἰησοῦς ἐδίδαξε καὶ ἄλλην παραβολὴν λέγων, ὅτι ἡ βασιλεία του ἐπὶ τῆς γῆς ὁμοιάζει μὲ κόκκον συνάπεως. Καθὼς τὸ

σίγαπι ἐκ μικροῦ κόκκου γίνεται δένδρον, εἰς τοὺς κλάδους τοῦ ὁποίου τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἔρχονται καὶ ἀναπαύονται, οὕτω καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς θὰ προέλθῃ ἐξ ὀλίγων πιστῶν ὁπαδῶν καὶ μετὰ ταῦτα θὰ αὐξηθῇ καὶ ἐξαπλωθῇ, ὥστε ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτῆς οἱ ἄνθρωποι θὰ εὖρωσιν ἀνάπαυσιν καὶ ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν βασάνων καὶ τῶν ταλαιπωριῶν. Ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἣτις ἀποτελεσθεῖσα κατ' ἀρχὰς ἐξ ὀλίγων πιστῶν ηὔξηθη, ἔγινε μέγα δένδρον, ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ ὁποίου σήμερον ἀναπαύονται ἑκατομμύρια χριστιανῶν.

Ἐν τῷ ὅ Ἰησοῦς ἔδειξε διὰ τῆς εἰρημμένης παραβολῆς, ὅτι ἡ βασιλεία του ἐπὶ τῆς γῆς θέλει διαδοθῆ, δεικνύει δι' ἄλλης παραβολῆς, τῆς ζύμης, ὅτι ἡ διδασκαλία του τοιαύτην ἔχει ἰσχὺν καὶ δύναμιν, ὡς καὶ ἡ ζύμη. Καθὼς ἡ ζύμη ἔχει τὴν δύναμιν νὰ μεταβάλῃ τὸ πολὺ ἄλευρον, οὕτω καὶ ἡ διδασκαλία καὶ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ ἔχει τὴν ἰσχύν, ὅταν εἰσχωρῇ εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, νὰ μεταβάλῃ καὶ νὰ καθιστᾷ αὐτὰς χριστιανικὰς. Ἡ δὲ ἱστορία ὁμολογεῖ, ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, εἰσδύσασα εἰς λαοὺς εἰδωλολάτρων, μετέβαλεν αὐτοὺς εἰς χριστιανικοὺς λαοὺς.

Ὁ Ἰησοῦς ἐδίδαξε καὶ ἄλλην παραβολήν, ὅτι ἡ βασιλεία του, ἣτις ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ὁμοιάζει μὲ σαγήνην. Καθὼς ἡ σαγήνη, ῥιπτομένη εἰς τὴν θάλασσαν, περιλαμβάνει ἐντὸς ἑαυτῆς ἰχθῦς μὲν, ἀλλὰ καὶ ἄλλα παντοῖα πράγματα, καλὰ καὶ σαπρὰ, ἤτοι χρήσιμα καὶ ἀχρηστά, τὰ ὅποια οἱ ἄλιεῖς, ἅμα ἀναδιβάσωσιν αὐτὴν εἰς τὸν αἰγιαλόν, χωρίζουσι καὶ καθαρίζουσι, καὶ τὰ μὲν χρήσιμα, οἷα εἶνε οἱ ἰχθῦς, φυλάττουσι, τὰ δὲ σαπρὰ καὶ ἀχρηστά ἀποβάλλουσι, οὕτω καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Σωτῆρος ἐπὶ τῆς γῆς, ἣτις ἡ Ἐκκλησία αὐτοῦ, περιλαμβάνει εἰς τοὺς κόλπους τῆς μέλη ἠθικὰ καὶ ἐνάρετα καὶ μέλη διεφθαρμένα καὶ ἀνῆθικα, ἣτις δικαίους καὶ πονηροὺς, οὗς οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸ τέλος τοῦ κόσμου θέλουσι χωρίσει καὶ

καθαρίσει και τοὺς πονηροὺς θέλουσι βίψει εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός, ἔνθα θὰ εἶνε ὁ κλαυθμὸς και ὀδυρμὸς τῶν ὀδόντων.

Ἡ παραβολὴ τοῦ ἄφρονος πλουσίου.

(Λουκ. ΙΒ'. 13—21)

Ὁ Σωτὴρ, ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς, ὅτι ἡ ἀπόκτησις τοῦ πλοῦτου δὲν ἐξασφαλίζει τὴν εὐδαιμονίαν και ὅτι πολλάκις ὁ πλοῦτος εἶνε αἰτία συμφορᾶς, λέγει τὴν ἐξῆς παραβολήν: Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφρόρησεν ἡ χώρα και ἐσκέπτετο οὗτος καθ' ἑαυτὸν λέγων: Ἔγὼ νῦν κάμω, διότι δὲν ἔχω, ποῦ νῦν συνάξω τοὺς καρπούς μου. Ἴδου λοιπὸν, ὅτι ὁ πλούσιος οὗτος περιέπεσεν ἀμέσως εἰς μερίμνας και φροντίδας. Ἐκεῖνος μόνον ὁ πλούσιος δὲν ἀνησυχεῖ, ὅστις μεταχειρίζεται καλῶς τὸν πλοῦτόν του, συμφώνως μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ και ὁ ὁποῖος καθιστᾷ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους εὐτυχεῖς. Ὁ πλούσιος τῆς προκειμένης παραβολῆς, ἀφ' οὗ ἐσκέφθη ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον, πῶς νῦν διαθέσῃ τὰ περισσεύματά του, ἀποφασίζει λέγων: Τοῦτο θὰ κάμω· θὰ κατεδαφίσω τὰς ἀποθήκας μου και θὰ οἰκοδομήσω μεγαλειτέρας και θὰ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γεννήματά μου και τὰ ἀγαθὰ μου και θὰ εἶπω τότε εἰς τὴν ψυχὴν μου· Ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ δι' ἔτη πολλά, ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. Ὁ δὲ Θεὸς εἶπε πρὸς αὐτόν: Ἄφρον, ταύτην τὴν νύκτα ἀποθνήσκεις και εἰς τίνα θὰ μείνωσιν ὅσα ἐσυναξας; «Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ και μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν».

Παρατηρήσεις.

Δὲν εἶνε λοιπὸν ἀφροσύνη και μωρία νῦν μεριμνῶμεν και ἀνησυχῶμεν περὶ τῶν κοσμικῶν ἀγαθῶν μας, ἐν ᾗ γινώσκωμεν, ὅτι ὁ θάνατος δύναται ἐν πάσῃ στιγμή νῦν κρούσῃ τὴν θύραν μας; Διατί οὐδεμίαν δίδομεν προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ὁ ὁποῖος μᾶς διδάσκει νῦν μὴ ἐπιδιώκωμεν ὑλικοὺς θησαυροὺς, ἀλλὰ πνευματικούς, ὅποιοι εἶνε αἱ ἀρεταί; Κακὸν πρᾶγμα

είνε ν' ἀποθνήσκῃ τις πλούσιος ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων καὶ πτωχὸς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Ἡ παραβολὴ τοῦ Σαμαρείτου.

(Λουκ. Ι'. 25—37).

Ὁ νομικὸς τῆς παραβολῆς τοῦ Σαμαρείτου βλέπων τὴν μεγάλην φήμην τοῦ ὀνόματος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, διαδεδομένην ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην, ἠθέλησε νὰ πειράξῃ αὐτὸν καὶ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ὀσημέραι ἀξίανόμην ὑπόληψιν αὐτοῦ ὡς μεγάλου διδασκάλου. Ἀναμφιβόλως ἦτο ἡμέρα Σαββάτου, ὅτε ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐδίδασκεν ἐν τῇ συναγωγῇ, ὅποτε ὁ νομικὸς, σηκωθείς ἐν τῷ μέσῳ τῆς συναθροίσεως, ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων «Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω ;».

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐνόησεν, ὅτι ὁ νομικὸς διὰ τῆς ἐρωτήσεώς του ἠθέλησε νὰ τὸν ἐμπαίξῃ· μὴ ἐπιθυμῶν ὅμως νὰ δώσῃ αὐτῷ ἀφορμὴν εἰς ματαιὰς συζητήσεις ἀναγκάζει τὸν ἴδιον ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὸ ἐρώτημά του λέγων αὐτῷ· «Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; Πῶς ἀναγινώσκεις;». Ἐν ἄλλαις λέξεσι· σὺ εἶσαι νομικὸς, λέγει ὁ Σωτὴρ, καὶ ἐρμηνεύεις τὸν μωσαϊκὸν νόμον. Γνωρίζεις λοιπὸν τί ὁ νόμος οὗτος λέγει περὶ τοῦ πῶς δύναται τις νὰ κληρονομήσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν. Ὁ νομικὸς, ἐξαναγκασθεὶς ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὸ ἐρώτημά του, λέγει, ὅτι κατὰ τὸν μωσαϊκὸν νόμον ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ κληρονομήσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν, «ἐὰν ἀγαπήσῃ Κύριον τὸν Θεὸν του ἐξ ὅλης τῆς καρδίας του, ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς του, ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος του, ἐξ ὅλης τῆς διανοίας του καὶ τὸν πλησίον του ὡς τὸν ἑαυτὸν του». Τότε ὁ Σωτὴρ ἡμῶν παρώτρυνε τὸν νομικὸν νὰ διάγῃ βίον συμφώνως πρὸς τὴν ἀνωτέρω ἐντολὴν τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου καὶ ἐβεβαίωσεν αὐτόν, ὅτι θὰ κληρονομήσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν.

Ἄλλ' ὁ νομικὸς, θέλων νὰ δικαιοῦσῃ ἑαυτόν, ὅτι καλῶς ἤγειρε τὴν συζήτησιν ταύτην, προβάλλει ἕτερον ζήτημα, λέγων πρὸς τὸν Σωτῆρα· «καὶ τίς ἐστὶ μου πλησίον;». Πρὸς τὸν νομικὸν

ἀπαντῶν λοιπὸν ὁ Σωτὴρ λέγει τὴν παραβολὴν τοῦ Σαμαρείτου, διδάσκων αὐτὸν τίς εἶνε ὁ πλησίον. Ἴδου δὲ ἡ παραβολή· « Ἀνθρώπος τις κατέβαινε ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχώ καὶ καθ' ὁδὸν περιέπεσε εἰς ληστὰς, οἵτινες ἐκρύπτοντο ἐν τῷ ἐρήμῳ τόπῳ, τῷ χωρίζοντι τὴν Ἱεριχώ ἀπὸ τῶν Ἱερουσαλὴμ. Οἱ λησταὶ οὗτοι, ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγώσαντες, ἀνεχώρησαν, ἀφήσαντες αὐτὸν ἡμιθανή. Κατὰ τύχην δὲ ἱερεὺς τις κατέβαινε διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐπέρασε ἀπ' ἐμπρός του χωρὶς νὰ τὸν πλησιάσῃ. Τὸ αὐτὸ δὲ ἔπραξε καὶ Λευΐτης, ὅστις διήρχετο τὸν τόπον τοῦτον. Τρίτος δέ, ὅστις ἐπέρασε ἀπὸ τὸν αὐτὸν τόπον, ἦτο εἷς, ὅστις κατήγετο ἐκ Σαμαρείας καὶ ὅστις, ἰδὼν τὴν κατάστασιν τοῦ ἀσθενοῦς καὶ τετραυματισμένου, ἐλυπήθη καὶ καταβάς ἐκ τοῦ ζήφου του ἐπλησίασεν αὐτόν, ἐκαθάρισε τὰς πληγὰς του καὶ ἐπέδεσε αὐτάς, ἔπειτα ἔθεσε αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἰδίου του ζήφου καὶ ὠδήγησεν αὐτὸν πεζὸς εἰς τι ξενοδοχεῖον. Μείνας δὲ χρόνον τινὰ μετ' αὐτοῦ καὶ βιαζόμενος ν' ἀναχωρήσῃ, ἀφίνει εἰς τὸν ξενοδόχον χρήματα, ἵνα ὁ ἀσθενὴς ἔχη περιποιήσιν, καὶ ὑπόσχεται, ὅτι εἰς τὴν ἐπιστροφὴν του θὰ πληρώσῃ πάσας τὰς ἄλλας δαπάνας, τὰς ὁποίας ὁ ξενοδόχος ἤθελε κάμει».

Ἄφ' οὗ ὁ Σωτὴρ ἐτελείωσε τὴν παραβολὴν τοῦ Σαμαρείτου, ἐρωτᾷ τὸν νομικόν, τίς ἐκ τῶν τριῶν, ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ Λευΐτης ἢ ὁ Σαμαρείτης, ὑπῆρξεν ὁ ἀληθὴς πλησίον τοῦ πληγωθέντος. Ὁ νομικὸς ἀπήντησεν εἰπὼν, ὅτι τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ Σαμαρείτης. Τότε ὁ Σωτὴρ ὑπέδειξεν εἰς τὸν νομικόν, ὅτι πλησίον εἶνε πᾶς ἄνθρωπος, καὶ αὐτὸς ὁ ἐχθρὸς, καὶ ὅτι, καθὼς ὁ Σαμαρείτης ἐφάνη εὐεργετικὸς πρὸς τὸν πληγωθέντα ὑπὸ τῶν ληστῶν Ἰουδαίων, θεωρούμενον ἐχθρόν του (διότι, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, ἐν τῇ διαλόγῳ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὴν Σαμαρείτιδα, οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ Σαμαρείται ἐθεώρουν ἀλλήλους ἐχθρούς), οὕτω καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ εἴμεθα εὐεργετικοὶ πρὸς πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἄνευ διακρίσεως χώρας καὶ θρησκείας. Ἐδίδαξε λοιπὸν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν τὸν νομικόν, ὅτι ὅλος ὁ

κόσμος εἶνε ὁ πλησίον μας καὶ ὄφειλε, καὶ αὐτὸς διὰ τῆς εἰρημέ-
νης παραβολῆς νὰ μάθῃ τίς ἐστὶν ὁ πλησίον καὶ κατ' αὐτὴν εἰς τὸ
ἕξῃς νὰ συμπεριφερῆται. Τοιαύτη λοιπὸν εἶνε ἡ ἔννοια τῆς παρα-
βολῆς τοῦ Σαμαρείτου.

Ἡ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ.

(Λουκ. ΙΕ'. 11—32)

Ἵς Σωτήρ, ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς, ὅτι ὁ Θεὸς χαίρει διὰ τὴν ἐπιστρο-
φὴν καὶ μετάνοιαν τοῦ ἁμαρτωλοῦ, λέγει τὴν ἕξῃς παραβολὴν, ἐν
τῇ ὁποίᾳ ὁ Θεὸς παρίσταται ὡς πατήρ, συγχωρῶν τοὺς ἀνθρώπους
μετανοοῦντας διὰ τὰ ἁμαρτήματά των. Ἰδοὺ δὲ ἡ παραβολή.

Ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς καὶ ὁ νεώτερος εἶπε πρὸς τὸν
πατέρα του νὰ τῇ δώσῃ τὸ ἀνάλογον μέρος τῆς περιουσίας, ὁ δὲ
πατήρ διένειμεν αὐτὴν μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν. Ὁ νεώτερος, λαβὼν
πάν ὅ,τι ἀνήκεν εἰς αὐτόν, ἀνεχώρησεν ἀποκατασταθεὶς εἰς ξένην
χώραν, ἐνθα ἤρχισε νὰ καταδαπανᾷ τὴν περιουσίαν του, ζῶν ἀσώ-
τως. Ἀφ' οὗ κατεσπατάλησε πᾶν ὅ,τι εἶχεν, ἠναγκάσθη νὰ γίνῃ
δοῦλος ἐνὸς τῶν κατοίκων τῆς χώρας ἐκείνης, ὁ ὁποῖος τὸν ἔστειλε
νὰ βόσκη χοίρους. Ὡς δοῦλος ἐτρέφετο μὲ τὰ κεράτια, τὰ ὁποῖα
ἔτρωγον οἱ χοῖροι. Ὁ ἀτυχὴς υἱός, αἰσθανθεὶς βαθέως τὴν ἀθλιό-
τητά του καὶ τὴν φρικτὴν θέσιν, ἐνθυμεῖται τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς
του. Λαμβάνει θάρρος νὰ πορευθῇ εἰς αὐτόν, διότι γνωρίζει τὴν
φιλοστοργίαν του καὶ τὴν πρὸς αὐτόν ἀγάπην του. Συναισθάνεται
τὸ ἁμάρτημά του, τὸ ὁποῖον θεωρεῖ ὡς ἔγκλημα κατὰ τοῦ Θεοῦ
καὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἶνε ἕτοιμος νὰ τὸ ὁμολογήσῃ. Συναισθά-
νεται ὅτι ἕνεκα τοῦ ἁμαρτήματός του ἐγένετο ἀνάξιός τῆς θέσεώς
του, ὡς υἱοῦ, καὶ ζητεῖ νὰ γίνῃ δοῦλος ἐν τῇ οἰκῇ τοῦ πατρὸς του.

Ἵς υἱός, ἅμα συνέλαθε τὴν ἀπόφασιν, προέβη εἰς τὸ ἔργον καὶ
σχηθθεὶς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα του. Ὁ δὲ πατήρ, ἅμα εἶδε τὸν
υἱόν του ἐπιστρέφοντα καὶ μετανοοῦντα, ἐσπλαγγίσθη καὶ δρα-
μῶν ἔπεσεν εἰς τὸν τράχηλόν του καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Τότε ὁ
υἱός εἶπε πρὸς τὸν πατέρα· «Πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ

ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου». Ὁ δὲ πατήρ εἶπε πρὸς τοὺς δούλους του· Φέρετε τὴν καλλίστην στολήν καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν καὶ δώσατε εἰς αὐτὸν ὑποδήματα καὶ δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρά του καὶ σφάξατε τὸν καλοθρεμμένον μύσχον, διότι οὗτος ὁ υἱός μου ἦτο νεκρὸς καὶ ἀνέζησε. Μετὰ ταῦτα δὲ ἤρχισαν νὰ διασκεδάζωσιν. Ὁ πρεσβύτερος υἱὸς ἐλθὼν ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἤκουσε μουσικὴν καὶ χοροὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρὸς του καὶ μαθὼν, ὅτι ταῦτα γίνονται διὰ τὸν ἐπιστραφέντα νεώτερον ἀδελφόν του, ὠργίσθη καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν. Ὁ δὲ πατήρ λέγει πρὸς τὸν ὠργισθέντα πρεσβύτερον υἱόν του, ὅτι δὲν πρέπει νὰ παραπονῆται, πρῶτον, διότι διαρκῶς διαμένει μετ' αὐτοῦ, καὶ δεύτερον, διότι ἅπανα ἡ περιουσία του ἀνήκει εἰς αὐτόν, ὡς τὸν μόνον γενικὸν κληρονόμον.

Ἡ παραβολὴ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου.

(Λουκ. ΙΗ'. 10—14)

Ὁ Ἰησοῦς εἶπε τὴν ἐξῆς παραβολήν· Δύο ἄνθρωποι ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερόν τῶν Ἱεροσολύμων, ἵνα προσευχηθῶσιν. Ὁ εἰς ἦτο Φαρισαῖος, ἦτοι ἄνθρωπος νομιζόμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ εὐσεβὴς καὶ δίκαιος, ὁ δὲ ἕτερος Τελώνης, ἦτοι ἄνθρωπος πονηρὸς καὶ ἁμαρτωλός. Τί ἐξίτηι διὰ τῆς προσευχῆς του ὁ Φαρισαῖος ἐλθὼν εἰς τὸν ναόν; Ἐξίτηι τὴν συγχώρησιν καὶ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτημάτων του; Οὐχί. Ὁ Φαρισαῖος, κατεχόμενος ὑπὸ ἐγωισμοῦ καὶ υπερηφανίας, ἐξίτηι διὰ τῆς προσευχῆς του νὰ ὑδρίσῃ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους, ὡς πλήρεις διαφορῶν ἁμαρτημάτων, καὶ τὸν Τελώνην, ὁ ὁποῖος συμπροσηύχето μετ' αὐτοῦ. Ἴδου λοιπὸν τί εἶπεν ἐν τῇ προσευχῇ του· «Ὁ Θεὸς εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμι, ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ Τελώνης. Νηστεύω δις τοῦ Σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι». Ὁ δὲ Τελώνης, συνασθανόμενος τὰ ἁμαρτήματά του, δὲν ἐπλησίασε μεθ' υπερηφανίας, ὡς ὁ Φαρισαῖος, εἰς τὸν ναόν, οὐδὲ ἐτόλμα νὰ ἀνυψώσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς του εἰς τὸν οὐρανόν. Ἡ

συνείδησ.ς ἔτυπεν αὐτόν, ἀναμνησκόμενον τοῦ ἁμαρτωλοῦ βίου του· διὸ ἔτυπτε τὸ στήθος του καὶ ἔλεγεν· «Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Ἡ ἔκφρασις αὕτη τοῦ Τελώνου εἶνε ἔκφρασις λύπης καὶ μετανοίας.

Παρατήρησις

Ἐκ τῆς παραβολῆς ταύτης διδασκόμεθα, ὅτι οἱ προσευχόμενοι ὀφείλομεν νὰ καταπολεμῶμεν τὸν ἐγωισμόν καὶ τὴν ὑπερηφανίαν μας καὶ νὰ μάθωμεν, ὅτι οὐδεὶς κατ' οὐδενὸς προσβλητικὸς λόγος πρέπει νὰ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ στόματός μας, ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἐμφανιζόμεθα ταπεινοὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ οὐχὶ ἐγωισταὶ καὶ ὑπερήφανοι, διότι, ὡς λέγει ὁ Σωτήρ, «Ἦὰς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται».

Ἡ παραβολὴ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου

(Λουκ. 15' 19—31)

Ὁ Ἰησοῦς, ἵνα μᾶς διδάξῃ, ὅτι οἱ ψυχαὶ τῶν μὲν εὐσεβῶν πτωχῶν ἀπολαύουσιν ἐν τῷ οὐρανῷ τῆς ἀληθοῦς εὐδαιμονίας, τῶν δὲ φιλαργύρων πλουσίων καὶ ἀσεβῶν κακοδαίμονοσι, διηγεῖται τὴν ἑξῆς παραβολὴν τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου.

Ἐπῆρχε, λέγει, πλούσιός τις, ὅστις ἐνεδύετο μεγαλοπρεπῶς καὶ βασιλικῶς καὶ ἔτρωγε πάντοτε εἰς πλουσιωτάτην τράπεζαν. Εἰς τὴν θύραν δὲ τοῦ πλουσίου τούτου ἔκειτο πτωχὸς τις, καλούμενος Λάζαρος, πλήρης πληγῶν καὶ ἐζήτει νὰ τρώγῃ τὰ ψιχία, τὰ ὅποια ἐπιπτον ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου. Ἦτο δὲ ὁ πτωχὸς τοσοῦτον ἐξηγντλημένος σωματικῶς, ὥστε δὲν εἶχε δύναμιν νὰ διώκῃ καὶ τοὺς κύνας, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο καὶ ἔλειχον τὰς πληγὰς του. Ὁ πλούσιος οὐδὲν ἔρριπτε βλέμμα οἴκτου πρὸς τὸν δυστυχῆ πτωχόν, ὅστις ἐκάδην ἔκειτο εἰς τὴν θύραν του. Ὁ δὲ πτωχὸς Λάζαρος ἐδείκνυε μεγάλην ὑπομονὴν καὶ εἶχε τὴν ἐλπίδα καὶ πεποιθήσιν του εἰς τὸν Θεόν.

Συνέβη δὲ ν' ἀποθάνωσι καὶ οἱ δύο. Ἐνώπιον τοῦ θανάτου εἶνε ἴσοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ πτωχοί. Ἄλλ' ὁ μὲν πτωχὸς Λά-

ζαρος ἀνηρέχθη ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν οὐρανὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ὁ δυστυχὴς πλούσιος κατεκρημνίσθη εἰς τὴν κόλασιν. Ὁ πλούσιος ὦν ἐπὶ τῆς γῆς προσεῖχε μόνον εἰς τὰ ἀγαθὰ αὐτῆς· διότι ἐνόμιζεν, ὅτι ταῦτα εἶνε αἰώνια. Ἀποθνήσκων δὲ αἰσθάνεται, ὅτι ὑπάρχει ἕτερος κόσμος, καὶ βλέπει, ὅτι ζῆ ἐν τῇ αἰωνιότητι ὁ Ἀβραάμ καὶ εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ ὁ Λάζαρος, τὸν ὁποῖον κατεφρόνει. Διὰ τοῦτο ἤρξατο φωνῶν αὐτὸν καὶ λέγων· «Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον τὸν Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ». Ὁ πλούσιος ζητεῖ νὰ τύχῃ παρὰ τοῦ Ἀβραάμ μικρᾶς τιμῆς ἀναψυχῆς, ἀλλ' ὁ Ἀβραάμ εἶπε πρὸς αὐτόν, ὅτι οὐδόλως πρέπει νὰ παραπονήται· διότι αὐτὸς μὲν ἦτο εὐδαίμων ἐν τῇ ἐπιγείῳ κόσμῳ, ὁ δὲ Λάζαρος ἐδυστύχει, ἐν δὲ τῇ ἐπουρανίῳ κόσμῳ συμβαίνει τὸ ἐναντίον. Πρόσθετες δὲ, λέγει ὁ Ἀβραάμ εἰς τὸν πλούσιον, ὅτι μέγα χάσμα ὑπάρχει μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν, ὥστε οὐδεμίᾳ κοινωνίᾳ καὶ σχέσις δύναται νὰ ὑπάρχῃ. Τότε ὁ πλούσιος παρακαλεῖ τὸν Ἀβραάμ νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς πέντε ἐν τῇ κόσμῳ ζῶντας ἀδελφούς του, οἱ ὅποιοι καὶ αὐτοί, ὡς φαίνεται, διήγον τὸν βίον τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν διασκεδάσεων, ὅτι αὐτὸς ὑποφέρει ἐν τῇ Ἄδῃ, ὅπως μὴ καὶ αὐτοί, ἐρχόμενοι εἰς τὸν τόπον τῆς βασάνου ὑποφέρωσι τὰ αὐτά. Ὁ δὲ Ἀβραάμ ἀπαντᾷ πρὸς αὐτόν λέγων, ὅτι ἔχουσι τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως καὶ τὰ συγγράμματα τῶν προφητῶν, τὰ ὅποια πραγματεύονται περὶ τοῦ μέλλοντος βίου, καὶ ἂν ἀκούωσι καὶ ἂν μετανοήσωσιν. Ὅχι, πάτερ Ἀβραάμ, λέγει ὁ πλούσιος, ἀλλ' ἐάν τις ἐκ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς, θὰ μετανοήσωσιν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἀβραάμ. Ἐάν δὲν ἀκούωσι τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως καὶ τὰ συγγράμματα τῶν προφητῶν, οὐδέ, ἐάν τις ἐκ τῶν νεκρῶν ἀναστῆθῃ, θὰ πεισθῶσι.

Ἡ παραβολὴ τοῦ βασιλέως

(Ματθ. ΙΗ' 21—35)

Ἄφ' οὗ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ὠμίλησε περὶ διαλλαγῆς καὶ συγχω-

ρήσειως, προσελθὼν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Πέτρος, ἐπεθύμει ὠρισμένως νὰ μάθῃ παρὰ τοῦ διδασκάλου του, ποσάκις ὀφείλει τις νὰ συγχωρῇ τὸν πλησίον του ἁμαρτάνοντα καὶ μετανοοῦντα καὶ ἡρώτα ὁ ἴδιος τὸν Σωτῆρα ἕως ἐπτάκις; Ὁ δὲ Σωτὴρ ἀπαντῶν εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦ Πέτρου λέγει, ἕως ἑβδομηκοντάκις ἐπτά, ἤτοι ὀφείλει τις νὰ συγχωρῇ τὸν ἀδελφόν του ἁμαρτάνοντα, ἐὰν οὗτος μετανοήσῃ, 490 φορές, ἤτοι πάντοτε. Διηγεῖται δὲ ὁ Χριστὸς τὴν παραβολὴν τοῦ βασιλέως, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι μεγάλως πρέπει νὰ τιμωρηθῶσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν συγχωροῦσι τοὺς ἁμαρτάνοντας, ἀφ' οὗ αὐτοὶ συνεχωρήθησαν ὑπ' ἄλλων. Λέγει λοιπὸν ὁ Χριστὸς, ὅτι μίαν φοράν βασιλεὺς τις ἠθέλησε νὰ λογαριασθῇ μὲ τοὺς ὑπηρέτας του καὶ εὗρεν ὅτι εἰς τῶν ὑπηρετῶν του ἔμεινεν εἰς αὐτὸν χρεώστης 10,000 ταλάντων. Ὁ ὀφειλέτης μὴ δυνάμενος νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν βασιλέα τὸ χρέος του, παρεκάλει αὐτὸν νὰ φανῇ μακρόθυμος, ὁ δὲ βασιλεὺς λυπηθεὶς τὸν ὑπηρέτην τοῦτον ἐχάρισεν εἰς αὐτὸν τὰ ὀφειλόμενα.

Ὁ ὑπηρέτης οὗτος ἐξελθὼν τῶν ἀνακτόρων τοῦ βασιλέως συνήντησεν ἓνα τῶν συνυπηρετῶν του, ὅστις ὄφειλεν εἰς αὐτὸν 100 περίπου δραχμάς. Ἄντι δὲ καὶ αὐτὸς νὰ χαρίσῃ εἰς τὸν συνυπηρέτην του τὸ μικρὸν τοῦτο χρέος, ὡς δι' αὐτὸν ἔπραξεν ὁ βασιλεὺς, τοῦναντίον συνέλαθε καὶ ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τὴν φυλακὴν. Ὁ βασιλεὺς μαθὼν τοῦτο προσεκάλεσε τὸν σκληρὸν τοῦτον ὑπηρέτην καὶ ἠλεγξεν αὐτὸν διὰ τὴν αἰσχροὺν του διαγωγὴν καὶ ὀργισθεὶς παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τοὺς δεσμοφύλακας, ὅπως βασανίσωσιν αὐτὸν εἰς τὴν φυλακὴν, ἕως οὗ ἀποδώσῃ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον εἰς αὐτὸν. Οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος θὰ ποιήσῃ εἰς ὑμᾶς, ἐὰν μὴ εἰσθε ἐπιεικεῖς πρὸς τὸν πλησίον ὑμῶν.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διηγῆθη τὴν παραβολὴν ταύτην, θέλων νὰ δείξῃ, ὅτι καὶ ὁ Θεὸς τοιοῦτοτρόπως θὰ μεταχειρισθῇ ἐκείνους, οἵτινες, ἐν ᾧ θέλουσι νὰ συγχωρῶνται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, δὲν συγχωροῦσι τὰ παραπτώματα καὶ σφάλματα τῶν ἀδελφῶν των.

Ἡ παραβολὴ τῶν ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνος

(Ματθ. Κ'. 1-16)

Ἡ παραβολὴ τῶν ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνος, ἣν ὁ Σωτὴρ διηγήθη, ἔχει ὡς ἑξῆς. Κύριός τις ἐξελεθὼν λίαν πρῶτ' εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμίσθωσεν ἐργάτας καὶ ἔπεμψεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνά του, συμφωνήσας νὰ δώσῃ εἰς ἕκαστον ὡς ἡμερομίσθιον ἀνὰ μίαν περίπου δραχμὴν. Ὁ αὐτὸς κύριος ἐξελεθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν περὶ τὴν 9 π. μ. εἶδεν ἄλλους ἐργάτας ἀργοὺς καὶ εἶπεν εἰς ἐκείνους: ὑπάγετε καὶ σεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνά μου νὰ ἐργασθῆτε καὶ θὰ σὰς δώσω ὅ,τι εἶνε δίκαιον. Αὐτοὶ δὲ ἀπήλθον. Ὁ αὐτὸς κύριος ἐξελεθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν πάλιν περὶ τὴν μεσημβρίαν καὶ περὶ τὴν 3ην μ. μ. καὶ περὶ τὴν 5 μ. μ. εὗρεν ἄλλους ἐργάτας ἀργοὺς καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς: Ὑπάγετε καὶ σεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνά μου νὰ ἐργασθῆτε καὶ θὰ λάβητε ὅ,τι εἶνε δίκαιον.

Περὶ δὲ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος πρὸς τὸν οἰκονόμον του νὰ δώσῃ εἰς πάντας τοὺς ἐργάτας τὸ αὐτὸ ἡμερομίσθιον, εἰ καὶ εἰργάσθησαν ἐν τῷ ἀμπελῶνι κατὰ διάφορον χρόνον. Ὁ οἰκονόμος ἤρξατο τῆς πληρωμῆς ἀπὸ τῶν τελευταίων ἐργατῶν, τῶν περὶ τὴν 5 μ. μ. εἰς τὸν ἀμπελῶνα ἐλθόντων, δούς εἰς ἕκαστον ἀνὰ μίαν περίπου δραχμὴν. Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι ἐργάται ἐνόμισαν, ὅτι θὰ λάβωσι περισσότερον τῆς μιᾶς δραχμῆς καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ μίαν περίπου δραχμὴν. Λαθόντες δὲ αὐτὴν ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ κυρίου τοῦ ἀμπελῶνος, λέγοντες, ὅτι αἱ τελευταῖοι εἰργάσθησαν ἐπὶ μίαν ὥραν, ἐν ᾗ αὐτοὶ ὄλην τὴν ἡμέραν καὶ ὑπέφερον καὶ τὸν καύσωνα τοῦ ἡλίου. Ὁ κύριος ἀποκριθεὶς εἶπεν εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν πρώτων ἐργατῶν: Καλὲ φίλε, δὲν σὲ ἀδικῶ. Σὲ συνεφώνησα ἀντὶ μιᾶς περίπου δραχμῆς. Λάβε αὐτὴν καὶ ὑπάγε. Ἐγὼ θέλω νὰ δώσω καὶ εἰς τὸν τελευταῖον ἐργάτην ὅ,τι καὶ εἰς σὲ ἔδωκα. Δὲν δικαιῶμαι νὰ κάμω εἰς τὰ ἰδικά μου πράγματα ὅ,τι θέλω;

Διὰ τῆς παραβολῆς ταύτης ὁ Σωτὴρ θέλει νὰ διδάξῃ ἡμᾶς, ὅτι

καὶ οἱ πρῶτοι εἰσελθόντες εἰς τὸν χριστιανισμόν καὶ ἐργασθέντες ἐν αὐτῇ καὶ οἱ μετὰ ταῦτα ἀκολουθήσαντες αὐτοὺς καὶ ἐργασθέντες ἐν αὐτῇ θὰ ἐξισωθῶσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ, χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὁ χρόνος τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῶν εἰς τὸν χριστιανισμόν. Ἦμπορεῖ μάλιστα νὰ συμβῇ, ὥστε οἱ βραδύτερον προσελθόντες εἰς τὸν χριστιανισμόν νὰ εἶνε ἀνώτεροι τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα ἢ οἱ πρὸ αὐτῶν γενόμενοι χριστιανοί. Τοῦτο δὲ δηλοῦσιν οἱ λόγοι τοῦ Χριστοῦ: «Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι».

Ἡ παραβολὴ τῶν τάλαντων

(Ματθ. ΚΕ'. 14-30)

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐδίδαξε καὶ τὴν παραβολὴν τῶν τάλαντων εἰπὼν· Καθὼς ὁ ἄνθρωπος ἐκείνος ἀναχωρῶν εἰς ξένην χώραν, ἐκάλυψε τοὺς ἰδίους τοῦ δούλους καὶ παρέδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν περιουσίαν του καὶ εἰς τὸν μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα καὶ εἰς τὸν δὲ δύο καὶ εἰς τὸν ἄλλον ἓν, εἰς ἕκαστον κατὰ τὴν φυσικὴν του ἰκανότητα, εἰπὼν εἰς αὐτοὺς νὰ ἐμπορευθῶσιν αὐτὰ τὰ τάλαντα καὶ νὰ τὰ αὐξήσωσιν, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς δημιουργήσας τοὺς ἄνθρώπους ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς διάφορα πνευματικὰ χαρίσματα καὶ μάλιστα ἐπεμψεν εἰς αὐτοὺς τὸν υἱὸν τοῦ Ἰησοῦν, ὅστις ἐδίδαξεν αὐτοὺς, πῶς δύνανται νὰ χρησιμοποιοῦσιν τὰ πνευματικὰ τῶν χαρίσματα, πῶς δύνανται νὰ ἀναπτύξωσιν αὐτά, ὅπως κατισχύσῃ ἐν τῇ κόσμῳ τούτῃ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν ὁ Ἰησοῦς ἐπιστρέφων εἰς τὸν κόσμον θὰ ζητήσῃ τὸν λόγον παρὰ τῶν χριστιανῶν, ἂν οὗτοι ἐφύλαξαν τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς ἐντολάς του, καθὼς ἐπιστρέψας ἐκ τοῦ ταξειδίου του ὁ ἄνθρωπος τῆς παραβολῆς ταύτης ἐζήτησε παρὰ τῶν δούλων του, ἂν ἐχρησιμοποίησαν καλῶς τὰ τάλαντα. Καθὼς ὁ δούλος ὁ μὴ χρησιμοποίησας καλῶς τὸ τάλαντόν του ἐτιμωρήθη, οὕτω θὰ τιμωρηθῇ αὐστηρῶς καὶ θὰ ριφθῇ εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ ἐκεῖνος ὁ χριστιανός, ὅστις κατεφρόνησε τὴν πνευματικὴν του ἰδιοφυῖαν, ἢν ἔλαβε παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ παρήκουσε τὴν διδασκαλίαν

τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις ὑπέδειξεν εἰς αὐτόν, πῶς δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῆς καὶ νὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ τῶν ἰδεῶν τοῦ Εὐαγγελίου του.

Ἡ παραβολὴ τοῦ βασιλικοῦ γάμου

(Ματθ. ΚΒ'. 2-14)

Βασιλεὺς τις, λέγει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ παραβολῇ ταύτῃ, ἐποίησε γάμους χάριν τοῦ υἱοῦ του καὶ ἐκάλεσεν εἰς συμπόσιον διὰ τῶν ὑπηρετῶν του διαφόρους ὑπηκόους του νὰ παρευρεθῶσιν ἐν αὐτῷ. Ἄλλ' οἱ κεκλημένοι δὲν ἤθελον νὰ ἔλθωσι, προσποιούμενοι, ὅτι ἔχουσιν ἄλλας ἐργασίας· τινὲς μάλιστα τῶν κεκλημένων προσεφέρθησαν εἰς τοὺς ὑπηρέτας τοῦ βασιλέως κακῶς, διότι ὕβρισαν καὶ ἐφόνευσαν αὐτούς. Μαθὼν ταῦτα ὁ βασιλεὺς ὠργίσθη καὶ πέμψας τὸ στράτευμα αὐτοῦ ἀπέκτεινε τοὺς φονεῖς ἐκείνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἔκαυσε. Πλὴν τούτων ὁ βασιλεὺς διέταξε τοὺς ὑπηρέτας του νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ νὰ καλέσωσιν εἰς τοὺς γάμους ὅσους καὶ ἂν εὔρωσιν. Οἱ ὑπηρέται ἐξετέλεσαν τὴν διαταγὴν τοῦ βασιλέως των, καλέσαντες εἰς τοὺς γάμους ὄσους εὔρον, πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς. Ὁ βασιλεὺς εἰσελθὼν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ γάμου καὶ παρατηρήσας τοὺς κεκλημένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον καθήμενον μεταξὺ τῶν συνδαιτυμόνων ἐν τῇ τραπέζῃ ἄνευ ἐνδύματος γάμου. Θυμωθεὶς ὁ βασιλεὺς διέταξε τοὺς ὑπηρέτας του νὰ συλλάβωσι καὶ ῥίψωσιν αὐτὸν εἰς τὴν φυλακὴν πρὸς τιμωρίαν.

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν διηγούμενος τὴν παραβολὴν ταύτην θέλει νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ βασιλεὺς, ὁ ποιήσας τοὺς γάμους χάριν τοῦ υἱοῦ του, εἶνε ὁ Θεός, ὅστις διὰ τῶν Ἀποστόλων προσεκάλεσεν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν χάριν τοῦ ἀποθανόντος υἱοῦ του Χριστοῦ πρὸς πνευματικὴν χαρὰν πρῶτον τοὺς Ἰουδαίους. Ἄλλ' οὗτοι καταφρονοῦντες τὴν πρόσκλησιν τοῦ Θεοῦ δὲν ἤθελον νὰ ἔλθωσιν εἰς τοὺς γάμους, ἔθλα ἤθελον ἀπολαύσει τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ παρεδόθησαν εἰς τὰ ὕλικὰ καὶ ἐπίγεια ἀγαθὰ. Καὶ δὲν ἠρκέσθησαν εἰς τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἀποστόλους τοῦ Θεοῦ ὕβρισαν καὶ

ἀπέκτειναν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Θεὸς ὀργισθεὶς διὰ τὴν διαγωγὴν των ἐτιμώρησεν αὐτοὺς καὶ ἀπέστειλε τοὺς Ἀποστόλους του εἰς τοὺς ἔθνηκούς, ἵνα καλέσωσιν αὐτοὺς εἰς τοὺς γάμους, ἦτοι εἰς τὴν πνευματικὴν χαρὰν καὶ εὐωχίαν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἀφ' οὗ οἱ κεκλημένοι Ἰουδαῖοι ἐφάνησαν ἀνάξιοι. Οἱ Ἀπόστολοι πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἐκάλεσαν εἰς τοὺς γάμους πάντας ὅσους εὗρον, πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, χωρὶς νὰ χωρίσωσι τοὺς μὲν ἀπὸ τῶν δέ, διότι μόνος ὁ βασιλεὺς Θεὸς εἶχε τοιοῦτο δικαίωμα, ὅπερ μάλιστα ἐξήσκησεν, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὸν δεῖπνον καὶ εἶδε τοὺς ἐν αὐτῷ καθημένους· διότι, ἀφ' οὗ παρετήρησεν, ὅτι ἄνθρωπός τις δὲν ἦτο ἐνδεδυμένος τὸ ἐνδυμα τοῦ γάμου, ἦτοι τὸ ἐνδυμα τῆς πίστεως, δι' οὗ κοινωνεῖ τις μετὰ τοῦ Σωτῆρος, ἐπέπληξεν αὐτόν, πῶς ἐτόλμησε νὰ παρουσιασθῆ εἰς τοὺς γάμους, καὶ παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τοὺς διακόνους του νὰ ρίψωσιν αὐτὸν εἰς τὸ πῦρ τῆς αἰωνίου κολάσεως.

Ἡ παραβολὴ τῶν δέκα παρθένων

(Ματθ. ΚΕ'. 1—13)

Ὁ Ἰησοῦς ἐδίδαξεν ἄλλην παραβολὴν λέγων, ὅτι κατὰ τὴν δευτέραν του παρουσίαν θὰ ἔλθῃ αἰφνιδίως εἰς τὸν κόσμον καὶ θὰ ἐξέλθωσιν οἱ χριστιανοὶ ἐκ τοῦ κόσμου πρὸς ἀπάντησιν αὐτοῦ, ὡς ἐξῆλθον αἱ δέκα ἐκεῖναι παρθένοι, αἱ πέντε μωραὶ καὶ αἱ πέντε φρόνιμοι, ἐκ τοῦ οἴκου τῆς νύμφης πρὸς συνάντησιν τοῦ περιμενομένου νυμφίου. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ νυμφίος ἐβράδυνεν, αἱ δέκα παρθένοι ἐκοιμήθησαν. Ὅτε δὲ περὶ τὸ μεσονύκτιον αἰφνιδίως ἦρχετο ὁ νυμφίος, τότε ἠκούσθη κραυγὴ λέγουσα: Ἴδού ὁ νυμφίος ἔρχεται. Αἱ πέντε μωραὶ παρθένοι δὲν εἶχον προμηθευθῆ ἔλαιον διὰ τὰς λαμπάδας των, διὰ τῶν ὁποίων ἔμελλον νὰ ὑποδεχθῶσι τὸν ἐρχόμενον νυμφίον, καὶ ἐζήτησαν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ν' ἀγοράσωσιν, ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε πλέον καιρὸς· διότι ἔλθων ὁ νυμφίος εἰς τοὺς γάμους ἔκλεισε τὴν θύραν καὶ, ὅτε αὐταὶ ἠγόρασαν ἔλαιον καὶ ἐπιστρέψασαι ἔκρουον τὴν θύραν, δὲν τὰς ἐδέχθη λέγων, ὅτι δὲν τὰς γνωρίζει. Αἱ δὲ πέντε φρόνιμοι παρθένοι εἶχον λάβει μεθ' ἑαυ-

τῶν ἔλαιον καί, ὅτε ἦλθεν ὁ νυμφίος, ὑπεδέχθησαν αὐτὸν μετὰ λαμπάδων καὶ εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα.

Ὅτι λοιπὸν ἔπαθον αἱ πέντε μοραὶ παρθένοι, θὰ πάθωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ χριστιανοί, αἵτινες, ἐν ᾗ περιμένομεν νὰ ἔλθῃ κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν ὁ νυμφίος Χριστός, δὲν φροντίζομεν νὰ προμηθεύωμεν ἐν τῇ κόσμῳ τούτῳ ἔλαιον, ἦτοι νὰ πράττωμεν ἔργα ἐλεημοσύνης καὶ φιλανθρωπίας, τὰ ὅποια θὰ δεῖξωμεν, ὅταν ὑποδεχθῶμεν τὸν περιμένόμενον Χριστόν. Εὐτυχεῖς λοιπὸν εἶνε ἐκεῖνοι οἱ χριστιανοί, αἵτινες μιμοῦνται τὰς πέντε φρονίμους παρθένας, πράττοντες ἐν τῇ κόσμῳ τούτῳ πᾶν εἶδος ἀρετῆς καὶ ὄντες ἔτοιμοι νὰ ὑποδεχθῶσι τὸν κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν περιμένόμενον Χριστόν καὶ νὰ εἰσέλθωσι μετὰ τοῦ νυμφίου εἰς τοὺς γάμους.

§ 17. Τὰ θαύματα.

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν κηρύξας δημοσίᾳ ἐπὶ τῆς γῆς τρία ἔτη περίπου τὰς θείας ἀληθείας ἀπέδειξε τὴν θεότητά του οὐ μόνον διὰ τῆς διδασκαλίας, ἣν κυρίως ἐδίδαξεν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους ὀμιλίαν καὶ εἰς τὰς παραβολὰς του, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν θαυμάτων του, ὧν ὀλίγα παραθέτομεν ὧδε:

Τὸ ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας θαῦμα.

(Ἰωάν, Β'. 1—11)

Τὸ πρῶτον θαῦμα, ὅπερ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶνε τὸ ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἔγινε γάμος, εἰς ὃν προσεκλήθησαν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ, ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ του. Μετὰ τὸν γάμον ἐκάθισαν εἰς σὺμπόσιον καί, ἐπειδὴ ἔλειψεν ὁ οἶνος, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· Οἶνος δὲν ὑπάρχει. Διὰ τοῦ λόγου τῆς τούτου ἔδωκεν εἰς τὸν υἱὸν τῆς νὰ ὑπονοήσῃ, ὅτι παρεκάλει αὐτὸν θαυματουργῶν ν' ἀποδείξῃ τὴν θείαν αὐτοῦ φύσιν. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἀπαντᾷ πρὸς αὐτὴν λέγων· Γύναι, δὲν ἦλθεν ἀκόμη ὁ πρὸς τοῦτο

καιρός. Τότε ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγει εἰς τοὺς ὑπηρέτας. Πράξατε ὅτι θὰ σὰς εἶπῃ ὁ υἱός μου.

Ἐκεῖ δὲ πλησίον, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ τὸ συμπόσιον, ὑπῆρχον ἕξ ὑδρῖαι πλήρεις ὕδατος, τὰς ὁποίας σκοπὸν εἶχον νὰ χρησιμοποιήσωσιν, ἵνα καθαρισθῶσι καὶ νιφθῶσιν οἱ μέλλοντες νὰ παρακαθίσωσιν εἰς τὸ συμπόσιον. Συνήθιζον δὲ οἱ Ἰουδαῖοι νὰ καθαρίζωνται καὶ νὰ νίπτονται καὶ πρὸ τοῦ φαγητοῦ των καὶ μετ' αὐτό. Ἐν τῇ περι οὗ ὁ λόγος συμποσίῳ φαίνεται, ὅτι οἱ εἰς αὐτὸ κεκληγμένοι ἐποιήσαντο πρὸ τοῦ φαγητοῦ των χρήσιν τοῦ ὕδατος, νίψαντες τὰς χεῖράς των, καὶ διὰ τοῦτο αἱ ὑδρῖαι ἦσαν κεναί. μετὰ δὲ τὸ φαγητὸν ἔπρεπε νὰ γεμισθῶσιν ἐκ νέου, ὅπως νιφθῶσι πάλιν. Διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς διέταξε τοὺς ὑπηρέτας νὰ γεμίσωσι τὰς ὑδρῖας μὲ ὕδωρ καὶ ἐγένεσαν αὐτὰς ἕως ἄνω. Οἱ δὲ ὑπηρέται καὶ ὁ ἀρχιτρίκλινος, ἦται ὁ συμποσίαρχος, ἀντήλθσαντες εἶδον, ὅτι τὸ ὕδωρ εἶχε μεταβληθῆ εἰς καλὸν οἶνον. Διὰ τοῦ πρώτου τούτου θαύματος ὁ Ἰησοῦς ἐφανέρωσε τὴν δόξαν του καὶ οἱ μαθηταὶ του ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

Παρατηρήσεις.

Ἡ παρουσία τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὸν ἐν Κανᾷ γάμον διδάσκει ἡμᾶς δύο τινά, πρῶτον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς θεωρεῖ τὸν γάμον ἀναγκαῖον, ἱερὸν καὶ ἅγιον, καὶ δεύτερον, ὅτι δὲν ἀποκρούει τὰς ἀθήκας διασκεδάσεις. Ἡ δὲ θαυματουργία τοῦ Ἰησοῦ διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι ὁ Θεὸς εἰς τοὺς πιστεύοντας καὶ ἀγαπῶντας αὐτόν παρέχει ἀγαθὰ «ἀ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη» (Α'. Κορινθ. Β. τ.).

Ἐο χορτασμός τῶν πεντακισχιλίων ἀνθρώπων.

(Ματθ. ΙΔ'. 13—21, Μάρκ. Γ'. 30—44, Λουκ. Θ'. 10—17, Ἰωάν. Γ'. 4—15.)

Ἐν τῷ ὁ Ἰησοῦς εὕρισκετο εἰς παράλιόν τινα τόπον τῆς Τιβεριάδος λίμνης, ἔμαθε τὸν θάνατον Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἐν τῇ λιμένι ὑπάρχον πλοῖον ἀπεβιβάσθη εἰς ἔρημον τόπον, ὅστις ἔκειτο πλησίον τῆς πόλεως Βηθθαΐδᾶ τῆς πέραν τοῦ

Ἰορδάνου. Ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε διὰ πλοίου, ἵνα μὴ τὸν ἀκολουθήσῃ ὁ ὄχλος· ὁ ὄχλος ὅμως ἔδραμεν ἐκεῖσε διὰ ξηρᾶς φέρων μαζὶ τοῦ καὶ πολλοὺς ἀρρώστους πρὸς θεραπείαν. Ὁ Ἰησοῦς ἐξελθὼν ἐκ τοῦ ἐρήμου τόπου εἶδε πολὺν ὄχλον καὶ ἐσπλαγγίσθη αὐτόν, φέροντα πολλοὺς ἀρρώστους, οὓς ὅμως ἐθεράπευσε. Περὶ δὲ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου προσήλθον εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ τοῦ λέγοντες· ὁ τόπος εἶνε ἐρημὸς καὶ ἡ ἡμέρα ἤδη παρήλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, διὰ νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὰς κώμας καὶ ν' ἀγοράσωμεν τροφάς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτούς· δὲν ἔχουσιν ἀνάγκη ν' ἀπέλθωσι· δότε εἰς αὐτοὺς σεῖς νὰ φάγωσιν. Οἱ δὲ μαθηταὶ λέγουσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν· ἡμεῖς ἐδῶ δὲν ἔχομεν εἰμὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθῦς.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· φέρετέ μοι αὐτοὺς ἐδῶ. Διέταξε δὲ τὸν ὄχλον νὰ καθίσῃ εἰς τὰ χόρτα καὶ λαθὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθῦς ἠλόγησεν, ἀφ' οὗ πρότερον ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ προσέφερεν εἰς τὸν Θεὸν εὐχαριστήριον προσευχὴν. Μετὰ ταῦτα κύψας ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς τοὺς ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθῦς, οἱ δὲ μαθηταὶ εἰς τοὺς ὄχλους καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν. Οἱ δὲ μαθηταὶ καὶ ἀπόστολοι ἐσήκωσαν ἐκ τῆς γῆς τὰ περισσεύματα τῶν κλασμάτων καὶ ἐγένισαν δύοδεκα κοφίνους. Οἱ δὲ φαγόντες ἦσαν ἄνδρες περίπου πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. Οἱ ἰδόντες τὸ θαῦμα, ὅπερ ὁ Ἰησοῦς ἐποίησεν, ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. Ὁ Ἰησοῦς λοιπὸν ἐνοήσας ὅτι ὁ ὄχλος εἶχε σκοπὸν νὰ τὸν ἀνακηρύξῃ βασιλέα ἀνεχώρησε πάλιν εἰς τὸ ὄρος μόνος, διὰ νὰ προσευχηθῇ.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Θεὸς ἐν καιρῷ λιμοῦ οἰκονομεῖ τὰ πάντα· διὸ δικαίως ὁ προφήτης Δαβὶδ λέγει (Ψαλμ. 144,15)· «οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων εἰς σὲ ἐλπίζουσι καὶ σὺ δίδως τὴν τροφήν αὐτῶν ἐν εὐκαιρίᾳ». Αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς λέγει· «ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς» (Ἰω. 5' 48). Δίδει

δὲ εἰς ἡμᾶς τὸ παράδειγμα, ἕταν οἱ ἀδελφοί μας δυστυχῶσι καὶ υποφέρωσι, νὰ ἐρχώμεθα πρὸς αὐτοὺς ἀρωγοὶ καὶ βοηθοί.

Ἡ ἴασις τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλικοῦ.

(Ἰωάν. Δ'. 46—54)

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν περιδεύσας τὴν ἐπαρχίαν Γαλιλαίαν ἀφικνεῖται πάλιν εἰς Κανά, πόλιν αὐτῆς. Τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ πληροφορηθεὶς βασιλικὸς τις, ἦτο ἀνθρώπος διατελὼν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ τετράρχου Ἡρώδου Ἀντίπα, σπεύδει καὶ ἐρχεται ἐκ τῆς πόλεως Καπερναοῦμ εἰς Κανά, ὅπως παρακαλέσῃ τὸν Σωτῆρα ἡμῶν νὰ καταβῇ μετ' αὐτοῦ εἰς Καπερναοῦμ καὶ θεραπεύσῃ τὸν βαρέως ἀσθενοῦντα υἱὸν του, κινδυνεύοντα ν' ἀποθάνῃ. Ὁ Σωτὴρ εἰσακούει τὴν παράκλησιν τοῦ βασιλικοῦ θεραπεύσας μακρόθεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων αὐτῷ· Πορεύου, ὁ υἱός σου ζῆ. Ὁ βασιλικὸς ἐπίστευσεν εἰς τὸν λόγον τοῦ Σωτῆρος καὶ ἀνεχώρησε ἐκ Κανά. Ἐν ᾧ δὲ κατέβαιναν εἰς Καπερναοῦμ, οἱ δούλοι αὐτοῦ συνήντησαν αὐτὸν ἀναγγέλλοντες, ὅτι ὁ υἱός του ζῆ. Ὁ βασιλικὸς ἠρώτα νὰ μάθῃ παρὰ τῶν δούλων του τὴν ὥραν, καθ' ἣν ὁ ἀσθενὴς υἱός του εἶχε καλῶς. Οὗτοι δὲ εἶπον· Χθὲς τὴν ἐβδόμην ὥραν ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. Ἐνόησε λοιπὸν ὁ πατήρ, ὅτι ἦτο ἡ ὥρα ἐκείνη, καθ' ἣν ὁ Σωτὴρ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ὁ υἱός του ζῆ. ἐπίστευσε δὲ αὐτὸς καὶ ἅπανα ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ εἰς τὸν Σωτῆρα ἡμῶν.

Παρατηρήσεις.

Ἄν ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ ἐδεικνύομεν τοιαύτην προθυμίαν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας καὶ ἀπαλλαγῆς τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἀπὸ τῶν διαφόρων θειῶν, τρέχοντες πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, οἶαν ἐπεδείξατο ὁ βασιλικὸς τοῦ Εὐαγγελίου ὑπὲρ τῆς ἀπαλλαγῆς καὶ σωτηρίας τοῦ βαρέως ἀσθενοῦντος υἱοῦ του, ἠθέλομεν εὑρεῖ παρ' αὐτῷ πνευματικὴν ἀνακούφισιν καὶ σωτηρίαν, ἣν ὁ ἴδιος Σωτὴρ ἡμῶν ὑπόσχεται λέγων· «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινός τῇ καρδίᾳ»

καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν. Ὁ γὰρ ζυγὸς μου χρηστός καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστι» (Ματθ. ΙΑ'. 29 καὶ 30).

Ἱασις τοῦ δούλου τοῦ ἑκατοντάρχου.

(Ματθ. Η'. 5—15. Λουκ. Ζ'. 1—10)

Ἐν ᾧ ὁ Ἰησοῦς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν Καπερναοὺμ, προσήλθεν εἰς αὐτὸν ἑκατόνταρχός τις ἐθνικός, ὑπηρετῶν εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Ἡρώδου Ἀντίπα, τετράρχου τῆς Γαλιλαίας. Ὁ δὲ σκοπὸς τῆς προσελεύσεως αὐτοῦ ἦτο νὰ παρακαλέσῃ τὸν Ἰησοῦν, ὥπως θεραπεύσῃ τὸν δούλον του, κείμενον παραλυτικὸν ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ βασανιζόμενον δεινῶς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει πρὸς αὐτόν· Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος εἶπε· Κύριε, δὲν εἶμαι ἄξιος, ἵνα εἰσέλθῃς ὑπὸ τὴν στέγην τῆς οἰκίας μου· ἀλλὰ μόνον εἰπέ λόγον καὶ ὁ δούλός μου θὰ θεραπευθῇ. Ἐὰν ἐγὼ ἄνθρωπος καὶ ὑπὸ ἐξουσίαν ὧν δύναμαι πολλὰ νὰ πράξω, πολλῷ μᾶλλον σύ.

Ὁ Ἰησοῦς ἀκούσας τοὺς λόγους τούτους τοῦ ἑκατοντάρχου ἐθαύμασε καὶ εἶπεν εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτόν· Σὰς διαβεβαίω, ὅτι οὐδὲ εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας, τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἔχει τὰς περὶ ἐμοῦ μαρτυρίας τῶν Γραφῶν, εὑρον τσαύτην πίστιν. Σὰς λέγω δέ, ὅτι πολλοὶ ἐθνικοὶ καὶ εἰδωλολάτραι ἀπὸ τῶν διαφόρων ἀπομακρυσμένων χωρῶν θὰ γίνωσι πιστοὶ ὁπαδοί μου καὶ θὰ μετασχῶσι τῶν λαμπρῶν δείπνων τῆς βασιλείας μου, καθήμενοι πλησίον τῶν πατριαρχῶν Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, οἱ θεωρούμενοι υἱοὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἐὰν δὲν πιστεύσωσιν εἰς ἐμέ, θὰ ἐκβληθῶσιν εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Ἰησοῦς εἶπεν εἰς τὸν ἑκατόνταρχον· Ἰταχε καὶ ἄς γίνῃ ὡς ἐπίστευσας. Καὶ ὁ δούλος τοῦ ἑκατοντάρχου ἴαθη ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ διὰ τῆς μακρόθεν ἐπ' αὐτοῦ ἐπενεργησάσης θείας δυνάμεως τοῦ Ἰησοῦ.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Ἰησοῦς προλέγει, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ θεωρούμενοι ὡς λαὸς τοῦ Θεοῦ, θὰ τιμωρηθῶσι διὰ τὴν σκληρὰν καὶ ἀγνώμονα πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς αὐτὸν διαγωγὴν των καὶ θὰ ἀντικατασταθῶσιν ὑπὸ ἐθνικῶν λαῶν, οἵτινες θὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν, ὡς προσήλθεν ὁ ἐθνικὸς ἑκατόνταρχος, καὶ θὰ γίνωσι τέκνα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς εἰς ἄλλην περίστασιν λέγει πρὸς τοὺς Ἰουδαίους: «Ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνεσι ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτοῦ» (Ματθ. ΚΑ'. 43). Τοῦτο δὲ ἐπιμαρτυρεῖ ἡ ἱστορία.

Ἰασις τοῦ παραλυτικοῦ.

(Ματθ. Θ'. 1—8. Μάρκ. Β'. 1—12. Λουκ. Ε'. 17—26)

Ἐν ᾧ ὁ Ἰησοῦς ἦτο εἰς τὴν Καπερναοὺμ διδάσκων εἰς τινα οἰκίαν, ἤτις ἦτο πεπληρωμένη ὑπὸ ἀπείρου κόσμου, ἔφερον πρὸς τὸν Ἰησοῦν παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης κείμενον καὶ βασταζόμενον ὑπὸ τεσσάρων ἀνθρώπων, ἵνα θεραπεύσῃ αὐτόν. Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εἰσαγάγωσι τὸν ἀσθενῆ διὰ τῆς θύρας ἕνεκα τῆς συντροφῆς τοῦ πλήθους, ἀνέβησαν εἰς τὴν στέγην καὶ γαλάσαντες μέρος αὐτῆς κατεβίβασαν τὴν κλίνην, ἐφ' ἧς κατέκειτο ὁ παραλυτικός, ἐνώπιον τοῦ Ἰησοῦ. Οὗτος ἰδὼν τὴν πίστιν οὐ μόνον τοῦ ἀσθενοῦς, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων, οἱ ὅποιοι τὸν ἔφερον, εἶπεν εἰς τὸν παραλυτικόν· Ἐγε θάρρος, τέκνον ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Ἀκούσαντες οἱ παρόντες Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς τὸν λόγον τοῦτον εἶπον καθ' ἑαυτοὺς, ὅτι οὗτος βλασφημεῖ κατὰ τοῦ Θεοῦ, διότι ὁ Θεὸς μόνος δύναται νὰ συγχωρῇ ἁμαρτίας. Ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν εἶπε· Διατί σεῖς διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις σας πονηρὰ κατ' ἐμοῦ; Τί εἶνε εὐκολώτερον νὰ εἴπη τις εἰς τὸν πάσχοντα συγχωροῦνται αἱ ἁμαρτίαι σου ἢ ἔγειραι καὶ περιπάτει; Διὰ νὰ γνωρίσητε δέ, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς γῆς νὰ συγχωρῇ ἁμαρτίας, τότε λέγει εἰς τὸν παραλυτι-

κόν· Ἐγειραι, ἀρόν σου τήν κλίνην καί ὑπάγε εἰς τόν οἶκόν σου. Ὁ παραλυτικός ἐγερθεῖς καί λαβὼν τήν κλίνην διήλθεν ἔμπροσθεν πάντων, οὔτινες ἐθαύμασαν καί ἐδόξασαν τόν Θεόν καί ἔλεγον, ὅτι ποτέ δὲν εἶδομεν τοιοῦτο γεγονός.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Ἰησοῦς διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι τὸ νόσημα τοῦ παραλυτικοῦ προήλθεν ἐξ ἠθικοῦ ἁμαρτήματος καί διὰ τοῦτο συγχωρεῖ αὐτὸ πρῶτον. ἵνα δὲ ὦμεν τὸ τε σῶμα καί τήν ψυχὴν ὑγιεῖς, ἀνάγκη πάσα ν' ἀποφεύγωμεν τὰς ἁμαρτίας. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ὀφείλει ἀδιαλείπτως νὰ εὐλογῇ καί δοξάζῃ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὅστις θεραπεύει τὰ τε ψυχικὰ καί σωματικὰ ἁμαρτήματα αὐτοῦ, ὡς λέγει ὁ ψαλμωδός (ψαλλμ. 102 στίχ. 2)· «Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον καί μὴ ἐπιλανθάνου πάσας τὰς ἀνταποδόσεις αὐτοῦ· τὸν εὐλατεῦντα πάσαις ταῖς ἀνομίαις σου, τὸν ἴωμενον πάσας τὰς νόσους σου».

Ἡ ἴασις τοῦ ἐπὶ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη παραλυτικοῦ.

(Ἰωάν. Ε'. 1—15)

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἀνέβη ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερσόλυμα, ὅτε οἱ Ἰουδαῖοι ἐώρταζον ἑορτήν, ἥτις ἦτο πιθανῶς ἡ ἑορτὴ αὐτῶν, ἡ καλουμένη Πουρίμ καί ἡ τελουμένη κατ' ἔτος τὴν 14 καὶ 15 τοῦ Ἰουδαϊκοῦ μηνὸς Ἀδάρ, ἥτοι τοῦ καθ' ἡμᾶς Μαρτίου, εἰς ἀνάμνησιν, ὅτε διατελοῦντες ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ τῶν Περσῶν καί καταδικωκόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀρχοντος αὐτῶν Ἀμάν ἐσώθησαν τῇ μεσιτείᾳ τῆς βασιλίσσης τῆς Περσίας Ἐσθήρ, Ἰουδαίας οὔσης (Ἐσθήρ Θ'). Κατὰ τὴν ἑορτήν, ὡς φαίνεται, ταύτην ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εἰς Ἱερσόλυμα, ἔνθα ὑπῆρχε κολυμβήθρα, πλήρης ὕδατος, ἐπιλεγομένη ἐβραϊστὶ Βηθεσδά, ἥτοι οἶκος ἢ τόπος ἐλέους, ἔχουσα πέντε στοάς, κεμένους πλησίον μιᾶς πύλης τῆς πόλεως, καλουμένης προβατικῆς· καθόσον δι' αὐτῆς τῆς πύλης διήρχοντο τὰ εἰς τὰς θυσίας χρησιμεύοντα πρόβατα. Ὑποκάτω τῶν στοῶν κατέκειτο πλῆθος πολὺ ἀσθενούντων,

τυφλών, χωλών και άλλων, εχόντων μέλη του σώματός των ξηρά, ακίνητα, αΐτινες άνέμενον τήν υπό του άγγελου ταραχήν του ύδατός· διότι άγγελος εκτάκτως καταβαίνων εις τήν κολυμβήθραν έτάρασσε τό ύδωρ. Ο πρώτος έμβάς μετά τήν ταραχήν του ύδατος έγινετο υγιής.

Μεταξύ των πασχόντων υπήρχεν άνθρωπος τις, όστις επί 38 έτη ήτο παραλυτικός. Ο Σωτήρ ήμων διερχόμενος τό μέρος τότο πλησιάζει τόν εκτάδην επί κραβάτου του κείμενον παραλυτικόν και έρωτά αυτόν λέγων· Θέλεις να γίνης υγιής; Ο άσθενών απεκρίθη αυτόν· Κύριε, δέν έχω άνθρωπον, ίνα, όταν ταραχθή τό ύδωρ, με βάλη εις τήν κολυμβήθραν. Εν τώ προσπαθώ να έμβω εις τήν κολυμβήθραν, άλλος άσθενής με προλαμβάνει και εισέρχεται εις αυτήν.

Τότε ό Σωτήρ ήμων λέγει τώ παραλυτικώ· Εγέρθητι, λάβε τόν κράδατόν σου και περιπάτει. Ο παραλυτικός άμέσως έγινετο υγιής και λαβών τόν κράδατόν του περιπάτει και δέν έγνωρίζε τίς ήτο ό θεραπεύσας αυτόν· διότι ό Ίησους άμέσως απεμακρύνθη αποφεύγων τό πλήθος, όπερ άκουσαν τό θαύμα τότο συνηθροίζετο εκεί. Μετά ταύτα ό Ίησους συνήντησε τόν ιαθέντα εν τώ ίερω και λέγει αυτόν· Ίδε, έγινας υγιής, μή υποπέσης πάλιν εις άμαρτίας, ίνα μή συμβή εις σε χειρότερον.

Τότε ό ιαθείς έλθών εις τούς Ίουδαίους άνήγγειλεν εις αυτούς, ότι ό Ίησους εινε ό θεραπεύσας αυτόν.

Παρατηρήσεις.

Ο Σωτήρ διδάσκει ήμάς ένταύθα, ότι τό νόσημα του παραλυτικού προήλθεν εξ ήθικου άμαρτήματος, Διά τότο όφείλομεν να έπιθυμώμεν να είμεθα υγιείς, ου μόνον όταν τό σώμα ήμων νοσή, αλλά και όταν ή ψυχή ήμων άσθενή. Η ψυχή θεραπεύεται από των άμαρτιών, όταν ήμεεις λάβωμεν σταθεράν και ειλικρινή απόφασιν να καταπολεμώμεν αυτές, έχοντες τήν πεποίθησίν μας προς τόν Κύριον ήμων Ίησουν Χριστόν, όστις δύναται να ενισχύση τήν απόφασίν μας ταύτην καθοδηγών εις τήν όδόν τής ευσεβείας και άρε-

της. Οὕτω δὲ πράττοντες δυνάμεθα νὰ καταστῶμεν ὑγιεῖς τό τε σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. Διὰ τοῦτο «ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι.» (Τίτ. Β'. 11—12).

Ἡ ἴασις τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ.

(Ἰωάν. Θ'. 1-41)

Ὅτε ὁ Ἰησοῦς ἦτο ἐν Ἱερουσαλὴμ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς σινηνοπηγίας, εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ ἠρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· Διδάσκαλε, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη· Οὔτε οὗτος ἡμαρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἐγεννήθη τυφλός, διὰ νὰ φανερωθῶσιν ἐν αὐτῷ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσε χαμαὶ καὶ ἔκαμε πηλὸν ἐκ τοῦ πύσματος, καὶ ἔχρισε μὲ αὐτὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἔπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ καὶ νίψαι. Ἀπῆλθε λοιπὸν καὶ ἐνίψθη καὶ ἐπέστρεψε βλέπων.

Οἱ γείτονες καὶ πάντες, ὅσοι ἐγνώριζον τὸν τυφλόν, ἰδόντες αὐτὸν ὑγιαῖν, ἔλεγον· δὲν εἶνε οὗτος, ὅστις καθήμενος ἐζητεῖ ἐλεημοσύνην; Ἄλλοι ἔλεγον, ὅτι οὗτος εἶνε, ἄλλοι δέ, ὅτι ὅμοιος μὲ ἐκεῖνον εἶνε. Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν, ὅτι ἐγὼ εἰμι. Ἐπειτα ἔλεγον πρὸς αὐτόν· Πῶς ἠγοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ σου; Ὁ δὲ διηγήθη εἰς αὐτοὺς πῶς ὁ Ἰησοῦς τὸν ἐθεράπευσεν. Ἐν ἡμέρᾳ δὲ Σαββάτου ἐγένετο ἡ θεραπεία αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα ὅποτε τυφλὸς φέρεται πρὸς τοὺς Φαρισαίους, οἵτινες τὸν ἠρώτησαν, πῶς ἀνέβλεψε. Διηγήθη δὲ καὶ εἰς τούτους τὸ γεγονός. Τότε τινὲς τῶν Φαρισαίων ἔλεγον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶνε ἐκ τοῦ Θεοῦ, διότι δὲν τηρεῖ τὸ Σάββατον. Ἠρώτων δὲ τὸν θεραπευθέντα, πῶς ἐθεώρει τὸν Ἰησοῦν, οὗτος δὲ ἀπεκρίθη, ὅτι εἶνε προφήτης. Καὶ ἐπειδὴ οἱ Φαρισαῖοι ἐθεώρουν τὸν Ἰησοῦν ὡς ἄνθρωπον ἁμαρτωλόν, διότι δὲν ἐφύλαττε τὸ Σάββατον, ὁ θεραπευθεὶς τυφλὸς ἀπέκρουσε τὴν κατηγορίαν αὐτῶν εἰπὼν, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν

ἀκούει ἁμαρτωλοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' ἐάν τις εἶνε θεοσεβής καὶ ἐκτελεῖ τὸ θέλημα αὐτοῦ, τοῦτον ἀκούει. Ἐκ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου δὲν ἠκούσθη, ὅτι ἤνοιξέ τις τοὺς ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ ἐκ γενετῆς. Ἄν ἴσους δὲν ἦτο παρὰ τοῦ Θεοῦ, δὲν ἠδύνατο νὰ κάμνῃ τοιαῦτα ἔργα. Οἱ Ἰουδαῖοι ὀργισθέντες διὰ τοὺς λόγους τούτους τοῦ ποτε τυφλοῦ ἐδίωξαν αὐτόν. Εὐρῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς αὐτὸν καθ' ὁδὸν εἶπε· Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; Ἐκεῖνος ἀπεκρίθη· Τίς εἶνε, Κύριε; ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν εἰς αὐτόν· Ἐκεῖνος εἶνε, ὃν ἔχεις ἰδεῖ καὶ ὁ ὅποιος ὁμιλεῖ μετὰ σοῦ. Ὁ δὲ ποτε τυφλὸς ἀπεκρίθη· Πιστεύω, Κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτόν.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπε περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του· «ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς» (Ἰωάν. Η'. 12). Ὁ τυφλὸς τοῦ εὐαγγελίου οὐ μόνον σωματικῶς, ἀλλὰ καὶ πνευματικῶς εἶδε φωτισθεῖς ὑπὸ τοῦ φωτὸς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Διὰ τοῦτο κηρύττει τὸν εὐεργέτην αὐτοῦ κατ' ἀρχὰς προφήτην, εἶτα ἀναμάρτητον καὶ τελευταῖον υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡμεῖς οἱ ζῶντες ἐν τῇ σκοτίᾳ τῆς ἁμαρτίας δυνάμεθα νὰ φωτισθῶμεν καὶ νὰ τύχωμεν πάντων τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν, δι' ἃ ὀφείλομεν τὸν χορηγὸν καὶ δοτῆρα αὐτῶν νὰ ὁμολογῶμεν καὶ δοξάζωμεν ὡς υἱὸν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀνάστασις τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τῆς χήρας.

(Λουκ. Ζ'. 11-17)

Ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο μετὰ μαθητῶν καὶ ὄχλου πολλοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, καλουμένην Ναῖν. Ἄμα δὲ ἐπλησίασεν εἰς τὴν πύλιν τῆς πόλεως, εἶδε νεκρὸν ἐκφερόμενον καὶ συνοδευόμενον ὑπὸ πολλοῦ λαοῦ, μονογενῆ υἱὸν χήρας τινός, ἧτις ἔκλαιε καὶ ἐθρήνηε διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπητοῦ τῆς τέκνου. Ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὴν ἐσπλαγγίσθη καὶ εἶπε πρὸς αὐτήν· Μὴ κλαίε. Καὶ πλησιάσας ἤγγισε τὸ φέρετρον, οἱ δὲ βαστάζοντες αὐτὸ ἐστάθησαν. Εἶπε δὲ εἰς τὸν νεκρὸν· Νεανίσκα, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ

ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ, παρέδωκε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν μητέρα του. Κατέλαβε δὲ φόβος ἅπαντας καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν λέγοντες, ὅτι προφήτης μέγας ἠγέρθη μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὅτι ὁ Θεὸς ἐπεσκέφθη τὸν λαόν του. Τὸ ὑπερφύεθ θάυμα τῆς ἀναστάσεως τοῦ νεκροῦ ἐγένετο γνωστὸν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Παλαιστίνην.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Ἰησοῦς εἶνε ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ (Ἰωάνν. ΙΑ' 25) καὶ ἀπευθύνει πρὸς ἡμᾶς τοὺς λόγους, οὓς εἶπε πρὸς τὸν υἱὸν τῆς γήραος, ἐπιθυμῶν νὰ ἐγερωθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἐκ τοῦ θανάτου τῆς ἀμαρτίας, εἰς τὴν εἰμεθα βεβουθισμένοι, καὶ νὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν ὁδὸν τῆς εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς ζῶντες βίον πνευματικὸν σύμφωνον πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Καθ' ἑκάστην φωνεῖ πρὸς ἡμᾶς ὁ Ἰησοῦς· σὰς λέγω, ἐγέρθητε ἐκ τοῦ βορβόρου τῆς ἀμαρτίας καὶ τῶν παθῶν σας καὶ στήτε πνευματικῶς.

Ἡ ἀνάστασις τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰαείρου.

(Ματθ. Θ' 18—19—25—26. Λουκ. Η' 41. Μάρκου Ε' 22)

Ὅτε ὁ Ἰησοῦς ἐκάλεσεν ὀριστικῶς τὸν τελῶνην Λευὴν μαθητὴν του, τὸν ἐπικληθέντα Ματθαῖον, οὗτος προσεκάλεσε τὸν διδάσκαλόν του εἰς τὴν οἰκίαν του, ἵνα δειπνήσῃ. Ὁ Ἰησοῦς ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν καὶ ἦλθε μετὰ τῶν ἄλλων μαθητῶν του εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ματθαίου, ἵνα δειπνήσῃ. Εἰς τὸν δεῖπνον δὲ τούτου ἦσαν προσκεκλημένοι καὶ πολλοὶ ἄλλοι τελῶναι. Ἐν ᾧ ὁ Ἰησοῦς συνέτρωγε μετὰ τῶν τελωνῶν τούτων, ἔρχονται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ματθαίου μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, οἵτινες παρεπονοῦντο, διὰ τὸ ὅτι ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ του δὲν ἐνήστευον, ἀλλ' ἔτρωγον. Φαίνεται δέ, ὅτι καθ' ἡν ἡμέραν ἐγένετο ὁ δεῖπνος, ἦτό τις τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, καθ' ἧς οἱ Φαρισαῖοι ἐνήστευον. Ἐν ᾧ ὁ Ἰησοῦς ὡμίλει πρὸς τοὺς μαθητάς τοῦ Ἰωάννου περὶ νηστείας, εἰσηλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ματθαίου ἀρχισυνάγωγός τις ὀνόματι Ἰάειρος, ὅστις πεσὼν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἔλεγεν, ὅτι ἡ θυγάτηρ του πρὸ ὀλίγου ἀπέθανε, καὶ παρεκάλει νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν του ὁ Ἰη-

σοῦς, ὅπως ἐπιθέσῃ ἐπ' αὐτῆς τὴν χειρὰ του καὶ ἀναστήσῃ αὐτὴν. Ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν τὴν πίστιν τοῦ ἀρχισυναγώγου ἠγγέρθη ἀμέσως ἀπὸ τῆς τραπέζης, ὅπου ἐκάθητο, καὶ ἠκολούθησεν αὐτόν, παρηκολούθησαν δὲ καὶ οἱ μαθηταὶ του.

Εἰσελθὼν δὲ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰαείρου εἶδεν ἐν αὐτῇ τοὺς ἀδελφάς, οἱ ὅποιοι ἐλάμβανον μέρος εἰς τὰς κηδεύσας τῶν Ἰουδαίων, παρετήρησε δὲ καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος συγγενῶν καὶ φίλων νὰ κλαίῃ. Τότε εἰπὼν πρὸς αὐτοὺς νὰ ἐξέλθωσι λέγει, ὅτι τὸ κοράσιον δὲν ἀπέθανεν, ἀλλὰ κοιμᾶται. Ἐχαρακτήρισε δὲ τὸν θάνατον ὡς ὕπνον, ἵνα καθησυχάσῃ τοὺς ὑπερμέτρως θρηνοῦντας καὶ κλαίοντας. Ἀφ' οὗ δὲ ἐξῆλθε τὸ πλῆθος ἐκ τῆς οἰκίας, ὁ Ἰησοῦς εἰσῆλθεν εἰς τὸν θάλαμον τῆς νεαρᾶς κόρης καὶ ἐκράτησε τὴν χειρὰ τῆς καὶ ἀμέσως αὐτὴ ἠγέρθη. Ἡ φήμιγ δὲ αὐτὴ περὶ τῆς νεκραναστάσεως τῆς κόρης διεδόθη εἰς ὅλην τὴν χώραν τῆς Γαλιλαίας καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς.

Παρατηρήσεις.

Ἐν οἱαδήποτε ὥρᾳ καὶ στιγμῇ, ὅταν προσκαλώμεθα, ἵνα παρᾶσχωμεν τὴν βοήθειάν μας, ὀφείλομεν νὰ φαινόμεθα πρόθυμοι, ἔχοντες ὑπόδειγμα τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅστις, ἐν ᾧ ἦτο προσκεκλημένος ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ματθαίου καὶ δεδεῖπνε, ἀμέσως ἠγέρθη ἐκ τῆς τραπέζης καὶ ἔδραμεν, ἵνα πράξῃ τὸ ἀγαθόν. Εἰς πᾶν ἡμῶν δυστύχημα ὀφείλομεν νὰ ζητῶμεν τὴν βοήθειαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ὡς ἔπραξε καὶ ὁ ἀρχισυναγώγος Ἰαείρος, διότι εἰς αὐτόν «ἐδόθη πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς» (Ματθ. ΚΗ'. 18).

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου.

(Ἰωάν. Α'. 1—44)

Ἐν Βηθανίᾳ, κώμη τῆς Ἰουδαίας, κατῆκει ὁ Λάζαρος μετὰ τῶν δύο του ἀδελφῶν Μάρθας καὶ Μαρίας, ἦτο δὲ φίλος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐτύχε δὲ οὗτος ν' ἀσθενήσῃ βαρῶς καὶ ἀπέστειλαν αἱ ἀδελφαὶ του πρὸς τὸν Ἰησοῦν, διατρέβοντα ἐν Περαιᾷ, λέγουσαι:

Κύριε, ἀσθενεὶ ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἀγαπήσῃς. Ἰησοῦς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· αὕτη ἡ ἀσθένεια δὲν εἶνε πρὸς θάνατον, ἀλλ' ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς. Δὲν ἐπῆγγεν ἀμέσως εἰς Βηθανίαν, ἀλλ' ἔμεινεν ἀκόμη δύο ἡμέρας ἐν τῇ Περαιᾷ, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ὁποίων εἶπεν εἰς τοὺς μαθητάς του· Ἄς ὑπάγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Τότε οἱ μαθηταὶ του εἶπον πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, οἱ Ἰουδαῖοι ἐξήγουν νὰ σὲ λιθοβολήσωσι καὶ σὺ θέλεις νὰ ὑπάγῃς πρὸς αὐτούς; Ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς αὐτούς· Λάζαρος, ὁ φίλος ἡμῶν, ἔχει κοιμηθῆ, ἀλλὰ θὰ ὑπάγω νὰ ἐξυπνίσω αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ μαθηταὶ του ἐνόμισαν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὁμίλει περὶ ὕπνου, λέγει πρὸς αὐτούς· Ὁ Λάζαρος ἀπέθανεν, ἃς ὑπάγωμεν πρὸς αὐτόν.

Ἡ Μάρθα, ἅμα ἤκουσεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται, ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν αὐτοῦ, ἡ δὲ Μαρία ἔμεινεν ἐν τῷ οἴκῳ. Ἄμα ἡ Μάρθα εἶδε τὸν Ἰησοῦν εἶπε· Κύριε, ἐὰν ἦσο ἐδῶ, ὁ ἀδελφός μου δὲν θὰ ἀπέθνησκεν· ἀλλὰ καὶ τώρα γνωρίζω, ὅτι ἔσα ζητήσης παρὰ τοῦ Θεοῦ θὰ λάβῃς. Λέγει πρὸς αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς· Ὁ ἀδελφός σου θ' ἀναστῆθῃ. Ἐκεῖνη δ' ἀπεκρίθη, γνωρίζω, ὅτι θ' ἀναστῆθῃ εἰς τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν. Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτὴν· Ἐγὼ εἶμαι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καὶ ἂν ἀποθάνῃ, θὰ ζήσῃ καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, δὲν θ' ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Πιστεύεις τοῦτο; Ἡ δὲ εἶπε· Ναί, Κύριε, ἐγὼ ἔχω πιστεύσει, ὅτι σὺ εἶσαι ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ταῦτα εἰπούσα ἀνεχώρησε καὶ ἐκάλεσε κρυφίως τὴν ἀδελφὴν τῆς Μαρίας λέγουσα· Ὁ διδάσκαλος ἦλθε καὶ σε θέλει.

Ἡ Μαρία ἰδοῦσα τὸν Ἰησοῦν ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, λέγουσα· Κύριε, ἐὰν ἦσο ἐδῶ, δὲν θ' ἀπέθνησκεν ὁ ἀδελφός μου. Ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὴν κλαίουσαν, ὡς καὶ τοὺς μετ' αὐτῆς Ἰουδαίους, συνεκινήθη καὶ ἐταράχθη εἰπὼν· Ποῦ ἔχετε θάψαι τὸν Λάζαρον; Λέγουσι πρὸς αὐτόν· Ἐρχου καὶ ἴδε. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐδάκρυσεν καὶ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον, ὅπερ ἦτο σπήλαιον κεκλεισμένον διὰ λίθου. Λέγει δὲ ὁ Ἰησοῦς· Σηκώσατε τὸν λίθον. Ἡ δὲ Μάρθα ἀποκρίνεται· Κύριε, ἤδη ὁ νεκρός ὄξει, διότι πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν ἀπέθανε.

Λέγει πρὸς αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς· Δὲν σοὶ εἶπον, ὅτι, ἐὰν πιστεύῃς, θά ἴδῃς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ· Ἐσήκωσαν λοιπὸν τὸν λίθον, ὁ δὲ Ἰησοῦς ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω εἶπε· Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκουσάς μου, καὶ ἐγνώρισον, ὅτι πάντοτε με ἀκούεις, ἀλλὰ διὰ τὸν ἄγλον τὸν παριστάμενον εἶπον ταῦτα, ἵνα πεισθῶσιν, ὅτι σὺ με ἀπέστειλας. Καί, ἀφ' οὗ ἔκαμε τὴν προσευχὴν ταύτην πρὸς τὸν Θεόν, ἐκρῦψασε με φωνὴν μεγάλην· Ἀύξασε, ἐλθέ ἔξω. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ ἀποθανών. Πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων ἰδόντες τὸ θαῦμα τοῦτο ἐπίστευσαν εἰς τὸν Ἰησοῦν, τινὲς δὲ τούτων ἦλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ διεγρήθησαν τὸ θαῦμα. Οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνεκάλεσαν συνέδριον καὶ ἀπεφάσισαν νὰ θανατώσωσι τὸν Ἰησοῦν.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Ἰησοῦς εἶνε ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ καὶ ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν, καὶ ἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται. Ἄνευ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπάρχει πανταχοῦ θάνατος, ἐν ᾧ δι' αὐτοῦ, μετ' αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ ὑπάρχει πάντοτε ζωὴ. Ἐὰν καὶ ἡμεῖς πιστεύωμεν εἰς αὐτόν, θέλωμεν ζῆ μετ' αὐτοῦ πνευματικῶς.

§ 18. Ἡ εὐλόγησις τῶν παιδίων ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος.

(Ματθ. 19'. 13-15 Μάρκ. 1' 13—16, Λουκ. 11' 13—17).

Εἰς τὸν Σωτῆρα ἡμῶν προσηνέχθησαν ποτε παιδία, ἵνα διὰ τῶν χειρῶν του εὐλογῆσῃ αὐτὰ καὶ εὐχρηθῇ καὶ δεηθῇ ὑπὲρ αὐτῶν. Οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπετίμησαν τοὺς προσενεγκόντας τὰ παιδία· διότι ἐνόμιζον, ὅτι ὁ διδάσκαλος αὐτῶν θά ἐπειράζετο βλέπων τὰ παιδία. Ἄλλ' ὁ Σωτῆρ ἡμῶν ἀγανακτήσας κατὰ τῶν μαθητῶν του εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἄφετε τὰ παιδία νὰ ἔρχονται πρὸς ἐμὲ καὶ μὴ ἐμποδίζετε αὐτά. Σὰς λέγω, ὅτι εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν δύνανται νὰ εἰσέλθωσι τὰ παιδία καὶ πάντες ἐκεῖνοι, οἵτινες ὁμοιάζουσι με αὐτὰ κατὰ τὴν ἀφέλειαν καὶ ἀθωότητα. Ὁ Σωτῆρ εἰπὼν ταῦτα ἐπέθηκε τὰς χεῖράς του ἐπὶ τῶν παιδίων καὶ γηλόγησεν αὐτά.

Παρατηρήσεις.

Ἄφ' οὗ ἡ δέησις καὶ τὰ καλὰ ἔργα θεοσεβῶν καὶ ἐναρέτων ἀνδρῶν εἰσακούονται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὡς εἶπεν ὁ ἀναβλέψας τυφλὸς πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, «Ὅϊδαμεν δέ, ὅτι ἀμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ' ἐὰν τις θεοσεβῆς ἢ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει.» (Ἰωάν. Θ', 31), πολλῶ δὲ μᾶλλον ἡ δέησις τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, καὶ ἄλλοι Ἰουδαῖοι θεωροῦντες αὐτὸν ἄνδρα θεοσεβῆ καὶ ἐνάρετον προσήνεγκαν τὰ παιδία των, ἵνα δεηθῇ ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ἵνα εὐλογήσῃ αὐτά.

§ 19. Ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος.

(Ματθ. 12' 1-13. Μάρκ. Θ'. 2-13. Λουκ. Θ'. 28—36)

Μετὰ ἕξ ἡμέρας ἀπὸ τῆς ὁμολογίας τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, εἰπόντος, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶνε υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἐγένετο ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος, κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Ὁ Σωτὴρ λαμβάνει μεθ' ἐαυτοῦ τὸν Πέτρον, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, τοὺς τρεῖς μᾶλλον ἠγαπημένους καὶ προσφιλεῖς μαθητάς του, καὶ ἀναβαίνει μετ' αὐτῶν εἰς ὄρος ὑψηλόν (τὸ ὁποῖον κατ' ἀρχαίαν παράδοσιν ἦτο τὸ ὄρος Θαβώρ), ἵνα προσευχηθῇ. Διαρκούσης τῆς προσευχῆς μετεμορφώθη ὁ Σωτὴρ, ἦτοι ἡ μὲν μορφή τοῦ σώματος αὐτοῦ ἔμεινεν, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἔλαμψεν ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. Καὶ ἰδοὺ ἐφάνησαν δύο ἄνδρες, ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἠλίας, οἱ πρόδρομοι τοῦ Μεσσίας, ἀναγγέλλοντες τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις προσεγγίζοντα θάνατον αὐτοῦ, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐμελλε νὰ ἐπέλθῃ ἡ σωτηρία τοῦ κόσμου.

Ὁ Πέτρος, ὁ θερμότερος πάντων, βλέπων, ὅτι εὕρισκετο ἐν μοναξίᾳ καὶ ἐν λαμπρᾷ θέσει μεταξὺ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῦ Μωϋσῆως, καὶ τοῦ Ἠλιοῦ, θέλων δὲ νὰ προφυλάξῃ τὸν Σωτῆρα ἀπὸ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐπικειμένων κινδύνων καὶ τοῦ θανάτου, λέγει πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Κύριε, καλὸν εἶνε νὰ μείνωμεν ἐδῶ· ἂν θέλῃς νὰ κάμωμεν τρεῖς σκηνάς, μίαν διὰ σέ, μίαν διὰ τὸν Μωϋσῆν καὶ μίαν διὰ τὸν Ἠλίαν. Ἐν ᾧ ὁ Πέτρος ἐξηκολούθει· νὰ ὀμιλῇ, νεφέλη φωτεινῇ

ἔκρυψε τὰ πρόσωπα τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἡλίου καὶ ἐκ τῆς νεφέλης ἤκούσθη φωνὴ πρὸς τοὺς μαθητάς, τοὺς ἕξω τῆς νεφέλης εὐρισκομένους, λέγουσα: «Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠδύοκῆσα, αὐτοῦ ἀκούετε». Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ τὴν φωνὴν ταύτην ἔπεσον πρηγεῖς καὶ κατελίφθησαν ὑπὸ μεγάλου φόβου. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἤγγισε τοὺς μαθητάς του καὶ εἶπεν Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβείσθε. Ὑψώσαντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς των δὲν εἶδον ἄλλον τινά, εἰ μὴ μόνον τὸν Ἰησοῦν.

Καὶ ἐν ᾧ ὁ Σωτὴρ καὶ οἱ τρεῖς του μαθηταὶ κατέβαινον ἐκ τοῦ ὄρους Θαβώρ, ὁ Σωτὴρ εἶπεν εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ εἴπωσιν εἰς κανένα πᾶν ὅτι εἶδον πρὸ τῆς ἀναστάσεώς του. Οἱ δὲ μαθηταὶ βλέποντες, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀπαγορεύει εἰς αὐτοὺς νὰ εἴπωσι πρὸ τῆς ἀναστάσεώς του περὶ παντός ὃ εἶδον, ὡς καὶ περὶ τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐμφανίσεως τοῦ Ἡλίου, λέγουσι: Διατί νὰ σιωπήσωμεν τὸ γεγονός καὶ ἰδίως τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἡλιοῦ; Διατί λοιπὸν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι ὁ Ἡλίας πρέπει νὰ ἔλθῃ πρῶτον, ὡς πρόδρομος τοῦ Μεσσίου; Τὸ γεγονός τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Ἡλιοῦ πρὸ τοῦ Μεσσίου εἶνε γνωστὸν εἰς τὸν λαόν. Μήπως οἱ γραμματεῖς πλανῶσι καὶ ἀπατώσι τὸν λαὸν κηρύττοντες εἰς αὐτὸν τὸ γεγονός τοῦτο; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη: Ὁ Ἡλίας πρέπει νὰ ἔλθῃ πρῶτον καὶ θέλει ἀποκαταστήσει πάντα· ἀλλὰ σὰς λέγω, ὅτι ὁ Ἡλίας ἤδη ἦλθε καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων δὲν τὸν ἀνεγνώρισαν, δὲν ἐπίστευσαν εἰς τοὺς λόγους του, τὰ πάντα ἐπραΐξαν κατ' αὐτοῦ μετ' ἐμπαθείας καὶ μίσους καὶ ἐπὶ τέλους ὁ ἡγεμὼν ἀπέκτεινεν αὐτόν. Τότε οἱ τρεῖς μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ ἐνόησαν, ὅτι ὁμίλει εἰς αὐτοὺς περὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

Παρατηρήσεις.

Καθὼς ὁ Πέτρος ἐθεώρησε καλὸν νὰ μείνῃ ἐκεῖ, ὅπου ἦτο ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ οὐρανίᾳ δόξῃ, οὕτω καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ νομίζωμεν καλὸν πράγμα τὴν διαμονὴν ἡμῶν ἐν οὐρανοῖς, ἐνθα ὑπάρχει ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ του καὶ ἅπαντα ἡ χορεία τῶν

ἀγίων ἀνδρῶν. Θέλομεν δὲ ἐπιτύχει τὴν οὐρανίαν ταύτην διαμονήν, ἐὰν ὁ ἐπὶ τῆς γῆς βίος ἡμῶν εἴνε ἀγνός καὶ καθαρὸς καὶ τὰ ἔργα ἡμῶν σύμφωνα πρὸς τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ θέλημα. Οὕτω δὲ πράττοντες θέλομεν ἴδωι ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ τὸν Σωτῆρα ἡμῶν ἐν τῇ πραγματικότητι, ὡς διδάσκει ὁ Ἰωάννης: «Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμεν καὶ οὕτω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἶδαμεν δέ, ὅτι, ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἐστι» (Α΄, Ἰωάν. Γ΄, 2).

§ 20. Ὁ θάνατος τοῦ Προδρόμου.

(Ματθ. ΙΔ΄, 1—12. Μάρκ. σ΄, 17—29. Λουκ. Θ΄, 7—9)

Ἡρώδης ὁ Ἀντίπας, ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου Ἡρώδου, ἦτο τετράρχης τῆς Γαλιλαίας καὶ τῆς Περαιᾶς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του. Οὗτος συλλαβὼν τὸν Ἰωάννην ἔδεσεν αὐτὸν καὶ ἔρριψεν εἰς τὴν φυλακὴν, διότι ὁ Πρόδρομος ἠλεγχε τὸν Ἡρώδη τὸν Ἀντίπαν λέγων, ὅτι δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένον εἰς αὐτὸν νὰ λάβῃ σύζυγον τὴν Ἡρωδιάδα, γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ του Φιλίππου, ζῶντος. Κατὰ τὸν μωσαϊκὸν νόμον ὁ ἀδελφὸς ἠδύνατο νὰ λάβῃ τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ του ὡς σύζυγον, ἐὰν οὗτος ἀπέθνησκεν ἄπαις καὶ ἀκληρος. Ἐλάμβανε δὲ αὐτὴν ὡς σύζυγον, ἵνα γεννήσῃ ἐξ αὐτῆς παιδίον καὶ νὰ καλέσῃ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφοῦ του, ἵνα μὴ ἀπολεσθῇ τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας του. Ἀλλ' ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τὸ πρᾶγμα ἦτο ὅλως διάφορον. Πρῶτον ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἡρώδου Ἀντίπα Φίλιππος ἔζη, ἔπειτα καὶ ἐπὶ τῇ υποθέσει. Ἐτι δὲν ἔζη ὁ Φίλιππος, δὲν ἠδύνατο ὁ Ἡρώδης Ἀντίπας νὰ λάβῃ τὴν Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ του, ὡς σύζυγον, διότι αὕτη δὲν ἦτο ἄπαις. Διὰ τοῦτο ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς ἠλεγχε τὸν παράνομον γάμον Ἡρώδου τοῦ Ἀντίπα μετὰ τῆς Ἡρωδιάδος, συζύγου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Φιλίππου. Ὅθεν ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀντίπας καὶ ἡ Ἡρωδιάς ἐμίσησαν τὸν Ἰωάννην καὶ ἤθελον νὰ τὸν φονεύσωσιν. Ὁ Ἡρώδης ὅμως ἐφοβεῖτο νὰ προβῇ

εἰς τοιοῦτον ἐγκλημα, διότι ὁ λαὸς ἐτίμα τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην.

Ὅτε δὲ ἐτελείτο ἑορτὴ τῶν γενεθλίων τοῦ Ἡρώδου, ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος, καλουμένη Σαλώμη, ἐχόρευεν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ τετράρχου τόσον καλά, ὥστε ἤρρεσεν εἰς αὐτόν. Ὁ ἀσελγὴς τετράρχης Ἡρώδης εὐχαριστηθεὶς ἐκ τοῦ χοροῦ τῆς Σαλώμης ὀρκίσθη εἰς αὐτὴν νὰ δώσῃ ὅ,τι καὶ ἂν ζητήσῃ. Αὕτη δὲ κατὰ συμβουλήν τῆς μητρὸς τῆς ἐζήτησεν ἀμέσως ἐπὶ πίνακος (πιάτου) τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰωάννου. Ὁ Ἡρώδης ἐλυπήθη ν' ἀποκεφαλίσῃ αὐτόν, διότι ἔμελλε νὰ φονεύσῃ μέγαν ἄνδρα καὶ νὰ κινήσῃ τὸν ἄγλον ἐναντίον του. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχεν ὀρκισθῆ εἰς αὐτὴν καὶ ἐνώπιον τῶν παρευρεθέντων εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν γενεθλίων καὶ ἤσχυνετο νὰ φανῇ ἐπίορκος, ἐξετέλεσε τὴν ὑπόσχεσίν του. Ἐπεμψε λοιπὸν καὶ ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ, ἔφερον δὲ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ πίνακος καὶ ἔδωκαν αὐτὴν εἰς τὸ κοράσιον, τὸ ὅποιον τὴν ἔφερεν εἰς τὴν μητέρα του. Τοῦτο ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου προσήλθον καὶ ἔλαβον τὸ σῶμά του καὶ τὸ ἔθαψαν. Ἐλθόντες δὲ ἀνήγγειλαν εἰς τὸν Ἰησοῦν τὰ συμβάντα.

Παρατηρήσεις.

Εὐτυχῶς εἶνε ὁ Ἰωάννης ὁ Ἡρόδρομος, ὅστις, ὡς δίκαιος καὶ ἐνάρετος, κατεδιώχθη ἔχων ὑπ' ὄψει, ὅτι οἱ οὕτω καταδικώμενοι εἰσέρχονται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Τοῦτο ὁμολογεῖ τὸ ἀψευδὲς στόμα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ὅστις λέγει: «Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης: ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. Ε', 10). Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει ν' ἀποφεύγῃ τὰς κακὰς συναναστροφάς, αἱ ὁποῖαι οὐδὲν κέρδος φέρουσι, τοῦναντίον παρέχουσι ἀφορμὴν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Οὕτω δὲ ὁ Ἡρώδης ζῶν ἐν κακαῖς συναναστροφαῖς μετὰ τῆς Ἡρωδιάδος καὶ τοῦ κορασίου αὐτῆς ἐξετέλεσε μέγα ἐγκλημα ἀποκεφαλίσας τὸν Ἡρόδρομον. Ὁ ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ δεικνύηται ἐλαφρὸς εἰς τοὺς ὄρκους του, οὔτε νὰ ἐκτελῇ αὐτούς, ὅταν ἀντίκεινται εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

§ 21. Ἡ επίσημος εἴσοδος τοῦ Σωτῆρος εἰς Ἱεροσόλυμα.

(Ματθ. ΚΑ', 1-17. Μάρκ. ΙΑ' 1-10. Λουκ. ΙΘ', 28-46. Ἰωάν. ΙΒ' 12-19)

Ὅτε ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν του ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Βηθανίας, ἵνα ὑπάγῃ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐστάθμευσεν εἰς μίαν κώμην, καλουμένην Βηθφαγή καὶ εὐρισκομένην πλησίον τοῦ ὄρους τῶν Ἑλαιῶν. Ἐκ τῆς κώμης ταύτης ἀπέστειλε δύο μαθητάς του λέγων πρὸς αὐτούς· ὑπάγετε εἰς τὴν ἀπέναντι κώμην καὶ θὰ εὑρήτε ἐκεῖ μίαν ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσατε αὐτὰ καὶ φέρετε ἐδῶ εἰς ἐμέ. Καὶ ἐάν τις σὰς κώμην παρατήρησιν, διατί λύετε καὶ λαμβάνετε αὐτὰ, εἶπατε εἰς αὐτόν, ὅτι ὁ Κύριος ἔχει ἀνάγκην τῶν ζώων τούτων καὶ μετ' ὀλίγον θὰ τὰ ἀποστείλῃ εἰς τὸν ἰδικτήτην αὐτῶν. Τοῦτο δ' ἔγινεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου Ζαχαρίου· «Εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών· Ἰδοῦ, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται· σοὶ πραῦς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον οὖρον ὑπόζυγίου». Οἱ δύο μαθηταὶ πορευθέντες εἰς τὴν ἀπέναντι κώμην καὶ ποιήσαντες ὡς διέταξεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς ἔφερον πρὸς αὐτὸν τὸν ὄνον καὶ τὸν πῶλον καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὸν πῶλον τὰ ἱμάτια των καὶ ἐπάνω τῶν ἱματίων αὐτῶν ἐπεκάθισεν ὁ Ἰησοῦς.

Ὁ λαὸς, ἅμα εἶδεν, ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀφαιρέσαντες τὰ ἱμάτια των ἐπέθηκαν ἐπὶ τὸν πῶλον, εἰς ὃν ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς, γηθέλησε καὶ αὐτὸς νὰ δεῖξῃ τὸ πρὸς τὸν Σωτῆρα σέβας του, διότι εἶδε τόσα θαύματα αὐτοῦ καὶ μάλιστα τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου. Ἐν ᾧ λοιπὸν ὁ Σωτῆρ ἡμῶν ἤρχετο εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἐξήλθεν ὁ λαὸς εἰς προὔπαντησιν αὐτοῦ. Καὶ ἄλλοι μὲν ἀφαιρέσαντες τὰ ἱμάτια των ἐστρωσαν αὐτὰ εἰς τὴν ὁδόν, διὰ τῆς ὁποίας ἐμελλε νὰ διέλθῃ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους δένδρων καὶ ἐστρώωνυσον εἰς τὴν ὁδόν καὶ ἄλλοι ἔλαθον εἰς χεῖρας βαῖα φοινίκων καὶ ἐξήλθον εἰς ὑπάντησιν τοῦ Σωτῆρος κράζοντες· «Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Ὡσαννὰ ἐν τοῖς

ύψιστοις». Ὅτε δὲ Ἰησοῦς εἰσῆλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ὄλη ἡ πόλις ἐσεισθη, λέγουσα: Τίς εἶνε οὗτος; Τὸ δὲ πλῆθος ἔλεγεν· «Οὗτός ἐστιν ὁ Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας». Ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱερόν, οἱ παῖδες ἔκραζον· «Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ». Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἠγανάκτησαν καὶ εἶπον· Ἰακούμεν τί οὗτοι λέγουσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη· Ναί· δὲν ἀνεγνώσατε, ὅτι «ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον». Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως τῶν Ἱεροσολύμων καὶ μετέβη εἰς τὴν Βηθανίαν καὶ διενυκτέρευσε ἐκεῖ.

Παρατηρήσεις.

Ἡμεῖς ἑορτάζομεν τὴν θριαμβευτικὴν ταύτην εἰσοδὸν τοῦ Σωτήρος εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Βαΐων. Τὰ βαΐα τῶν φοινίκων, τὰ ὅποια οἱ Ἰουδαῖοι ἔλαβον εἰς χεῖρας, ἔθεωροῦντο παρ' αὐτοῖς πρῶτον ὡς ἑορταστικὰ σύμβολα, ὡς λ. χ., ὅτε οἱ Ἰουδαῖοι ἐτέλουν τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας, ἐξήρχοντο ἔξω καὶ κατεσκευάζον σκηνάς, τὰς ὁποίας ἐστόλιζον μὲ κλάδους δένδρων καὶ φοινίκων. Δεύτερον ἔθεωροῦντο ὡς σύμβολα ἀφοσιώσεως, χαρᾶς καὶ εἰρήνης, ὡς λ. χ. οἱ Ἰουδαῖοι συνήθιζον τοὺς θριαμβεύοντας μετὰ τὴν νίκην καὶ φέροντας τὴν εἰρήνην νὰ ὑποδέχωνται μετὰ βαΐων φοινίκων, κινυρῶν, κυμβάλων, ὕμνων καὶ ᾠδῶν. Κατὰ ταῦτα ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς ὑπεδέξατο τὸν ἐν θριάμβῳ εἰς Ἱεροσόλυμα εἰσερχόμενον βασιλέα τῆς εἰρήνης μετὰ βαΐων φοινίκων, ὕμνων καὶ ᾠδῶν. Ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς ὑπεδέξατο αὐτὸν προσφωνήσας διὰ τοῦ ὕμνου «Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ κτλ.». Ἡ λέξις Ὡσαννὰ εἶνε ἑβραϊκὴ, σύνθετος ἐκ τοῦ χωσιὰ=σφίζω, βοηθῶ, καὶ τοῦ μορίου νά=δῆ· ὥστε Ὡσαννὰ δηλοῖ σῶσον δῆ· ὡς καὶ οἱ Ὁ μεταφράζουσιν αὐτὸ (Ψαλ. 116 στίχ. 26). Ὁ ὕμνος οὗτος εἶνε ὕμνος, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ ἄγγελοι ἐδοξολογοῦν τὸν Θεόν, ὅπως πέμψῃ εἰς τὴν γῆν τὴν σωτηρίαν καὶ βοήθειαν αὐτοῦ, ἥτις διὰ τοῦ Μεσσίου, τοῦ μέλλοντος ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, θὰ ἐκηρύττετο εἰς αὐτήν. Ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς ὑποδεχόμενος τὸν Ἰησοῦν ὡς Μεσσίαν προσεφώνησεν αὐτὸν διὰ τοῦ ἀγγελικοῦ ὕμνου.

§ 22. Ὁ ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος δριμύτατος ἔλεγχος καὶ ταλανισμὸς τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων.

(Ματθ. ΚΓ'. 4-39. Λουκ. ΙΑ'. 39-52. Η'. 34-35 Κ'. 45-47. Μάρκ. ΙΒ'. 38-40)

Ὁ Ἰησοῦς μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του ἤλεγξε δεινῶς τοὺς γραμματεῖς καὶ φαρισαίους ἐνώπιον τῶν μαθητῶν του καὶ τοῦ λαοῦ περιγράφας τὴν ἠθικὴν κατάπτωσιν καὶ ἐλευσιότητα αὐτῶν, τὴν ὑπόκρισιν καὶ τὴν ψευδῆ δικαιοσύνην αὐτῶν. Εἶπεν, ὅτι τὸν μέγαν προφήτην καὶ ἀγιώτατον διδάσκαλον τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, τὸν Μωϋσῆν, διεδέχθησαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι, οἱ φαῦλοι οὗτοι καὶ ἀνήθικοι διδάσκαλοι τοῦ Ἰσραήλ, οἱ ὑποκριταὶ καὶ διεφθαρμένοι οὗτοι ἄνθρωποι. Πάντα λοιπὸν ὅσα ἂν σὰς εἴπωσι νὰ τηρῆτε τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε, ἀλλὰ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ πράττετε· διότι ἄλλα μὲν λέγουσι καὶ ἄλλα πράττουσιν. Ἐπιβάλλουσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἐκτέλεσιν σπουδαίων ἐντολῶν τοῦ νόμου, ἐν ᾧ αὐτοὶ οὐδὲν θέλουσι νὰ ἐκτελῶσι. Πᾶν ὅτι πράττουσι, τὸ πράττουσιν, ἵνα ἐπιδεικνύονται εἰς τὸν κόσμον. Φέρουσιν ἐπάνω των φυλακτήρια πλατέα (ἦτοι φυλακτά), ἐπὶ τῶν ὀπίσθων ἦσαν γεγραμμένα διάφορα ῥητὰ τοῦ νόμου, καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα (φούνας) τῶν ἱματίων των, ἵνα φαίνονται εὐσεβεῖς καὶ δίκαιοι καὶ ἵνα πρωτεύουσι πανταχοῦ εἰς τὰ δεῖπνα καὶ εἰς τὰς συναγωγὰς. Ἀγαπῶσι τοὺς χαιρετισμοὺς καὶ τὰς προσαγορεύσεις ἐν ταῖς ἀγοραῖς, ἵνα ἐλκύουσι τὴν προσοχὴν πάντων, καὶ θέλουσι νὰ καλῶνται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων διδάσκαλοι.

Διὰ τὴν ὑπόκρισιν αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς ἐλέγχων αὐτοὺς λέγει· Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι, ὑποκριταί, οἵτινες καταβροχθίζετε τὰς περιουσίας τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν. Στεῖς δὲν εἰσέρχεσθε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀφίνετε καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, τοὺς ὑπακούοντας εἰς σὰς, νὰ εἰσέλθωσιν. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι, ὑποκριταί, οἵτινες τρέχετε, ἵνα προσηλυτισθῆτε τινα, καὶ μορφῶντε αὐτὸν τοιοῦτον, ὥστε

ὁ ὀπαδός σας γίνεται δολιώτερος καὶ ὑποκριτικώτερος ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτινες θέλοντες νὰ τηρήτε τὸν νόμον διδάσκετε τὴν ἀποδεκάτωσιν τοῦ ἴδυσμου, ἀνήθου καὶ κυμίνου, ἀλλὰ σεῖς παραβαίνετε τὰ βαρύτερα καὶ σπουδαιότερα τῶν παραγγελημάτων τοῦ νόμου, τὴν δικαιοσύνην, τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τὴν πίστιν. Ὅδοιγοὶ τυφλοὶ, προσέχετε νὰ μὴ πέση κώωψ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου τοῦ οἴνου καί, ἐὰν πέση, καθαρίζετε αὐτό, ἵνα μὴ μιανθῆτε, δὲν προσέχετε ὑμῶς, ἔταν πρόκειται περὶ τινος σπουδαίου πράγματος, ἦτοι ἀδιαφορεῖτε διὰ σπουδαία καὶ φοβερὰ ἁμαρτήματα, ὁμοιάζετε μὲ τάφους, ὅτινες ἐξωτερικῶς φαίνονται ὡραῖοι, ἐσωτερικῶς δὲ εἶνε πλήρεις ὀστέων καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. Οὕτω καὶ σεῖς ἐξώθεν μὲν φαίνεσθε εἰς τοὺς ἀνθρώπους δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ εἶσθε πλήρεις ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. Ὅφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς εἶνε δυνατόν νὰ διαφύγητε τὴν μέλλουσαν καταδίκην σας; Εἶσθε υἱοὶ τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. Ἐφαρμόσατε τὸ προφητοκτόνον μέτρον τῶν πατέρων σας, διώκοντες καὶ φονεύοντες ἐμὲ καὶ τοὺς μαθητάς μου, ἵνα ἐπὶ τέλος ἐπέλθῃ καὶ καθ' ὑμῶν ἡ θεία δίκη, ὡς ἐπῆλθε καὶ κατὰ τῶν πατέρων ὑμῶν. Μετὰ τὸν αὐστηρὸν ἔλεγχόν του πρὸς τοὺς γραμματεῖς καὶ φαρισαίους στρέφεται ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὴν μητρόπολιν τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, λέγων, ὅτι κατ' αὐτῆς θὰ ἐπέλθῃ ἡ θεία τιμωρία. Ἰερουσαλήμ, Ἰερουσαλήμ, λέγει, ἡ φονεύουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα νὰ συνάξω τὰ τέκνα σου, καθὼς συνάγει ἡ ὄρνις τοὺς νεοσσούς της ὑπὸ τὰς πτέρυγας της, καὶ δὲν ἠθελήσατε. Ἀπὸ τοῦ νῦν ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος.

§ 23. Ἡ κλησις τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους.

(Ἰωάν. Β'. 20—23).

Ἐκ τῶν ἀναβαινόντων Ἰουδαίων κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα εἰς Ἱερουσόλυμα, ἔπως λατρεύσῃ τὸν Θεόν των, ἦσαν καὶ τινες Ἕλληγνες, ὅτινες ἀνέβησαν καὶ αὐτοὶ μετὰ τῶν Ἰουδαίων, ἵνα προσφέρωσι τὴν λατρείαν των πρὸς τὸν Θεὸν τῶν Ἰουδαίων· διότι

ἐθεώρουν αὐτὸν ὡς τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἀναβάσεώς των εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἔμαθον οἱ Ἕλληγες οὗτοι, ὅτι διέτριβον ἐν αὐτοῖς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, καὶ εἶχον τὴν περιεργίαν νὰ ἴδωσιν αὐτόν διότι ἡ φήμη καὶ τὰ θαυμάσια ἔργα αὐτοῦ ἦσαν πανταχοῦ γνωστά. Τί λοιπὸν ἔπραξαν; Ἀπετάθησαν πρὸς τὸν Φίλιππον, μαθητὴν καὶ ἀπόστολον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, φέροντα ἑλληνικὸν ὄνομα, λέγοντες αὐτῷ «Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν». Ὁ Φίλιππος συνεννοεῖται μὲ τὸν μαθητὴν καὶ ἀπόστολον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἀνδρέαν, φέροντα ἐπίσης ἑλληνικὸν ὄνομα, καὶ ἀναλαμβάνουσιν ἀμφοτέρωθεν οὗτοι οἱ ἀπόστολοι ν' ἀνακοινώσωσιν εἰς τὸν Σωτῆρα τὴν ἐπιθυμίαν τῶν Ἑλλήνων. Τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀνεφώνησεν· «Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου».

Παρατηρήσεις.

Οἱ πρὸς τοὺς Ἕλληγας λόγοι οὗτοι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν «Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου» ἐνεῖχον ὑψίστην σημασίαν, ἦσαν λόγοι βαρυσήμαντοι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἀδέκαστος ἱστορία. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς προσεπάθησε νὰ πείσῃ τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι διδάσκει ἀληθείας, τὰς ὁποίας οὐδεὶς ἐν τῇ κόσμῳ τούτῳ ἐδίδασκε, καὶ ὅτι διδάσκει ἀληθείας περιεχούσας τὸν ἀληθῆ προορισμὸν τῆς ἀνθρωπότητος· ἀλλὰ παρετήρησεν, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι καὶ τὸ ἔθνος αὐτῶν οὐδεμίαν προσοχίαν ἐδίδον εἰς τὰς διδασκαλίας αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἠπείλησε τοὺς Ἰουδαίους εἰπὼν ὅτι «ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνοι ποιῶντες τοὺς καρποὺς αὐτῆς» (Ματθ. ΚΑ'. 43). Καί, ὅτε εἶδε τοὺς Ἕλληγας ἐρχομένους πρὸς αὐτόν, τὴν χαρὰν καὶ ἀγαλλίαν ἠσθάνθη ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὥστε ἀπροκαλύπτως εἶπεν· Ἴδου ἦλθεν ἡ ὥρα, ἵνα ἐγὼ ὁ Μεσσίας κατανοηθῶ ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, αἱ διδασκαλῆαι καὶ αἱ ἰδέαι μου γίνωσι καταληπταὶ ὑπ' αὐτοῦ, ὥστε αὐτοὶ οἱ Ἕλληγες νὰ γίνωσι διαπρύσιοι κήρυκες τῶν διδασκαλιῶν καὶ ἰδεῶν μου πανταχοῦ τοῦ κόσμου. Ὡστε ὁ Σωτὴρ ἀπηλπίσθη ἐκ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους, ὡς ἀνικάνου νὰ ἐννοήσῃ τὰς διδασκαλίας του, καὶ ἀντ' αὐτοῦ προώρισε τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, ὡς τὸ μόνον δυνάμενον νὰ δοξάσῃ αὐτόν, προώρισε τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὡς τὴν μόνην κατάλληλον νὰ μεταδώσῃ πανταχοῦ τοῦ κόσμου τὰς σωτηριώδεις ἀληθείας του. Διὰ τοῦτο βλέπομεν, ὅτι πάντες σχεδὸν οἱ μαθηταὶ

καὶ ἀπόστολοι αὐτοῦ ἐπεμελοῦντο τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, ἔγραφον ἐν αὐτῇ, ἐκήρυττον ἐν αὐτῇ τὸ εὐαγγέλιον. Προγνωρίζων λοιπὸν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὅτι τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος ἦτο προωρισμένον νὰ μεταδώσῃ πανταχοῦ τοῦ κόσμου τὰς γνώσεις τοῦ εὐαγγελίου διὰ τῆς ἀθανάτου γλώσσης του, νὰ δοξάσῃ καὶ νὰ κλείσῃ τὸ σωτηριῶδες ἐκπολιτιστικὸν ἔργον του, ἀνεφώνησε τοὺς ἀξιωματισμένους ἐκείνους λόγους· «Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου».

24 °Ο μυστικὸς δεῖπνος.

Ὅτε ἐπλησίασεν ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα καὶ ἦτο ἡ καθ' ἡμέρας Μεγάλη Πέμπτη, προσήλθον οἱ μαθηταὶ εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ τὸν ἠρώτησαν, ποῦ θέλει νὰ ἐτοιμάσῃσι νὰ φάγῃ τὸ Πάσχα. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην· Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν καὶ θὰ συναντήσητε ἄνθρωπον βαστάζοντα ὕδριαν ὕδατος· ἀκολουθήσατε αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ εἰσέλθῃ· εἰσέλθετε καὶ σεῖς καί, ἀφ' οὗ εὔρητε τὸν οἰκοδεσπότην τῆς οἰκίας, εἶπατε εἰς αὐτὸν νὰ σᾶς δείξῃ τὸ μέρος, ὅπου θὰ ἐτοιμάσῃτε τὸν δεῖπνον, ἵνα φάγω τὸ Πάσχα μεθ' ὑμῶν. Ἐκεῖνος θὰ σᾶς δείξῃ τὸ ἄνω πάτωμα τῆς οἰκίας, ἐκεῖ λοιπὸν ἐτοιμάσατε δεῖπνον. Οἱ μαθηταὶ ἀπελθόντες εὔρον πάντα, καθὼς προεῖπεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἠτοίμασαν τὸν δεῖπνον.

Περὶ τὴν ἑσπέραν ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν τράπεζαν μετὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν. Ἐγείρεται ἐκ τῆς τραπέζης καὶ νίπτει τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ τοὺς σπογγίζει, παρέχων εἰς αὐτοὺς ὑπόδειγμα ταπεινοφροσύνης. Μετὰ ταῦτα ἐκάθισε πάλιν εἰς τὴν τράπεζαν. Ἐν ᾧ δὲ ἔτρωγον, ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς τοὺς μαθητάς του· Εἰς ἀπὸ σᾶς θὰ μὲ παραδώσῃ. Καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρχισαν νὰ λέγῃ ἕκαστος ἐξ αὐτῶν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Μήπως εἰμαι ἐγὼ, Κύριε; Τότε ὁ Ἰωάννης, ὁ ἠγαπημένος μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο πλησίον τοῦ διδασκάλου του, ἔπεσεν εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ καὶ τὸν ἠρώτησε τίς εἶνε ὁ προδότης. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκρίνεται· Εἶνε ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὅποιον ἐγὼ θὰ δώσω τὸ ψωμίον, ἀφ' οὗ τὸ ἐμβάψω ἐντὸς τοῦ πινακίου. Καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον δίδει

εἰς τὸν Ἰούδαν τὸν Ἰσκαριώτην καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· Ὅτι μέλλεις νὰ κάμῃς κάμε τὸ ταχύτερον. Ὁ Ἰούδας λαβὼν τὸ ψωμίον ἐξήληθεν εὐθέως· ἦτο δὲ νύξ.

Μετὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς λαβὼν τὸν ἄρτον καὶ εὐλογήσας ἔκοψεν αὐτὸν καὶ ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς του εἰπὼν· Λάβετε, φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Ἐπειτα λαβὼν τὸ ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς λέγων· Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες. Τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης τὸ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἴδρυσεν ἐν τῇ μυστικῇ δείπνῳ τὸ μυστήριον τῆς θείας εὐχαριστίας, εἰς τὸ ὅποιον καλεῖ πάντας τοὺς χριστιανοὺς λέγων· «Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς, ὁ ἐρχόμενος πρὸς με οὐ μὴ πεινάσῃ καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε» (Ἰωάν. 5'. 35).

§ 25. Οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ Σωτῆρος πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ.

(Ἰωάν. 17'. 31. 1Δ'.—15')

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἰούδα καὶ τὴν τέλεισιν τοῦ μυστικοῦ δείπνου ὁ Χριστὸς ἔδωκε μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του πρὸς τοὺς μαθητάς του, ὡς φιλόστοργος πατήρ πρὸς τὰ τέκνα του, τὰς τελευταίας ὁδηγίας καὶ διδασκαλίας, διὰ τῶν ὁποίων ἀποχαιρετίζει αὐτούς. Λέγει πρὸς αὐτούς, ὅτι μετ' ὀλίγον ἀποχωρίζεται ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸν οὐράνιον του πατέρα· ἀλλ' ἀφίνει εἰς αὐτοὺς μίαν μεγάλην καινὴν ἐντολήν, τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, ἣ ὁποία εἶνε τὸ ἀληθὲς γνῶρισμα τῶν μαθητῶν καὶ ὁπαδῶν του. Ζητῶν δὲ νὰ ἐνθαρρύνῃ καὶ παρηγορήσῃ αὐτοὺς λέγει· «Μὴ ταρασέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά· πιστεύετε εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε». Δὲν πρέπει νὰ λυπησθε, λέγει πρὸς αὐτούς, διότι δὲν θὰ σᾶς ἀφήσω ὀρφανούς. Ἐὰν τηρήσῃτε τὰς ἐντολάς μου, θὰ παρακαλέσω τὸν πατέρα μου νὰ σᾶς δώσῃ τὸν παράκλητον, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ

ὅποιον θὰ σὰς βοηθῆ, προστατεύῃ, παρηγορῆ, ἐνισχύῃ κατὰ πάσης ἐχθρικής δυνάμεως καὶ τὸ ὅποιον θὰ μένη πλησίον σας εἰς τὸν αἰῶνα. Σὰς ἀφίνω ὡς κληρονομίαν τὴν εἰρήνην τῆς ψυχῆς, τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς.

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς τοὺς μαθητάς του Ἐγέρθητε ἐκ τῆς τραπέζης (εἰς τὴν ὁποίαν ἐτελεῖτο ὁ μυστικός δεῖπνος) καὶ ἄς ἀναχωρήσωμεν ἀπ' ἐδῶ. Πρὸς τοὺς ἐγεγερμένους μαθητάς του ὁμίλησε πάλιν ὁ Ἰησοῦς ὄρθιος διδάξας αὐτοὺς πολλάς ὠφελίμους διδασκαλίας. Μετὰ ταῦτα ἦλθε μετὰ τῶν μαθητῶν του εἰς Γεθσημανῆ, ἧτοι εἰς ἀγρόν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὑπῆρχον ἐλαίαι καὶ ἐπομένως ἐλαιοτριβεῖον (ὑπερ ἐβραϊστὶ ἐκαλεῖτο Γεθσημανῆ), ὑπῆρχε δὲ ἐν αὐτῇ καὶ κήπος.

§ 26. Ὁ Σωτὴρ ἐν Γεθσημανῆ.

(Ματθ. Κς'. 36-36. Μάρκ. ΙΔ'. 32-42. Λουκ. ΚΒ'. 39-53.

Ἰωάν. ΙΗ' 1-11)

Ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν εἰς Γεθσημανῆ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς τρεῖς προσφιλεστάτους μαθητάς του, Πέτρον, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ εἰσέρχεται βαθύτερον εἰς τὸν κήπον καὶ ἤρχισε νὰ λυπηταὶ καὶ νὰ ἀδημονῆ. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· Περίλυπος εἶνε ἡ ψυχὴ μου μέχρι θανάτου, μείνατε ἐδῶ καὶ ἀγρυπνεῖτε με ἐμέ. Ὁ Ἰησοῦς λυπεῖται καὶ ἀδημονεῖ ἐναυθῶ, ὡς ἄνθρωπος. Ἐλυπεῖτο δὲ καὶ ἠδημόνει, διότι ἔβλεπε τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου, τὴν ἀχαριστίαν καὶ ἀγνωμοσύνην τοῦ ὑπ' αὐτοῦ εὐεργετηθέντος Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, τὴν ἄρνησιν τοῦ ἀποστόλου Πέτρου καὶ τὴν δειλίαν τῶν λοιπῶν ἀποστόλων. Προχωρήσας δὲ ὀλίγον εἰς τὸν κήπον ἔπεσε κατὰ γῆς πρηνῆς καὶ ἤρχισε νὰ προσεύχεται καὶ νὰ λέγῃ· Πάτερ μου, ἐὰν εἶνε δυνατόν, ἄς παρέλθῃ ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο, πλην ἄς γίνῃ ὅχι ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. Προσεύχεται ὡς ἄνθρωπος, καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ ἀπαλλαγῇ καὶ νὰ μὴ πίνῃ τὸ ποτήριον τῶν θλίψεων καὶ τοῦ θανάτου, ἀλλ' ὅμως ὑπακούει εἰς τὸ θεῖον θέλημα.

Ἐπιστρέψας δὲ ἐκ τῆς προσευχῆς πρὸς τοὺς μαθητάς του εὐρίσκει αὐτοὺς κοιμωμένους καὶ λέγει πρὸς αὐτούς· Δὲν ἠδυνήθητε νὰ ἀγρυπνήσητε μετ' ἐμοῦ μίαν ὥραν; Ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ πέσητε εἰς πειρασμόν. Τὸ μὲν πνεῦμα εἶνε πρόθυμον, ἀλλ' ἢ σὰρξ ἀσθενής. Ὁ Ἰησοῦς ἐπαναλαμβάνει δις τοὺς αὐτοὺς λόγους πρὸς τοὺς μαθητάς του καὶ μάλιστα τὴν τρίτην φοράν μετὰ τινος εἰρωνείας λέγων· Κοιμᾶσθε λοιπὸν καὶ ἀναπαύεθε· ἰδοὺ, ἔφθασεν ἡ ὥρα καὶ παραδίδομαι εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν μου. Ἐγείρεσθε νὰ ὑπάγωμεν· ἰδοὺ, ἔφθασεν ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θὰ μὲ παραδώσῃ.

Ἐν τῇ δὲ ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε ταῦτα, ἔρχεται ὁ Ἰούδας μετὰ συνοδείας στρατιωτῶν καὶ ὑπηρετῶν τῶν ἀρχιερέων, τῶν ὁποίων ἄλλοι μὲν ἐκράτουν φανούς καὶ λαμπάδας, ἄλλοι δὲ ἦσαν ὀπλισμένοι. Οἱ στρατιῶται ἦσαν Ῥωμαῖοι, οἵτινες συνώδευσαν τοὺς ὑπηρέτας πρὸς ἀσφάλειαν αὐτῶν ἐν περιπτώσει, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ λαὸς ἐλάμβανε μέρος ὑπὲρ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἠμποδίζεν αὐτοὺς νὰ τὸν συλλάβωσιν. Ὁ Ἰησοῦς δὲν περιμένει νὰ εἰσέλθῃ ὁ Ἰούδας μετὰ τῆς συνοδείας του εἰς τὸν κήπον, ἀλλ' ἐξελθὼν ἐξ αὐτοῦ παρουσιάζεται μετὰ μεγαλοπρεπείας ἐνώπιον τοῦ πλήθους καὶ ἐρωτᾷ αὐτό· Τίνα ζητεῖτε; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. Τότε ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς αὐτούς· Ἐγὼ εἰμι. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰούδας διὰ τοῦ φιλήματος, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν εἰς τὸν Ἰησοῦν, ἔδειξεν εἰς τὴν συνοδείαν του τίς ἦτο ὁ Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος. Οἱ ὀπαδοὶ καὶ ἀκόλουθοι τοῦ Ἰούδα συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν. Ὁ δὲ εὐερέθιστος Πέτρος, ἰδὼν τὴν σύλληψιν τοῦ διδασκάλου, μετεχειρίσθη τὴν μάχαιράν του καὶ ἔκοψε τὸ ὄτιον τοῦ Μάλχου, δούλου τοῦ ἀρχιερέως· ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἐπέπληξεν αὐτὸν εἰπών· Βάλε τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν θήκην. Ὁραία συμβουλή τοῦ Ἰησοῦ, προτρέποντος τοὺς μαθητάς του νὰ μὴ μεταχειρίζωνται βίαια καὶ καταναγκαστικά μέσα, ὅταν πρόκειται νὰ ὑπεραπισθῶσι τὰς ἀρχὰς καὶ διδασκαλίαν αὐτοῦ.

§ 27. Ὁ Σωτὴρ ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ ἀρνησις τοῦ ἀποστόλου Πέτρου.

(Ἰωάν. ΙΗ'. 12—27. Ματθ. ΚΖ'. 69—75 Μάρκ. ΙΔ'. 66—72.
Λουκ. ΚΒ'. 55—61).

Οἱ στρατιῶται καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συλλαβόντες τὸν Ἰησοῦν καὶ δέσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον πρῶτον ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως Ἄννα, πενθεροῦ τοῦ Καϊάφα. Ἦτο δὲ ὁ Καϊάφας ἀρχιερεὺς τὸ ἔτος ἐκεῖνο. Ἠκολούθουν τὸν Ἰησοῦν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως Ἄννα οἱ δύο αὐτοῦ μαθηταί, ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Πέτρος. Ὁ Ἰωάννης, γνωστὸς ὄν εἰς τὸν ἀρχιερέα Ἄνναν, κατώρθωσε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ Πέτρος, ὡς ἄγνωστος, ἐστάθη ἔξω πλησίον τῆς θύρας τῆς οἰκίας. Τοῦτο δὲ ἰδὼν ὁ Ἰωάννης εἶπεν εἰς τὴν θυρωρὸν νὰ εἰσαγάγῃ τὸν Πέτρον εἰς τὴν οἰκίαν. Αὕτη δέ, ἀφοῦ εἰσήγαγεν αὐτόν, τῷ λέγει· Μὴ καὶ σὺ εἶσαι μαθητὴς τοῦ ἀνθρώπου τούτου; Ὁ Πέτρος ἠρνήθη τοῦτο.

Ὁ ἀρχιερεὺς Ἄννας ἤρchiσε νὰ ἐρωτᾷ τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ. Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, ὅτι δημοσίᾳ ἐκήρυττε τὰς ἰδέας του καὶ ὅτι ἠδύνατο ὁ ἀρχιερεὺς νὰ ἐρωτήσῃ τοὺς ἀκρατάς του περὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ.

Ὁὕτω δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀπαντήσας εἰς τὸν ἀρχιερέα Ἄνναν ἐρραπίσθη ὑπὸ ἐνός τῶν ὑπηρετῶν αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος εἶπεν εἰς αὐτόν· Ὁὕτως ἀποκρίνεσαι εἰς τὸν ἀρχιερέα; Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη· Ἄν κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· ἐὰν δὲ καλῶς, τί μὲ δέρεις; Μετὰ τοῦτο ὁ Ἄννας ἀπέστειλε τὸν Ἰησοῦν δεδεμένον εἰς τὸν ἀρχιερέα Καϊάφαν. Ὅτε δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀπεπέλλετο εἰς τὸν Καϊάφαν, ὁ Πέτρος εὐρίσκετο ἀκόμη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἄννα, ἰστάμενος καὶ θερμαινόμενος. Ἐνταῦθα ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἐκ δευτέρου καὶ τρίτου ἠρνήθη τὸν Χριστόν, εἰπὼν, ὅτι δὲν γνωρίζει τὸν ἄνθρωπον, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησε. Τότε ὁ Πέτρος, ἐνθυμηθεὶς ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν εἰς τὸν μυστικὸν δεῖπνον, ὅτι, πρὶν φωνήσῃ ὁ ἀλέκτωρ, θὰ τὸν ἀπαρνηθῇ τρίς, ἐξῆλθε καὶ ἔκλαυσε πικρῶς.

§ 28. Ὁ Σωτὴρ ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως Καϊάφα καὶ τοῦ μεγάλου συνεδρίου.

(Ματθ. Κ'Ε. 57—68).

Ὁ Ἰησοῦς δεδεμένος φέρεται ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως Καϊάφα, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν οἰκίαν συνήλθον οἱ ἀρχιερεῖς, γραμματεῖς καὶ πρεσβύτεροι, οἱ ἀποτελοῦντες τὸ συνέδριον τῶν Ἰουδαίων. Πάντες δὲ οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Καϊάφα συνελθόντες ἐξήτουν νὰ εὑρωσι δύο πρὸς ἀλλήλους συμφωνοῦντας μάρτυρας, ἐπὶ τῶν ὁποίων νὰ στηριχθῶσι καὶ καταδικάσωσι τὸν Χριστὸν εἰς θάνατον· διότι κατὰ τὸν μωσαϊκὸν νόμον ἀπητοῦντο τοὐλάχιστον δύο μάρτυρες, ἵνα στηρίξωσι τὴν κατηγορίαν κατὰ τινος. Καὶ ἦλθον πολλοὶ ψευδομάρτυρες· ἀλλ' ἡ μαρτυρία τῶν δὲν ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ συνεδρίου ὡς βásiμος, διότι δὲν εὑρίσκοντο αὐτοὶ ἐν συμφωνίᾳ, ὡς ὁ νόμος ἀπῆται.

Ἵστερον δὲ προσελθόντες δύο μάρτυρες εἶπον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐκήρυττεν, ὅτι δύναται νὰ καταλύσῃ τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν διαστήματι τριῶν ἡμερῶν νὰ τὸν ἀνοικοδομήσῃ. Τότε σηκωθείς ὁ Καϊάφας εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Δὲν λέγεις τίποτε ἀκούων τὴν μαρτυρίαν τῶν δύο τούτων μαρτύρων; Τί οὗτοι σοῦ καταμαρτυροῦσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιώπη. Ἀλλ' ὁ Καϊάφας βλέπων, ὅτι ὁ Ἰησοῦς σιωπᾷ, λέγει· Σὲ προκαλῶ νὰ ὁμώσῃς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἂν εἶσαι ὁ Μεσσίας, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἀπεκρίθη εἰς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· Καί· ἐγὼ εἶμαι. Τοῦτο ἀκούσας ὁ ἀρχιερεὺς ἔσχισε τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ λέγων, ὅτι ἠκούσατε σεις τὴν βλασφημίαν τοῦ Ἰησοῦ· τίς ἡ ἀνάγκη μαρτύρων; Τί φρονεῖτε; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· Εἶνε ἔνοχος θανάτου. Τότε τὸ συνέδριον παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν εἰς τοὺς ὑπηρέτας τοῦ δικαστηρίου, οἱ ὅποιοι τὸν ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὸν ἐρράπισαν καὶ ἔλεγον πρὸς αὐτόν· Προφήτευσον, Χριστέ, τίς σε ἐκτύπησεν.

Παρατηρήσεις.

Ἐκ τῆς διεξαγομένης ἐνώπιον τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῦ μεγάλου συνεδρίου τῶν Ἰουδαίων διαδικασίας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν παρατη-

ροῦμεν, ὅτι ἐπεδιώκετο γὰρ ἐξευρεθῆναι ψευδῆς τις κατηγορία κατὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πρᾶγμα κακόνθηες· διὰ τοῦτο ὀφείλομεν ἡμεῖς οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ γὰρ συνηγορῶμεν πάντοτε ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τοῦς λόγους τοῦ ἀποστόλου Παύλου, καθ' οὓς οὐδὲν πρέπει γὰρ πράττωμεν κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας· «Οὐ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας» (Β'. Κορινθιν. ιγ'. 8).

§ 29. Ὁ Σωτὴρ ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου.

(Ἰωάν. ΙΗ'. 28-ΙΘ'. 1-16).

Ὁ Πόντιος Πιλάτος ἦτο Ῥωμαῖος διοικητὴς τῆς Ἰουδαίας, τὸ δὲ διοικητήριον, ἔνθα κατόκει, ἐκαλεῖτο πραιτώριον. Ἄνευ δὲ τῆς γνώμης ἢ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ῥωμαίου διοικητοῦ δὲν ἠδύνατο τὸ συνέδριον τῶν Ἰουδαίων γὰρ ἐπιβάλλειν τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, διὰ τοῦτο τὸ συνέδριον παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸν Πιλάτον καὶ ἐνόμιζεν, ὅτι οὗτος δὲν θέλει προβῆναι εἰς περαιτέρω ἀνάκρισιν τῆς ὑποθέσεως τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ θέλει ἀρκεσθῆναι εἰς τὸ γὰρ ἐπικυρώσει τὴν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ καταδικαστικὴν ἀπόφασιν. Ἀλλ' ὁ Πιλάτος ἐζήτησεν ὀρισμένην κατηγορίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ· διότι ἡ κατηγορία τοῦ συνεδρίου, ὅτι ὁ Ἰησοῦς βλασφημεῖ κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἀποδίδων εἰς ἑαυτὸν θεῖαν τιμὴν, δὲν ἠδύνατο γὰρ χρησιμεύσειν ὡς βᾶσις, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ Ῥωμαῖος ἄρχων στηριζόμενος ἤθελε συναινέσει εἰς τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ. Ἦτο λοιπὸν ἀνάγκη γὰρ παρουσιάσει τὸ συνέδριον *πολιτικὴν κατηγορίαν* κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἢ ὁποία καὶ μόνη ἠδύνατο γὰρ πείσει τὸν Πόντιον Πιλάτον γὰρ συναινέσει εἰς τὴν θανατικὴν καταδίκην αὐτοῦ.

Δὲν ἤρρηξε δὲ τὸ συνέδριον τῶν Ἰουδαίων γὰρ ἐγεῖρη πολιτικὴν κατηγορίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἥτις ἦτο ἡ ἀκόλουθος· **Ὁ Ἰησοῦς κηρύττει ἑαυτὸν βασιλέα.** Ἡ κατηγορία αὕτη εἶχε τοῦτο τὸ ἐπακλούθημα, ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν ἀναγνωρίζει τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν τῆς Ῥώμης, ἀποκηρύττει αὐτήν. Βεβαίως τοιαύτη κατηγορία ἠδύνατο γὰρ φέρειν εἰς ἀνησυχίας τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀρχήν. Διὰ τοῦτο ὁ Πόντιος Πιλάτος ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν· Σὺ εἶσαι ὁ βασιλεὺς

τῶν Ἰουδαίων; Ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη εἰς τὸν Πιλάτον εἰπὼν· Ἄφ' ἑαυτοῦ κἀμνεῖς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἢ ἄλλοι ὑπέβαλον εἰς σέ αὐτήν; Ὁ δὲ Πιλάτος λέγει· Μήπως ἐγὼ εἶμαι Ἰουδαῖος; Ἐγὼ ἀναφέρω εἰς σέ πᾶν ἕτι τὸ ἔθνος σου καὶ οἱ ἀρχιερεῖς προβάλλουσι κατὰ σοῦ. Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπαντᾷ· Ἡ βασιλεία μου δὲν εἶνε ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Ἐγὼ δὲν εἶμαι βασιλεὺς ἐν κοσμικῇ ἐννοίᾳ, ἀλλ' εἶμαι βασιλεὺς καὶ ἰδρυτὴς πνευματικοῦ βασιλείου. Ὁ Πιλάτος βλέπων τὴν ἀθωότητα τοῦ Ἰησοῦ ἐξήγει ν' ἀπολύσῃ αὐτὸν κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Ἐπειδὴ ἐν τῶν προνομίων τῶν Ἰουδαίων ἦτο καὶ τοῦτο, γὰρ τυγχάνη κατ' ἔτος πρὸς τιμὴν τοῦ Πάσχα χάριτος εἰς τῶν εἰς θάνατον καταδικασμένων κακούργων, εἶπεν ὁ Πιλάτος εἰς τοὺς Ἰουδαίους· Θέλετε ν' ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων ἢ τὸν ἐν φυλακῇ κακούργον Βαραββᾶν; Πάντες δὲ ἐκραύγασαν κατὰ τῆς προτάσεως τοῦ Πιλάτου καὶ ἐξήτουν τὴν τιμωρίαν τοῦ Ἰησοῦ, φωνάζοντες· Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν.

Ὁ Πιλάτος θέλων γὰρ καταπραῦνῃ τὴν ἐξέγερσιν τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ἐπέβαλεν εἰς αὐτὸν τὴν ποινὴν τῆς μαστιγώσεως, προσπαθὼν γὰρ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου. Διέταξε δὲ καὶ τοὺς στρατιώτας γὰρ πλέξωσι στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, γὰρ ἐπιθέσωσι τοῦτον εἰς τὴν κεφαλὴν του, γὰρ ἐνδύσωσιν αὐτὸν πορφυροῦν ἱμάτιον καὶ μετὰ τοῦτο γὰρ τὸν παρουσιάσωσιν εἰς τοὺς Ἰουδαίους. Οἱ δὲ στρατιῶται ἔπραξαν ταῦτα. Τότε ὁ Πιλάτος λέγει πρὸς αὐτούς· Ἴδε ὁ ἄνθρωπος. Ὁ δὲ Πιλάτος εἰπὼν τοῦτο ἐξήγει γὰρ πείσῃ τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι δὲν ἔπρεπε γὰρ ἐπιμένωσιν εἰς τὴν θανατικὴν καταδίκην ἐνὸς δυστυχοῦς ἀνθρώπου. Ἄλλ' οἱ Ἰουδαῖοι ἐρεθισθέντες ἐκραύγαζον· Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. Ἐρχισαν δὲ γὰρ ἐκφοβίζωσι τὸν Πιλάτον, λέγοντες, ὅτι πρέπει γὰρ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του τὴν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ πολιτικὴν των κατηγορίαν· διότι εἶνε ὑπῆκοοι τοῦ Καίσαρος τῆς Ῥώμης. Ὁ Πιλάτος, φοβηθεὶς τὰς κατηγορίας τῶν Ἰουδαίων κατ' αὐτοῦ καὶ ἐπιθυμῶν γὰρ εἶνε ἡσυχος καὶ ἀσφαλῆς εἰς τὴν θέσιν του, παρέδωκε τὸν ἀθῶν Ἰησοῦν εἰς αὐτούς, ἵνα τὸν σταυρώσωσι καὶ θυσιάσωσι.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Ἡσαΐας προφητεύων τὴν ἐξιλαστήριον θυσίαν τοῦ Σωτήρος ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος παραβάλλει αὐτὴν πρὸς θυσίαν ἀθόβου προβάτου καὶ ἀμνοῦ λέγων· «Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἀφῳασε, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ» (Ἡσ. ΝΓ'. 7). Τοὺς λόγους τοῦ προφήτου τούτου ἔχων ὑπ' ὄψει Ἰωάννης ὁ πρόδρομος ἀνεφώνησεν, ὅτε εἶδε τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον ἐπὶ τὸ βράπτισμα· «Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ» (Ἰωάν. Α'. 29).

§ 30. Ἡ σταύρωσις καὶ ὁ θάνατος τοῦ Σωτήρος.

(Ματθ. ΚΖ'. 23-44. Μάρκ. ΙΕ'. 21-32. Λουκ. ΚΓ'. 26-43.

Ἰωάν. ΙΘ'. 16-24)

Οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ Ῥωμαῖοι στρατιῶται παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν ἐξήλθον τῆς πόλεως τῶν Ἱεροσολύμων καὶ διηυθύνοντο εἰς τόπον καλούμενον Γολγοθᾶ, ἵνα τὸν σταυρώσωσι. Κατὰ τὸν μωσαϊκὸν νόμον αἱ θανατικαὶ ποιναὶ ἐξετελοῦντο ἐκτὸς τῶν πόλεων Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν φερόμενος εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης ἐβάσταξε τὸν σταυρὸν ἀλλ' οἱ ἀπάγοντες αὐτὸν εὐρόντες καθ' ὁδὸν καὶ Σίμωνά τινα, ἀνθρώπον ἐργατικόν, καταγόμενον, ὡς φαίνεται, ἐκ τῆς Κυρήνης τῆς Λιδύης, ἠνάγκασαν, ὅπως καὶ αὐτὸς μεταφέρῃ τὸν σταυρὸν.

Ἐλθόντες εἰς τὸν Γολγοθᾶ οἱ στρατιῶται ἔδωκαν εἰς τὸν Ἰησοῦν νὰ πῆῃ ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον κατὰ τὴν Ἰουδαϊκὴν συνήθειαν, καθ' ἣν οἱ καταδικοὶ μικρὸν πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς ἐλάμβανον ναρκωτικόν τι ποτόν, ὅπως ναρκῶνται καὶ γίνονται ἀναίσθητοι· ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς δὲν ἤθελε νὰ πῆῃ τοιοῦτόν τι. Ἐπειτα ἐγύμνωσαν τὸν Ἰησοῦν καὶ λαβόντες οἱ στρατιῶται τὰ ἱμάτιά του διένειμαν μεταξὺ των καὶ ὑστερον ἐσταύρωσαν αὐτόν. Ἡ ἡμέρα τῆς σταύρωσεως τοῦ Ἰησοῦ ἦτο Παρασκευὴ καὶ ἦτο ἡμέρα ἐργάσιμος. Οἱ δὲ διαβαίνοντες ἀπὸ τῶν Γολγοθᾶ καὶ εἰσερχόμενοι εἰς τὴν πόλιν ἄνθρωποι, ὅτε εἶδον τὸν Ἰησοῦν σταυρούμενον, ἐκί-

νον τὰς κεφαλὰς των βλασφημοῦντες καὶ χλευάζοντες αὐτόν. Ἐλεγον δὲ πρὸς αὐτόν· Σὺ, ὁ ὅποιος κηρηνίζεις τὸν ναὸν καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας ἀνοικοδομεῖς αὐτόν, σῶσον τὸν ἑαυτόν σου. Ἄν εἶσαι υἱὸς τοῦ Θεοῦ, κατὰβα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐμπαίζοντες αὐτόν, ἔλεγον· Ἄλλους ἔσωσε τὸν ἑαυτόν του δὲν δύναται νὰ σώσῃ. Ἄν εἶνε βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ, ἄς καταβῇ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ θὰ πιστεῦσωμεν εἰς αὐτόν. Ἄφ' οὗ εἶνε υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἄς τὸν σώσῃ ὁ Θεός.

Ὁ Ἰησοῦς σταυροῦται ἐν μέσῳ δύο ληστῶν, τοῦ ἑνὸς ἐκ δεξιῶν καὶ τοῦ ἑτέρου ἐξ ἀριστερῶν. Εἰς δὲ τῶν σταυρωθέντων κακοῦργων ἐβλασφήμει τὸν Ἰησοῦν λέγων· Ἄν εἶσαι ὁ Χριστός, σῶσον τὸν ἑαυτόν σου καὶ ἡμᾶς. Ὁ δὲ ἕτερος ἐπέπληττεν αὐτόν λέγων· Δὲν φοβείσαι σὺ ὁ ἔνοχος τὸν Θεόν, ἀφ' οὗ εὕρισκεις σὺ ὡς καὶ ἐγὼ ἐν τῇ αὐτῇ καταδίκῃ μὲ τὸν ἄθῳον Ἰησοῦν; Τολμᾶς δὲ καὶ νὰ βλασφημῆς καὶ χλευάζῃς αὐτόν; Οὕτω δὲ ἐπιτιμῆσας τὸν βλασφημῆσαντα κακοῦργον ἀνεγνώρισε τὸν Ἰησοῦν ὡς Μεσσίαν καὶ ἐπέισθη, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ ἄλλῃ κόσμῳ θὰ καταστήσῃ τοὺς ὀπαδοὺς του εὐτυχεῖς καὶ εὐδαίμονας· διὰ τοῦτο λέγει πρὸς αὐτόν· «Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου». Ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν, ὅτι ὁ κακοῦργος οὗτος εἰλικρινῶς ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν, ἀποκρίνεται· Ἄληθῶς σοὶ λέγω, ὅτι σήμερον θὰ εἶσαι μετ' ἐμοῦ εἰς τὸν παράδεισον.

Ἰσταντο δὲ πλησίον τοῦ σταυροῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἡ Σαλώμη ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς τοῦ Ἰησοῦ, ἡ Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ γυνὴ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ. Ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν τὴν μητέρα του καὶ τὸν ἠγαπημένον του μαθητὴν Ἰωάννην λέγει πρὸς τὴν μητέρα του· Γυναίκα, ἰδοὺ ὁ υἱὸς σου. Ἐπειτα λέγει πρὸς τὸν μαθητὴν· Ἴδου ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης παρέλαβε τὴν μητέρα τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν οἰκίαν του.

§ 31. Ἡ ἀποκαθήλωσις καὶ ταφή τοῦ Σωτῆρος καὶ ἡ ἀσφάλισις τοῦ τάφου αὐτοῦ.

(Ἰωάν. ΙΘ'. 28—42. Ματθ. ΚΖ'. 45—66. Μάρκ. ΙΕ'. 36—47.
Λουκ. ΚΓ'. 44—56)

Μετὰ τοὺς εἰρημένους λόγους ὁ Ἰησοῦς εἶπε· Διψῶ. Εὐθὺς οἱ στρατιῶται ἐδάπτισαν ἐντὸς τοῦ σκεύους τοῦ κειμένου παρὰ τὸν σταυρὸν καὶ πλήρεις ὄξους σπόγγον, τὸν ὅποιον θέσαντες εἰς κάλαμον προσέφερον εἰς τὸ στόμα τοῦ Ἰησοῦ. Λαθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὸ ὄξος εἶπε· Τετέλεσται· καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμά του. Ὁ Ἰησοῦς εἰπὼν τὴν λέξιν «Τετέλεσται» ἐσήμαινον ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἄλλοτε εἶπεν, ὅτι τὸ ἔργον ἐτελείωσεν, ἦτοι διὰ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου συνετέλεσε τὸ ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων, ἐφ' ᾧ ἐνηθρώπησεν.

Ἄφ' οὗ ὁ Ἰησοῦς ἤδη ἀπέθανεν, οἱ Ἰουδαῖοι ἤρχισαν νὰ φροντίζωσι πῶς νὰ διατηρήσωσι τὰ δικαιώματα τοῦ Σαββάτου. Ἡ σταύρωσις καὶ ὁ θάνατος ἐγέναν τὴν Παρασκευήν, ἠκολούθει δὲ τὸ Σάββατον καὶ τὸ Σάββατον τοῦτο ἦτο μέγα. Πῶς λοιπὸν ἠδύναντο οἱ Ἰουδαῖοι νὰ ἀφήσωσι νὰ κρέμανται τὰ σώματα αὐτῶν κατὰ τὴν ἀγίαν καὶ ἱεράν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου, ἀφ' οὗ καὶ ὁ μωσαϊκὸς νόμος διέτασσε νὰ καταδιβάζωνται καὶ θάπτονται καὶ νὰ μὴ σήπωνται ἐπὶ τοῦ σταυροῦ; Διὰ τοῦτο οἱ Ἰουδαῖοι παρεκάλουν τὸν Πιλάτον νὰ συντρίψωσι τὰ σκέλη τῶν ἐσταυρωμένων, νὰ καταδιβασθῶσιν ἀπὸ τῶν σταυρῶν καὶ νὰ ἐνταφιασθῶσι. Τότε οἱ στρατιῶται διαταχθέντες ἦλθον καὶ τῶν μὲν δύο ληστῶν τὰ σκέλη συνέτριψαν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀφήσαν, χωρὶς νὰ συντρίψωσι τὰ σκέλη του· διότι εἶδον ὅτι εἶχεν ἀποθάνει. Ἄλλ' εἰς τῶν στρατιωτῶν ἐκέντησε διὰ τῆς λόγχης του τὴν πλευρὰν τοῦ Ἰησοῦ καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ.

Ἐν ᾧ οἱ στρατιῶται ἔκαμνον ταῦτα, ἔρχεται ὁ Ἰωσήφ, ὁ καταγόμενος ἀπὸ Ἀρμαθαίας, βουλευτῆς, ἦτοι μέλος τοῦ συνεδρίου τῶν

Ἐβραίων καὶ ὀπαδὸς τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ κρυπτῷ, πρὸς τὸν Πιλάτον, τὸν ὁποῖον παρακαλεῖ νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ νὰ λάβῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ Πιλάτος ἐπέτρεψεν εἰς τὸν Ἰωσήφ νὰ τὸ παραλάβῃ. Ἦλθε δὲ καὶ ὁ Νικόδημος βουλευτὴς καὶ αὐτός, ὅστις ἔφερε μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης, ἧτοι ἀρωματικὰς ὕλας, τὰς ὁποίας ἐσκορπίσεν ἐντὸς τῶν ὀθονίων, διὰ τῶν ὁποίων περιετυλίχθη τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀμφότεροι λοιπὸν ὄντε Ἰωσήφ καὶ ὁ Νικόδημος ἐτοιμάσαντες τὸ ἅγιον σῶμα τοῦ Ἰησοῦ ἐνεταφίασαν ἐντὸς καινοῦ μνημείου.

Κατὰ δὲ τὴν ἐπομένην ἡμέραν, ἧτοι τὸ Σάββατον, οἱ ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων φοβούμενοι, μήπως οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ ἔλθωσι τὴν νύκτα καὶ κλέψωσι τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ εἴπωσιν ὕστερον, ὅτι ἀνέστη, παρεκάλεσαν τὸν Πιλάτον νὰ κλείσῃ καλῶς τὸν τάφον καὶ νὰ θέσῃ φρουράν. Ὁ δὲ εἶπεν· Ὑπάγετε καὶ κλείσατε τὸν τάφον, ὡς γνωρίζετε. Οὗτοι δὲ πορευθέντες ἔκλεισαν τὸν τάφον θέσαντες εἰς τὴν θύραν αὐτοῦ λίθον, ὁ ὁποῖος ἐσφραγίσθη διὰ σφραγίδων.

Παρατηρήσεις.

* Ὁ Ἰωάννης ἐν τῇ Ἀποκαλύψει (Ε'. 12) παρέστησε τὸν θυσιασθέντα Σωτῆρα ἡμῶν ὡς μέλλοντα ν' ἀναλάβῃ δύναμιν, ἰσχύν, τιμὴν, δόξαν, λέγων τὰ ἑξῆς· «Ἄξιόν ἐστι τὸ ἄρνιον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν.

§ 32. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος.

Ὁρθρου βαθείος τοῦ Σαββάτου πρὸς τὴν Κυριακὴν ἦλθον εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἰησοῦ αἱ γυναῖκες Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσὴ καὶ ἡ Σαλώμη φέρουσαι ἀρώματα, ἵνα βάνωσιν αὐτόν· ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς εἶχεν ἀναστή. Τὰ δὲ κατὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ συνέβησαν ὡς ἑξῆς· Ἦλθεν ὁ ἄγγελος, καταβάς ἐξ οὐρανοῦ καὶ προσελθὼν εἰς τὸ μνημεῖον ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας αὐτοῦ καὶ ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ λίθου. Ἡ κατάβασις τοῦ ἀγγέλου συνωδέυθη ὑπὸ μεγάλου σεισμοῦ, ὅστις τόσον ἐτρόμαξε τοὺς

φυλάσσοντας τὸν τάφον στρατιώτας, ὥστε οὗτοι ἔμειναν ὡς νεκροί. Ὁ ἐπὶ τοῦ λίθου τοῦ μνημείου καθήμενος ἄγγελος, ὅτε εἶδε τὰς ἐλθούσας εἰς τὸν τάφον μυροφόρους γυναίκας πεφοβισμένους, εἶπε πρὸς αὐτάς· Σεῖς δὲν πρέπει νὰ φοβήσθε, ὡς οἱ στρατιῶται, οἵτινες ἔμειναν λιπόθυμοι καὶ νεκροὶ ἐπὶ τῇ καταβάσει μου καὶ ἐπὶ τῇ θῆξ μου. Πρέπει νὰ χαίρητε. Γνωρίζω τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὅποιον ἦλθετε. Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. Σὰς ἀναγγέλλω λοιπὸν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀνέστη, καὶ ἔλθετε νὰ ἴδῃτε τὸν τάφον αὐτοῦ κενόν. Καὶ σὰς παραγγέλλω νὰ πορευθῆτε ταχέως πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ ἀποστόλους του καὶ νὰ εἴπητε εἰς αὐτούς, ὅτι ἠγέρθη ὁ Ἰησοῦς ἐκ νεκρῶν καὶ ὅτι πρέπει νὰ μεταβῶσιν εἰς Γαλιλαίαν, ἔνθα θέλουσιν ἴδει αὐτόν.

Αἱ μυροφόροι πορευόμεναι ν' ἀναγγείλωσιν εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ ἀποστόλους τοὺς εἰρημένους λόγους τοῦ ἀγγέλου συνηντήθησαν αἰφνιδίως μὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ κατελήφθησαν ὑπὸ ἐκπλήξεως. Διὰ τοῦτο ἔπεσον εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ προσεκύνησαν αὐτόν. Ὁ Ἰησοῦς θέλων ν' ἀπαλλάξῃ αὐτάς ἀπὸ τῆς ἐκπλήξεως λέγει· Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε καὶ ἀπαγγείλατε εἰς τοὺς μαθητὰς μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς Γαλιλαίαν, ὅπου θὰ με ἴδωσιν.

Παρατηρήσεις.

Ἡ ἁμαρτία καὶ ὁ ἐξ αὐτῆς προελθὼν θάνατος εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον δι' ἑνὸς ἀνθρώπου, τοῦ Ἀδάμ, καὶ διήλθον εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους (Ῥωμ. Ε', 12) καὶ πάλιν ἀνῆρέθησαν δι' ἑνός, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις διὰ τοῦ ἐξιλαστικοῦ θανάτου του ἐξήλειψε τὴν ἁμαρτίαν καὶ διὰ τῆς ἀναστάσεώς του, ἦτοι διὰ τῆς νίκης τῆς ζωῆς, ἐνίκησε τὸν θάνατον. Διὰ τοῦτο ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ ἀφείλομεν χάριν εἰς τὸν Θεόν, ὅστις ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς τὴν νίκην ἐπὶ τοῦ θανάτου διὰ τοῦ υἱοῦ του Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος· «Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Α'. Κορινθ. ΙΕ', 57).

§ 33. Αἱ ἐμφανίσεις τοῦ Σωτῆρος.

(Λουκ. ΚΔ', 13—53. Μάρκ. ΙΓ' 9—20 'Ιω. Κ', ΚΑ')

Ὁ Ἰησοῦς ἐφανερώθη κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεώς του πρῶτον εἰς τὰς μυροφόρους γυναῖκας, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν· δευτέρου εἰς τὸν ἀπόστολον Πέτρον καὶ τρίτον εἰς δύο ὀπαδοὺς του, οἱ ὁποῖοι μετέβαινον εἰς Ἐμμαοὺς, κώμην ἀπέχουσαν τῶν Ἱεροσολύμων ἐξήκοντα σταδίους, καὶ εἰς τοὺς δέκα ἀποστόλους καὶ μαθητὰς αὐτοῦ.

Ἐν ᾧ οἱ δύο οὗτοι καθ' ὁδὸν συνομίλουν περὶ τῶν συμβάντων τῆς σταυρώσεως, τῆς ταφῆς καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ, κατὰ τὴν ὁμιλίαν ταύτην καὶ συζήτησιν, τοὺς ἐπλησίασεν αἴφνης ὁ Σωτὴρ καὶ περιεπάτει μετ' αὐτῶν. Ἄλλ' οὗτοι δὲν τὸν ἀνεγνώρισαν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Περὶ τίνος συζητεῖτε καὶ διατί εἰσθε σκυθρωποί; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἰς ὀνομαζόμενος Κλεόπας εἶπε πρὸς αὐτόν· Εἶσαι σὺ ὁ μόνος ξένος ἐν Ἱερουσαλὴμ, ὁ ὁποῖος δὲν ἔμαθες τὰ ἐν αὐτῇ συμβάντα κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας; Ὁ δὲ Σωτὴρ εἶπε πρὸς αὐτούς· Ποία; Οὗτοι δὲ εἶπον· Ὅσα συνέβησαν εἰς τὸν Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀνὴρ προφήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, τὸν ὁποῖον οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν παρέδωκαν, ἵνα καταδικασθῇ εἰς θάνατον, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Ἡμεῖς ἠλπίζομεν, ὅτι αὐτὸς ἔμελλε γὰρ ἐλευθερώσῃ τὸν Ἰσραὴλ, ἐν τούτοις εἶνε ἡ τρίτη ἡμέρα σήμερον, ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγέναν. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι γυναῖκες τινες ἐξ ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι ἦσαν μεθ' ἡμῶν, μᾶς ἐξέπληξαν. Διότι ἐλθούσαι λίαν πρῶτ' εἰς τὸ μνημεῖον καὶ μὴ εὑρούσαι τὸ σῶμά του ἦλθον λέγουσαι, ὅτι εἶδον ἀγγέλους, οἱ ὁποῖοι εἶπον εἰς αὐτάς, ὅτι ζῆ. Τινὲς τῶν ἡμετέρων ἐπορεύθησαν εἰς τὸ μνημεῖον καὶ εὔρον τὸν τάφον κενόν, ὡς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον, τὸν δὲ Σωτῆρα δὲν εἶδον ἐν αὐτῷ. Οἱ δύο λοιπὸν οὗτοι ὀπαδοὶ του διετέλουν ἐν ἀμφιβολίᾳ, τί γὰρ πιστεύσωσι περὶ πάντων τούτων. Τότε ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς αὐτούς· Πόσον ἀνόητοι καὶ δύσκολοι εἰσθε εἰς τὸ γὰρ πι-

στεύητε πάντα, ὅσα οἱ προφῆται προεῖπον! Δὲν ἔπρεπε κατὰ τοὺς προφῆτας νὰ πάθῃ ὁ Χριστὸς πάντα ταῦτα, διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν δόξαν του; Καὶ ἀρξάμενος ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν ἐξήγει εἰς τοὺς δύο ὁπαδοὺς του τὰ περὶ ἑαυτοῦ.

Ὅτε ἐπλησίασαν εἰς τὴν κώμην Ἐμμαοῦς, ὁ Ἰησοῦς προσεποιεῖτο, ὅτι πορεύεται μακρότερον. Οἱ δύο ἕμως οὗτοι ἐβίασαν τὸν Ἰησοῦν λέγοντες· Μείνον μαζί μας, διότι πλησιάζει ἑσπέρα. Καὶ ἐδέχθη νὰ μείνῃ μετ' αὐτῶν. Οἱ δύο οὗτοι προσεκάλεσαν τὸν Ἰησοῦν εἰς δεῖπνον καὶ ἐν ᾧ ὁ Ἰησοῦς ἐκάθισεν εἰς τὴν τράπεζαν μετ' αὐτῶν, ἔλαβε τὸν ἄρτον καὶ ἠϋλόγησεν, ἔπειτα κόψας αὐτὸν εἰς διάφορα τεμάχια ἔδιδεν εἰς αὐτούς. Τότε δὲ ἠνοιχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο ὁπαδῶν του καὶ ἐγνώρισαν τὸν Ἰησοῦν, ἀλλ' οὕτως ἀμέσως ἔγινεν ἄφαντος ἀπ' αὐτῶν. Καὶ εἶπον οἱ δύο πρὸς ἀλλήλους· Δὲν ἐθερμαίνεται ἡ καρδία μας ἐσωτερικῶς, ὅτε ἐλάλει εἰς ἡμᾶς καθ' ὁδὸν καὶ ἐξήγει εἰς ἡμᾶς τὰς Ἀγίας Γραφάς; Καὶ σηκωθέντες αὐτὴν τὴν ὥραν ἐπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἐνθα εὗρον συνηθροισμένους τοὺς ἕνδεκα Ἀποστόλους καὶ τοὺς ὄντας μετ' αὐτῶν, οἱ ὅποιοι (ἀπόστολοι καὶ οἱ μετ' αὐτῶν) ἔλεγον, ὅτι ὁ Κύριος ἀληθῶς ἀνέστη καὶ ἐφάνη εἰς τὸν Πέτρον. Καὶ οἱ δύο οὗτοι ὁπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ ἀκούσαντες ταῦτα παρὰ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν μαθητῶν των διηγούντο καὶ αὐτοὶ τί συνέβη εἰς αὐτοὺς καθ' ὁδὸν καὶ πῶς ὁ Σωτὴρ ἔγινε γνωστὸς κατὰ τὸ δεῖπνον ἐν τῇ ἀρτοκλασίᾳ. Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ἐλάλουν, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἐστάθη εἰς τὸ μέσον πάντων τῶν συνηθροισμένων, ἦτοι ἀποστόλων καὶ τῶν μαθητῶν αὐτῶν, καὶ λέγει πρὸς αὐτούς· Εἰρήνῃ ἡμῖν. Πτοηθέντες δὲ καὶ ταραχθέντες ἐπίστευσον, ὅτι βλέπουσι πνεῦμα. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Διατί εἰσθε τεταραγμένοι; Διατί σκέπτεσθε; Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι εἶμαι ἐγὼ ὁ ἴδιος· ψηλαφήσατέ με διὰ τῶν χειρῶν σας. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν ἐπίστευσον, διότι δὲν ἠδύναντο νὰ συνέλθωσιν ἐκ τῆς ἐκπλήξεως καὶ τῆς χαρᾶς, εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἐχετε τι φαγώσιμον πράγμα ἐδῶ; Οὐ-

τοι δὲ ἔδωκαν εἰς αὐτὸν μέρος ὀπτοῦ ἰχθύος καὶ μέρος μελόπι-
τας καὶ λαβῶν ἔφαγεν ἐνώπιον αὐτῶν.

§ 34. "Αλλαι ἐμφανίσεις τοῦ Σωτῆρος ἐν Ἱερουσαλήμ
καὶ εἰς τὸν ἀπόστολον Θωμᾶν, ἐν δὲ τῇ Γαλι-
λαίᾳ εἰς πάντας τοὺς ἀποστόλους.

(Ἰωάν. Κ' 19-29. Ματθ. ΚΗ', 16-20. Ἰωάν. ΚΑ'. 1)

"Ὅτε ὁ Ἰησοῦς ἐνεφανίσθη εἰς τοὺς ἀποστόλους του, ὁ Θω-
μᾶς, εἰς ἓκ τῶν δώδεκα, δὲν ἦτο μετὰ τῶν δέκα τούτων ἀποστό-
λων, οἱ ὅποιοι, ἅμα εἶδον τὸν Θωμᾶν, εἶπον πρὸς αὐτόν· Εἶδομεν τὸν
Κύριον Ἰησοῦν. Ὁ Θωμᾶς εἶπεν· Ἐὰν δὲν ἴδω εἰς τὰς χεῖράς
μου τὸν τύπον τῶν ἥλων (τῶν καρφίων) καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου
εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευράν
αὐτοῦ, δὲν θὰ πιστεύσω. Μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας ἦσαν συνηθροισμένοι
ἐν Ἱερουσαλήμ οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ὁ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν.
Ἐρχεται ὁ Ἰησοῦς καὶ ἵσταται εἰς τὸ μέσον αὐτῶν, ἐν ᾧ αἱ θύραι
ἦσαν κεκλεισμέναι, καὶ λέγει πρὸς αὐτούς· Εἰρήνη ὑμῖν. Ἐπειτα λέ-
γει εἰς τὸν Θωμᾶν· Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ἐδῶ καὶ ἴδε τὰς χεῖράς
μου καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου καὶ μὴ
γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. Τότε ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς καὶ εἶπεν· Ὁ
Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. Λέγει εἰς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς· Ἐπειδὴ με
εἶδες, Θωμᾶ, ἐπίστευσας· εὐτυχεῖς εἶνε ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι δὲν εἶδον
καὶ ἐπίστευσαν.

Μετὰ ταῦτα οἱ ἔνδεκα ἀπόστολοι κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ
Ἰησοῦ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὸ ὄρος, ὅπερ εἶπεν εἰς
αὐτούς ὁ διδάσκαλός των. Ἐκεῖ ἰδόντες τὸν Ἰησοῦν προσεκύνησαν,
τινὲς δὲ ἐδίστασαν. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε πρὸς αὐτούς
λέγων· Ἐδόθη εἰς ἐμὲ πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Σὰς
πέμπω πρὸς πάντα τὰ ἔθνη νὰ τὰ διδάξητε καὶ νὰ τὰ βαπτίσητε εἰς
τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ
νὰ φωτίσητε εἰς τὸ νὰ τηρῶσι πάντα τὰ παραγγέλματά μου. Καὶ

ἐγὼ μεθ' ὑμῶν θὰ εἶμαι ἕως τὰς ἡμέρας μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Ἄλλην φοράν ὁ Ἰησοῦς ἐφανερώθη εἰς ἑπτὰ αὐτοῦ μαθητάς εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Τιβεριάδος, οἱ ὅποιοι ἦλθον ἐδῶ, ἵνα ἀλιεύσωσιν· ἀλλὰ δὲν ἐπίασαν τίποτε καθ' ἑλγὴν τὴν νύκτα. Ὅτε δὲ ἐξημέρωσεν, ἐφάνη εἰς τὸν αἰγιαλὸν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Παιδιά, μήπως ἔχετε τίποτε προσφάγιον; Ἀπεκρίθησαν εἰς αὐτόν· Ὁχι. Οὗτος δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· Ῥίψατε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον καὶ θὰ εὕρητε. Τὸ ἔρριψαν καὶ ἐπίασαν ἀναρίθμητον πλῆθος ἰχθύων. Τότε ὁ Ἰωάννης λέγει πρὸς τὸν Πέτρον, ὅτι ὁ Κύριός εἶνε. Ὅτε ὁ Πέτρος ἤκουσε τοῦτο, διεζώσθη τὸν ἐπενδύτην του, διότι ἦτο γυμνός, καὶ ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἔδραμε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ ἦλθον μετὰ τὸ πλοιάριον εἰς τὴν ξηράν. Ἄμα λοιπὸν ἀπέβησαν εἰς τὴν ξηράν, βλέπουσι φωτιάν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπῆρχεν ὀψάριον· ἔκειτο δὲ πλησίον καὶ ἄρτος. Ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς αὐτούς· Ἐλθετε καὶ γευματίσατε· λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ τὸ ὀψάριον καὶ δίδει εἰς αὐτούς.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός εἶπεν· «Οὐ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἑμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν» (Ματθ. ΙΗ', 20).

§ 35. Ἡ ἀνάληψις τοῦ Σωτῆρος.

(Λουκ. ΚΑ' 50-53, Πράξ. Α'. 1-12)

Ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ 40 ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἀναστάσεώς του ἐνεφανίζετο εἰς τοὺς μαθητάς του καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, συνέτρωγε μετ' αὐτῶν καὶ τοῖς παρήγγειλε νὰ μὴ ἀπομικρύνωνται ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων, ἀλλὰ νὰ περιμένωσιν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Λέγει πρὸς αὐτούς, ὅτι, ἅμα φωτισθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, θὰ κηρύξωσι τὸ εὐαγγέλιόν του ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰου-

δαία καὶ τῇ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. Ὁ Ἰησοῦς ἐδίδε τὰς παραγγελίας καὶ συμβουλὰς ταύτας διὰ τελευταίαν φορὰν ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ Ἐλαιῶνος πλησίον τῆς Βηθανίας.

Ἄφ' οὗ ἔδωκεν αὐτάς, ἀνελήφθη τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀναστάσεώς του ἐνώπιον τῶν μαθητῶν του καὶ νεφέλη ἀπέκρυψεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Καὶ ἐν ᾧ οἱ μαθηταὶ ἠτένιζον εἰς τὸν οὐρανόν, δύο ἄνδρες ἐνδεδυμένοι μὲ λευκὰ ἐνδύματα, ἐνεφανίσθησαν εἰς αὐτοὺς λέγοντες· Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, διατί στέκεσθε ἀτενίζοντες εἰς τὸν οὐρανόν; Οὗτος ὁ Ἰησοῦς, ὁ ἀναληφθεὶς ἀπὸ σας εἰς τὸν οὐρανόν, θὰ ἔλθῃ πάλιν εἰς κόσμον κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὅποιον τὸν εἶδετε πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Μετὰ τὴν ἀνάληψιν οἱ μαθηταὶ ἐπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ἐλαιῶνος καὶ συνήρχοντο εἰς ἰδιωτικὸν οἶκον, ἔνθα ἐτέλουν τὴν λατρείαν των πρὸς τὸν Θεὸν ἀναμένοντες καὶ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Παρατηρήσεις.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος διδάσκει ἡμᾶς (Φιλιπ. Γ' 20) « Ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ Σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν ».

ΜΕΡΟΣ Β΄.

Η ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

§ 36. Ἡ Πεντηκοστή.

(Πράξ. Β΄, 1-41)

Ἐν ᾧ οἱ μαθηταὶ καὶ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ἰησοῦ ἦσαν κατὰ τὴν πεντηκοστὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀναστάσεως συνηγμένοι εἰς τὸν ἰδιωτικὸν οἶκον τῆς λατρείας καὶ προσευχῆς των, ἔγινεν αἰφνιδίως ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος, ὡς νὰ ἔπνεε βίαιος ἄνεμος, καὶ ἐγέμισεν ὅλον τὸν οἶκον, ὅπου ἦσαν καθήμενοι. Καὶ ἐφάνησαν εἰς αὐτοὺς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι, ὁμοιάζουσαι μὲ πῦρ, αἱ ὁποῖαι ἐκάθισαν ἐπὶ ἕνα ἕκαστον αὐτῶν. Ἐπλήσθησαν δὲ Πνεύματος Ἁγίου καὶ ἤρχισαν νὰ λαλῶσι ξένας γλώσσας, καθὼς τὸ Πνεῦμα τοὺς ἔκαμε νὰ ὁμιλῶσι.

Τότε διέτριβον ἐν Ἱεροσολύμοις διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῆς γῆς. Ὅτε δὲ ἔγινεν ὁ ἦχος ἐκεῖνος, τὸ πλῆθος, ἀκούσαν τὸν ἦχον τοῦτον καὶ ταραχθέν, ἔτρεξεν, ἵνα ἴδῃ τί ἦχος ἦτο. Ἐξεπλάγη δέ, ὅτε εἰς ἕκαστος ἔδλεπε τοὺς ἀποστόλους νὰ λαλῶσι κατὰ τὴν ἰδίαν των διάλεκτον, ἐθαύμαζον δὲ πάντες καὶ ἠπόρουσαν λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· Οὗτοι πάντες οἱ λαλοῦντες δὲν εἶνε Γαλιλαῖοι καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος αὐτῶν νὰ λαλῇ καὶ νὰ διηγῆται τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἰδίαν ἡμῶν διάλεκτον; Ἄλλοι δὲ χλευάζοντες τοὺς ἀποστόλους ἔλεγον, ὅτι ἦσαν μεθυσμένοι.

Τότε σταθεῖς ὁ Πέτρος μετὰ τῶν ἑνδεκα ἀποστόλων ὠμίλησε

μεγαλοφώνως καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν Ἱερουσαλήμ, μάθετε τοῦτο καὶ ἀκούσατε τοὺς λόγους μου. Οὗτοι δὲν εἶνε μεθυσμένοι, ὡς τοὺς νομίζετε· διότι ἀκόμη εἶνε 9 π. μ. Τοῦτο εἶνε, ὅπερ ὁ προφήτης Ἰωήλ εἶπεν, ὅτι ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ὁ Θεὸς θὰ πέμψῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον θὰ φωτίσῃ πολλοὺς καὶ θὰ ἐνθουσιάσῃ, ὥστε νὰ γίνωσι κήρυκες τῶν μεγαλείων αὐτοῦ. Ἐπειτα ὁ ἀπόστολος Πέτρος κατακρίνει τοὺς Ἰουδαίους, οἱ ὁποῖοι ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ὅστις τοὺς εὐηργέτησε διὰ πολλῶν καὶ διαφόρων σημείων καὶ θαυμάτων. Οὗτοι δὲ ἀκούσαντες τὴν ὁμιλίαν του συνεκινήθησαν καὶ εἶπον πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· Τί νὰ κάμωμεν; Ὁ δὲ Πέτρος ἀπεκρίθη· Μετανοήσατε καὶ βαπτισθῆτε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· αἱ ἁμαρτίαι θὰ συγχωρηθῶσι καὶ θὰ λάβῃτε τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἀσμένως ἀποδεχθέντες τὸν λόγον τοῦ Πέτρου ἐβαπτίσθησαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην περίπου τρισχίλιοι. Οὕτω δὲ ἡ ἐν Ἱερουσολύμοις ἐκκλησία, ἀποτελεσθεῖσα ἐξ ἱκανῶν χιλιάδων χριστιανῶν, κατέστη ἡ πρώτη χριστιανικὴ ἐκκλησία, ἡ ὁποία δικαίως δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἡ μήτηρ τῶν ἐκκλησιῶν.

Παρατηρήσεις.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶχεν ὑποσχεθῆ τὴν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τὴν δι' αὐτοῦ καθοδήγησιν αὐτῶν εἰς τὴν ἀλήθειαν εἰπὼν· «Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν» (Ἰωάν. ΙΓ', 13).

§ 37. Ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος.

(Πράξ. Β', 42. Δ', 18-35. ς', 8. Ζ', 1-60)

Οἱ ὁπαδοὶ τῆς πρώτης χριστιανικῆς ἐκκλησίας ἐν Ἱερουσολύμοις ἦσαν τόσοσιν συνδεδεμένοι μετ' ἀλλήλων, ὥστε ἐπώλουν ἐκουσίως τὰ κτήματα καὶ τὰς περιουσίας των καὶ κατέθετον τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν εἰς κοινὸν ταμεῖον. Καθ' ἑκάστην συνερχόμενοι εἰς τὸ ἱερόν

τῶν Ἱεροσολύμων προσηύχοντο, ἔπειτα μετέβαινον εἰς ἰδιωτικὸν οἶκον, ὅπου συνέτρωγον καὶ συνέψαλλον δι' ὕμνων καὶ αἰνῶν πρὸς τὸν Θεόν. Ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἦτο μία. Οἱ πρῶτοι αὐτοὶ χριστιανοὶ οὕτω φερόμενοι προσεῖλκυον πολλοὺς εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ καθ' ἑκάστην ἐπλήθυνον. Ταῦτα βλέποντες οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ σαδδουκαῖοι ἤρχισαν νὰ καταδιώκωσι τοὺς κήρυκας τοῦ εὐαγγελίου, ὧν πρῶτος ἐθανατώθη ὁ Στέφανος λιθοβοληθεὶς, ὅστις εἶνε ὁ πρῶτος μάρτυς τοῦ χριστιανισμοῦ.

Οὗτος πλήρης πίστεως καὶ δυνάμεως ἔκαμνε μεγάλα θαύματα εἰς τὸν λαόν. Αἱ συναγωγαὶ ἔπεμψαν τοὺς περιφημοτέρους τῶν διδασκάλους, ἵνα συζητήσωσι μετὰ τοῦ Στεφάνου περὶ τῆς διδασκαλίας του, ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο ν' ἀντιστῶσιν εἰς τὴν σοφίαν καὶ εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. Τότε ἐκίνησαν τὸν λαόν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς καὶ ἐπιτεθέντες κατ' αὐτοῦ ἤρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον ἐνώπιον τοῦ συνεδρίου καὶ κατηγοροῦν αὐτὸν ὡς βλάσφημον τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου.

Ὁ ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν Στέφανον ἂν ἡ κατηγορία αὐτῆ εἶνε ἀληθής· οὗτος δὲ ἀφηγεῖται τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ καὶ δεικνύει εἰς τοὺς δικαστὰς του πόσον σέβεται τὴν διδασκαλίαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Δεικνύει εἰς αὐτοὺς πῶς ὁ Θεὸς ὠδήγησε τὸν λαόν του, ποῖα θαύματα ἔκαμνε ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὑπομνησκεί αὐτοὺς τὰς ἀδικίας τῶν πατέρων των καὶ ἀποπερατοὶ τὴν ὁμιλίαν του λέγων, ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐγίναν προδόται καὶ φονεῖς τοῦ δικαίου.

Οἱ Ἰουδαῖοι ἀκούσαντες ταῦτα δὲν ἠδύναντο νὰ κρατήσωσι τὸν θυμὸν των καὶ ὄρμησαν κατ' αὐτοῦ, ἐκβαλόντες δὲ αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. Ὁ Στέφανος λιθοβολούμενος προσηύχετο καὶ ἔλεγε· Κύριε Ἰησοῦ, δέξα· τὸ πνευμά μου. Ἐπειτα γονυπετήσας ἔκραξε μεγαλοφώνως· Κύριε, συγχώρησον εἰς αὐτοὺς τὴν ἀμαρτίαν, ἦν πράττουσι λιθοβολοῦντές με. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευσε.

Παρατηρήσεις.

Καθὼς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὑβριζόμενος, γλευαζόμενος, βραπιζόμενος καὶ σταυρούμενος συνεχώρει τοὺς ἐχθροὺς του λέγων «Πάτερ, ἄφεες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσιν» (Λουκ. ΚΓ', 34), οὕτω καὶ ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος λιθοβολούμενος συνεχώρει τοὺς ἐχθροὺς του λέγων «Κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην» (Πράξ. Ζ', 60).

**§ 38. Ἡ εἰς τὸν χριστιανισμὸν προσέλευσις
τοῦ ἀποστόλου Παύλου.**

(Πράξ. Θ', 1-25)

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, οὗ τὸ ἑβραϊκὸν ὄνομα ἦτο Σαούλ (Σαῦλος), ἐγεννήθη ἐν Ταρσῇ τῆς Κιλικίας καὶ ἐξεπαιδεύθη ἐν Ἱερουσαλήμ ἐν τῇ σχολῇ τοῦ πολυμαθοῦς καὶ εὐσεβοῦς Γαμαλιήλ, ἀνδρὸς μετριοπαθοῦς καὶ φρονίμου (Πράξ. ΚΒ', 3). Ὁ Παῦλος δὲν ἐξεπαιδεύθη μόνον πνευματικῶς, ἀλλὰ καὶ τὴν τέχνην τοῦ βάπτειν σκιηδὰς ἐξέμαθεν, ὡς ἦτο ἔθος εἰς τοὺς τότε Ἰουδαίους καὶ μάλιστα τοὺς λογίους νὰ μανθάνωσι καὶ τέχνην τινά, ὥστε ἐν καιρῷ ἀνάγκης νὰ εἶνε ὑλικῶς ἀνεξάρτητοι. Ὁ Παῦλος ἦτο κατ' ἀρχὰς σφοδρὸς διώκτης τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ἐλαβεν ἐπιστολὰς παρὰ τοῦ ἀρχιερέως τῶν Ἑβραίων, ἵνα ἔλθῃ εἰς Δαμασκὸν καὶ καταδιώξῃ τοὺς ἐκεῖ εὕρισκομένους χριστιανούς καὶ φέρῃ αὐτοὺς δεδεμένους εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἐν ᾧ ἐπλησίαζεν εἰς Δαμασκὸν, ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ πεσὼν κατὰ γῆς ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν· Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; Ὁ δὲ Παῦλος εἶπε· Τίς εἶσαι, Κύριε; Ὁ δὲ Κύριος εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὅποιον σὺ καταδιώκεις· σκληρὸν εἶνε εἰς σὲ νὰ λακτιῶσι πρὸς κέντρα. Ἐγέρθητι καὶ εἰσελθε εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐκεῖ θὰ λεχθῇ εἰς σὲ τί πρέπει νὰ κάμῃς.

Ὁ Παῦλος ἐσηκώθη ἀπὸ τῆς γῆς καὶ χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνοδοιπόρων του εἰσῆλθεν εἰς Δαμασκὸν καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας δὲν ἔβλεπεν οὐδ' ἔφαγεν οὐδ' ἔπιεν. Ἀπεστάλη δὲ παρὰ τοῦ

Κυρίου χριστιανός τις ὀνόματι Ἀνανίας πρὸς τὸν Παῦλον, ὅστις εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν ἔθηκεν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ Παύλου τὰς χεῖράς του καὶ ἀμέσως ὁ Παῦλος ἀνέδραψε καὶ σηκωθείς ἐδραπέσθη. Διὰ τοῦ θείου τούτου θαύματος ἐπιστραφεῖς εἰς τὸν χριστιανισμόν ἐγένετο ἐνθερμος θιασώτης αὐτοῦ, εἰργάζετο γὰρ κηρύττει ἐν Δαμασκῷ εὐθὺς εἰς τὰς συναγωγὰς τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶνε ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Οἱ δὲ ἐν Δαμασκῷ Ἰουδαῖοι ἀπεφάσισαν ν' ἀποκτείνωσι τὸν Παῦλον, ὅπερ οὗτος ἐννοήσας ἐσώθη διὰ σπυρίδος (κοφίνου), ἐντὸς τῆς ὁποίας τὸν ἔθεσαν οἱ χριστιανοὶ καὶ τὸν κατεδίβασαν ἀπὸ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως καὶ τὸν ἐφυγάδευσαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Παρατηρήσεις.

Ὁ ἴδιος ἀπόστολος Παῦλος ὁμολογεῖ, ὅτι τὴν εἰς τὸν χριστιανισμόν προσέλευσίν του ὀφείλει εἰς τὸν Θεόν διότι λέγει: «Χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμι ὃ εἰμι· καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη» (Α' Κορινθ. ΙΕ', 10).

ΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑΙ ΟΔΟΙΠΟΡΙΑΙ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

§ 39. Πρώτη καὶ δευτέρα ἀποστολικὴ ὁδοιπορία αὐτοῦ.

(Πράξ. ΙΑ', 25. ΙΓ', ΙΗ' 1-22)

Ὁ Παῦλος, ὡς ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν, ἔμελλε γὰρ κηρύξῃ τὸ εὐαγγέλιον εἰς τοὺς ἐθνικούς. Ἀρχεται τῆς πρώτης ἀποστολικῆς ὁδοιπορίας του μετὰ τοῦ Βαρνάβα ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας τῆς Συρίας, κατέρχεται εἰς τὴν Σελεύκειαν, εἰς Κύπρον, τὴν ὁποίαν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον διήλθεν, εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας, εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας, εἰς Ἰκόνιον, Λύστραν καὶ Δέρβην, εἶτα διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἐπιστρέψας εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας καὶ διελθὼν τὴν Πισιδίαν κατέρχεται εἰς Πέργην, εἰς Ἀττάλειαν καὶ ἐκ ταύτης ἀποπλέει εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας.

Ὁ Παῦλος μείνας χρόνον τινὰ ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας

ἐπιχειρεῖ τὴν δευτέραν του ἀποστολικὴν ὁδοιπορίαν καὶ ἀναχωρεῖ ἐκ τῆς πόλεως ταύτης καὶ ἔρχεται εἰς Δέρβην καὶ Λύστραν, ἐκ Λύστρας κατέρχεται εἰς τὴν Τρωάδα, Σαμοθράκην, Νεάπολιν, Φιλίππους, Ἀμφίπολιν, Ἀπολλωνίαν, Θεσσαλονίκην, Βέρροισιν, Ἀθήνας, Κόρινθον, Ἐφεσον, Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης, Ἱερουσόλυμα, Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας. Παρατηροῦμεν δὲ ὅτι ἡ Ἀντιόχεια, ἡ πρωτεύουσα τῆς Συρίας, ἦτο ἡ κεντρικὴ πόλις, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἤρχισε τὴν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν ἀποστολικὴν του ὁδοιπορίαν καὶ εἰς τὴν ὁποίαν πόλιν ἐτελεῦτα.

§ 40. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐν Ἀθήναις.

(Πράξ. ΙΖ', 15-34)

Ὁ Παῦλος ἀναχωρήσας ἐκ Βερροίας τῆς Μακεδονίας κατὰ τὴν δευτέραν του ἀποστολικὴν ὁδοιπορίαν ἦλθεν εἰς Ἀθήνας. Ἐλθὼν εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐκήρυξε κατ' ἀρχὰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ ἰουδαϊκῇ συναγωγῇ, εἶτα δὲ ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἣτις ἔκειτο μεταξὺ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τῆς Πνυκός. Ἡ συμπεριφορὰ τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὸν ἀπόστολον Παῦλον ἦτο ἀρίστη διότι ὑπεδέχθησαν αὐτὸν μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιεικειᾶς καὶ φιλοξενίας. Καθόλου οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι ἦσαν φιλόφρονες, φιλόξενοι καὶ λεπτοὶ τοὺς τρόπους, σεβόμενοι τὰς πεποιθήσεις τῶν ἄλλων καὶ μὴ ἐννοοῦντες νὰ ἐπιβάλλωσι διὰ τῆς βίας τὰς ἑαυτῶν εἰς τοὺς ἀντιφρονούντας. Αὐτὸς ὁ Παῦλος ὁμολογεῖ, ὅτι ἐν ἄλλαις πόλεσιν, ἐν αἷς ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον, κατεδιώχθη λυσσῶδῶς ὑπὸ τῶν ἀντιφρονούντων, ὁμολογεῖ, ὅτι πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαθε, τρίς ἐρραθίσθη, ἅπαξ ἐλιθάσθη καὶ ὅτι πολλάκις τὸν ἔσχατον ἐκινδύνευσεν κίνδυνον (Β' Κορινθ. ΙΑ', 24), ἀλλ' ἐν Ἀθήναις ὁδηγεῖται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸν Ἀρειον Πάγον καὶ παρακαλεῖται μετὰ πολλῆς τῆς εὐγενείας καὶ λεπτότητος νὰ εἴπῃ εἰς αὐτοὺς τὴν γέαν του διδασκαλίαν. Ὁ Ἀρειος Πάγος, εὐρισκόμενος ἐπὶ τοῦ πετρῶδους λόφου τοῦ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀκροπόλεως κειμένου, ἦτο τὸ δικαιοτάτον καὶ

σεβαστὸν ἀνώτατον δικαστήριον τῆς πόλεως Ἀθηνῶν. Ὁ Παῦλος ἀναβάς εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον ἀπήγγειλε τὸν ὠραῖον ἀπολογητικὸν τοῦ λόγον ὑπὲρ τῆς νέας θρησκείας καταδείξας εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸν ἄγνωστον Θεὸν καὶ ὀρίσας τὴν σχέσιν αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς καὶ τὸν κόσμον. Ἐν τῷ ὠραίῳ τούτῳ λόγῳ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐδίδαξε τοὺς Ἀθηναίους τίς εἶνε ὁ ἀληθὴς Θεός, ὃν αὐτοὶ ἠγνόουν, καὶ τίς εἶνε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Τότε Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ ἄλλοι Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον αὐτοῦ ἐπίστευσαν τῷ Παύλῳ καὶ ἠκολούθησαν τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ εὔρον πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.

§ 41. Τρίτη καὶ τετάρτη ἀποστολικὴ ὁδοιπορία τοῦ Παύλου.

(Πράξ. ΙΗ', 23-ΚΗ'. Α'. καὶ Β'. πρὸς Τιμόθ. καὶ πρὸς Τίτον)

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος διατρίψας μικρὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν καὶ διήρχετο τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ τὴν Φρυγίαν. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς Ἔφεσον, Μακεδονίαν, Κόρινθον, Φιλίππους, Τρωάδα, Ἄσσον, Μυτιλήνην, Χίον, Σάμον, Τρωγύλιον, Μίλητον, Κῶν, Ρόδον, Πάταρα, Τύρον, Πτολεμαῖδα, Καισάρειαν καὶ Ἱερουσόλυμα.

Ἐν Ἱερουσόλυμοις κινδυνεῖε ὁ Παῦλος νὰ φονευθῇ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες τὸν κατηγοροῦν, ὅτι διδάσκει κατὰ τοῦ λαοῦ, τοῦ νόμου καὶ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῶν Ἱερουσόλυμων. Ἀπὸ τοῦ κινδύου δὲ τούτου ἀπαλλάσσει αὐτὸν ὁ Ῥωμαῖος χιλιάρχος, ὁ ὁποῖος μετὰ στρατοῦ πέμπει αὐτὸν εἰς Καισάρειαν πρὸς Φήλικα τὸν Ῥωμαῖον ὑποδιοικητῆν. Οὗτος ἐλπίζων, ὅτι θὰ λάβῃ παρὰ τοῦ Παύλου χρήματα, τὸν διετῆρει ἐν τῇ φυλακῇ ἐπὶ δύο ἔτη. Μετὰ ταῦτα διαδέχεται τὸν ὑποδιοικητῆν τοῦτον ὁ Πόρκιος Φῆστος, ἐνώπιον τοῦ ὁποῖου δικάζεται ὁ Παῦλος, παρισταμένων καὶ τῶν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καταβάντων Ἰουδαίων κατηγορῶν αὐτοῦ, οἵτινες ὅμως οὐδὲν ἠδύνατο ν' ἀποδείξωσι κατὰ τοῦ Παύλου. Ὁ δὲ ἀπόστολος παρ᾿ αὐτῶν, ὅτι, ἐν ᾧ ἦτο ἀθῆος, δικαιοσύνην δὲν ἠδύνατο νὰ εὔρη,

ἐπικαλείται τὸ ὄνομα τοῦ Καίσαρος, ἦτοι τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥώμης. Ἐνεκα δὲ τῆς ἐπικλήσεως ταύτης πέμπεται ἐκ Καισαρείας εἰς Ῥώμην διὰ μέσου Σιδῶνος, Μύρων, Μελίτης, Συρακουσῶν, Ῥηγίου, Ποτιόλων, Ἀππίου, Φόρου, Τριῶν Ταβερνῶν.

Ὅτῳ δὲ ὁ Παῦλος εἶδε τὴν Ῥώμην, εἰ καὶ οὐχὶ ὡς ἐλεύθερος κήρυξ τοῦ εὐαγγελίου, ὡς ἐπεθύμει. Ἐπετράπη δὲ εἰς αὐτὸν νὰ κατοικήσῃ εἰς ἰδίαν μισθωθείσαν οἰκίαν καὶ νὰ φυλάσῃ αὐτὸν εἰς μόνον στρατιώτης. Ἡ φυλάκισις αὕτη τοῦ Παύλου διήρκεσεν ἐπὶ δύο ὀλόκληρα ἔτη, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀκολούτως ὁ ἀπόστολος ἐδέχετο πάντας τοὺς εἰς αὐτὸν πορευομένους, κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάσης παρρησίας.

Ὁ Παῦλος ἀπελευθερωθεὶς τῆς πρώτης ἐν Ῥώμῃ φυλάκισεως κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 63 ἔτους μ. Χ. ἐπιχειρεῖ τετάρτην ἀποστολικὴν ὁδοπορίαν, καθ' ἣν ἔρχεται εἰς τὰς χριστιανικὰς κοινότητας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, μάλιστα εἰς τὴν Ἐφέσον, εἰς τὴν ὁποίαν ἀφίγει ἐπίσκοπον τὸν Τιμόθεον. Ἐκ τῆς Ἐφέσου πορεύεται εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ ἐκ τῆς Μακεδονίας διὰ τῆς Ἐφέσου ἔρχεται εἰς Κρήτην, ἐνθα ἀφίγει ἐπίσκοπον τὸν Τίτον. Μετὰ ταῦτα διὰ τῆς Μιλήτου καὶ τῆς Κορίνθου μεταβαίνει εἰς Ἰταλίαν, ὅπου βεβαίως ἐκήρυξε καὶ ἐδίδαξε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, εἶτα δὲ εἰς Ῥώμην, ὅπου συνελήφθη καὶ ἤχθη ἐνώπιον τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Νέρωνος. Ἀποκριθεὶς δὲ κατεδικάσθη εἰς θάνατον κατηγορηθεὶς ἐπὶ πολιτικῷ ἐγκλήματι, ὅτι δηλαδὴ εἰσήγαγεν εἰς τὴν Ῥώμην νέαν θρησκείαν ἀπαγορευομένην ὑπὸ τῶν πολιτικῶν νόμων καὶ κατ' ἀκολουθίαν κατεφρόνει τοὺς νόμους τούτους, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίχτετο ἡ θρησκεία τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους. Ὁ μαρτυρικὸς θάνατος τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἐγένετο τῷ 64 μ. Χ.

§ 42. Ὁ ἀπόστολος Πέτρος.

Ὁ Σίμων ἢ Συμεών, ὁ ἐπικληθεὶς μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ Πέτρος, ἦτο υἱὸς Ἰωνᾶ καὶ κατήγετο ἐκ τῆς ἐν Γαλιλαίᾳ

πόλεως Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς ὁποίας βραδύτερον ἀναχωρήσας κατήκησεν ἐν τῇ πόλει Καπερναοῦμ ἐν τῷ οἴκῳ τῶν γονέων τῆς γυναίκος του, ἐν τῷ ὁποίῳ συγκατήκει καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀνδρέας. Ἀμφότεροι δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἦσαν ἄλιεῖς ἀλιεύοντες ἐν τῇ λίμνῃ τῆς Γαλιλαίας. Ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἀνδρέας ἐκλήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ν' ἀφήσωσι τὸ ἀλιευτικὸν ἔργον των καὶ ν' ἀκολουθήσωσιν αὐτόν· διότι ἀπεφάσισε νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς ἄλιεῖς ἀνθρώπων, ἀποστόλους, διότι ἤθελε ν' ἀποστείλῃ αὐτοὺς εἰς τὰ ἔθνη, ὥπως προσελκύσωσι καὶ ἀλιεύσωσιν αὐτὰ εἰς τὸν χριστιανισμόν.

Εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Ἰησοῦ ὁ Πέτρος, ὡς καὶ ὁ ἀδελφὸς του Ἀνδρέας, εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν τὸν Ἰησοῦν. Ὁ Πέτρος ἦτο εἰς ἓκ τῶν στενωτάτα συνδεδεμένων μετὰ τοῦ Ἰησοῦ ἀποστόλων, ὡς ἦσαν καὶ οἱ δύο υἱοὶ Ζεβεδαίου, ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης. Ὁ Πέτρος ἦτο ὁ πρῶτος τῶν ἀποστόλων, εἰς τὸν ὅποιον ὁ Σωτὴρ ἐφάνη μετὰ τὴν ἀνάστασιν. Ὁ Πέτρος ἔδειξε τὴν θερμὴν πρὸς τὸν Σωτῆρα ἀγάπην, ὅτε κατὰ τὴν ἐπιφάντησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ Πεντηκοστῇ ἤρξατο μετὰ τῶν λοιπῶν ἀποστόλων κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ. Μετὰ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον τοῦ Στεφάνου ὁ Πέτρος καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι ἔμειναν ἐν Ἱερουσόλοις, εἰ καὶ ἡ ἐκκλησία τῶν Ἱερουσόλυμων σφοδρῶς κατεδιώκετο. Ὁ Πέτρος, ὡς καὶ ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης, ὅτε ὁ χριστιανισμὸς διεδόθη εἰς τὴν Σαμαρείαν, ἀπεστάλησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἱερουσόλυμων, ἵνα στηρίξωσι καὶ ἐνθαρρύνωσι τοὺς ἐκεῖ χριστιανούς. Ὁ Πέτρος ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Ἰουδαίας, Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας, ἐφυλακίσθη ἐν Ἱερουσόλοις ἐπὶ Ἡρώδου Ἀγρίππα τὸ ἔτος 44 μ. Χ. καὶ ἀπὸ τῆς φυλακῆς ταύτης ἠλευθερώθη καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Ἱερουσόλυμων πορευθεὶς εἰς ἄλλα μέρη, διὰ νὰ κηρύξῃ τὸ εὐαγγέλιον. Ὁ Πέτρος ἐμφανίζεται ἐν Ἱερουσόλοις τὸ 51 ἔτος, ὅτε ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐγένετο ἡ ἀποστολικὴ σύνοδος. Μετὰ τὴν σύνοδον ταύτην μετέβη εἰς ἄλλας χώρας καὶ ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον. Ὁ Πέτρος

οὐδέποτε μετέβη εἰς τὴν Ῥώμην καὶ ἐπομένως οὐδὲ πρῶτος ἐπίσκοπος αὐτῆς ἐγένετο, καθὼς πιστεύουσιν οἱ Λατῖνοι καὶ οἱ Πάππαι. Ὁ Πέτρος ἔγραψε δύο ἐπιστολάς πρὸς χριστιανοὺς τῆς Ἀσίας, αἱ ὁποῖαι καὶ σφίζονται.

Παρατηρήσεις.

Ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἀρνηθεὶς τὸν διδάσκαλόν του εἰπὼν «Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον» (Ματθ. ΚΓ', 72) ἤμαρτεν, ἀλλ' ἀληθῶς μετανοήσας ἐσώθη. Διὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ Πέτρου διδασκόμεθα, ὅτι καὶ οἱ μαθηταὶ ἐκείνοι, οὔτινες περιέπεσον εἰς ἀμαρτήματα, δύνανται νὰ σωθῶσιν, ἐὰν ὁμολογήσωσιν αὐτὸ καὶ ἀποβάλλωσι βαδίζοντες τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς. Ἀληθῶς μετανοια εἶνε, ἔταν τις ὁμολογῇ τὰς ἀμαρτίας του καὶ παύσῃ ν' ἀμαρτάνῃ

§ 43. Ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης.

Ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης ἦτο υἱὸς τοῦ Ζεβεδαίου καὶ τῆς Σαλώμης. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ζεβεδαῖος ἦτο ἀλιεὺς ἐν τῇ λίμνῃ τῆς Γαλιλαίας, ἀνὴρ εὐπορος. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Σαλώμη ἦτο μία ἐξ ἐκείνων τῶν εὐσεβῶν γυναικῶν, αἵτινες παρηκολούθουν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πανταχοῦ καὶ μέχρις αὐτῶν τῶν Ἱεροσολύμων, ἔνθα ἐσταυρώθη. Ἡ εὐσεβὴς Σαλώμη ἐμόρφωσε καὶ διέπλασε τὸ ἦθος τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννου, ὡς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἀποστόλου Ἰακώβου. Ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης μορφωθείς ὑπὸ τῆς μητρὸς του ἠκολούθησε κατ' ἀρχάς τὸν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν, ἀλλ' ἔπειτα ὠδηγήθη ὑπὸ τοῦ διδασκάλου του Ἰωάννου ν' ἀκολουθήσῃ τὸν Σωτῆρα ἡμῶν, ὃν καὶ κατ' οἶκον ἐπεσκέφθη καὶ ἔμεινε πλησίον αὐτοῦ ἱκανὰς ὥρας. Ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν εἶχε σημάνει ἡ ὥρα, καθ' ἣν ὁ Σωτὴρ ἔμελλεν ὀριστικῶς νὰ προσκαλέσῃ τοὺς ὑπαδούς του, ἀφῆκε τὸν Ἰωάννην νὰ μεταβῇ πάλιν εἰς τὸ ἀλιευτικὸν ἔργον του, ἕπερ μετὰ τοῦ πατρὸς του Ζεβεδαίου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰακώβου ἦσκει ἐν τῇ θαλάσῃ ἢ τῇ λίμνῃ τῆς Γαλιλαίας. Ὅτε δὲ ἦλθεν ἡ ὀρισμένη ὥρα, ὁ Ἰησοῦς καλεῖ τὸν Ἰωάννην, ὅπως ἀκολουθήσῃ αὐτόν. Ἐκεῖνος δὲ ὑπακούσας εἰς τὴν προσταγὴν τοῦ Ἰησοῦ ἐγκαταλεί-

πει μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰακώβου τὰ δίκτυα καὶ ἀκολουθεῖ τὸν Σωτῆρα ἡμῶν, ἵνα γίνῃ ἀλιεὺς ἀνθρώπων. Ὁ Ἰωάννης ἦτο εἰς ἐκ τῶν στενωτάτα συνδεδεμένων ἀποστόλων μετὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν διὰ τοῦτο κατὰ τὴν σταύρωσίν του ἐνεπιστεύθη τὴν μητέρα του εἰς τὸν Ἰωάννην, ὅπως λάβῃ αὐτὴν μεθ' ἑαυτοῦ. Ὁ Ἰωάννης ἦτο ἐξαδέλφος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· διότι ἡ μήτηρ αὐτοῦ Σαλώμη φαίνεται, ὅτι ἦτο ἀδελφὴ τῆς Παρθένου Μαριάς.

Μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ὁ Ἰωάννης διέτριβεν ἐν Ἱεροσολύμοις. Ὅτε δὲ ἡ χριστιανικὴ κοινότης τῆς πόλεως ταύτης ἔμαθεν, ὅτι ἡ Σαμάρεια ἐδέχθη τὸν χριστιανισμόν, ἔπεμψε τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν ἀπόστολον Πέτρον πρὸς αὐτήν, ἵνα ἐνισχύσωσι τοὺς κατοίκους αὐτῆς εἰς τὴν νέαν θρησκείαν. Μετὰ τοῦτο ὁ Ἰωάννης ἐπέστρεψεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἔνθα ἐθεωρεῖτο στυλοῦς τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας. Ὅτε δὲ ἐγένετο ἐν Ἱεροσολύμοις ἡ σύνοδος τῶν ἀποστόλων ἐν ἔτει 51 μ. Χ., ὁ Ἰωάννης ἦτο ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ἀρξαμένου τοῦ Ἰουδαϊκοῦ πολέμου φαίνεται, ὅτι οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἄλλοι χριστιανοὶ εἶχον ἀναχωρήσει ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων, κατ' ἀκολουθίαν καὶ ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης. Ἡ παράδοσις τῆς ἐκκλησίας ἀναφέρει, ὅτι ὁ Ἰωάννης ἦλθεν εἰς Ἔφεσον, ἔνθα διαμένων διήρτυνε τὰς χριστιανικὰς κοινότητας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης εἰς ἔσχατον φθάσας γῆρας καὶ μὴ δυνάμενος ἕνεκα τοῦ γήρωος νὰ πορεύηται πλέον εἰς τὰς συναθροίσεις τῶν χριστιανῶν ἤρχετο βασταζόμενος ὑπὸ τῶν μαθητῶν του· μὴ δυνάμενος πλέον νὰ ὀμιλῇ διὰ μακρῶν ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας ἔλεγε μόνον «*Ἐκκλῆσια μου, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους*». Ἐξῆρξεν ὁ Ἰωάννης μέχρι τῆς αυτοκρατορίας τοῦ Τραϊανοῦ (98-117) καὶ κατέλιπεν εἰς ἡμᾶς συγγράμματα τὸ *Εὐαγγέλιον*, *τρῆς Ἐπιστολάς* καὶ τὴν *Ἀποκάλυψιν*.

Παρατηρήσεις.

Ὁ ζῆλος τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου ἦτο τόσο μέγας ὑπὲρ τῆς ἐξαπλώσεως τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ὥστε διαρκῶς ἐπεσκέπτετο καὶ περιώδευε τὰς ἐκκλησίας τῆς Μι-

κράς Ἀσίας, ἐνεθάρρυνε τοὺς ἐπίσκοπους αὐτῆς καὶ ὄντινα εὕρισκε δυνάμενον νὰ ἐργασθῆ ὑπὲρ τοῦ χριστιανισμοῦ ἀμέσως προσελάμβανε. Διηγούνται περὶ τοῦ Ἰωάννου τὸ ἐξῆς· ὅτι εὕρισκόμενος ἐν ἀποστολικῇ ἀγῆ τὴν Ἀσίαν ὁδοιπορίᾳ συνήντησε νεανίσκον τινά, ἱκανὸν καὶ ὑποσχόμενον νὰ ἐργασθῆ πολὺ ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Τὸν νεανίσκον τοῦτον ἐνεπιστεύθη εἰς ἓνα ἐπίσκοπον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅστις ἐπεμελεῖτο περὶ τῆς ἀνατροφῆς του. Ἀλλὰ ὁμήλικες τοῦ νεανίσκου ἀργοὶ καὶ πονηροὶ διαφθείρουσιν αὐτὸν καὶ κατορθοῦσι νὰ παρασύρῳσιν αὐτὸν εἰς λωποδυσίας εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε κατήντησε νὰ γίνῃ καὶ λήσταρχος, συγκροτήσας ληστρικὴν συμμορίαν. Ὅτε δὲ ἕνεκα ἐπείγουσας ἀνάγκης προσκληθεὶς ὁ Ἰωάννης ἦλθεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἐπισκόπου, εἰς ὃν εἶχεν ἐμπιστευθῆ τὸν εἰρημνένον νεανίσκον, τότε ἐξήτησε πληροφορίας περὶ τοῦ νεανίσκου τούτου παρὰ τοῦ ἐπισκόπου. Ὅτε δὲ ὁ ἐπίσκοπος οὗτος εἶπε πρὸς τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὁ νεανίσκος ἀπέδη πονηρὰς, ἐξώλης καὶ ληστῆς καταλαβὼν τὰ ὄρη, τότε ὁ Ἰωάννης ἐτρέπη εἰς τὰ ὄρη πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ καὶ εὐρὼν κατώρθωσε νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐξ ἧς εἶχε δραπετεύσει. Ὁ ἀπόστολος καὶ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης κατεδείχθη ἀληθῆς ποιμὴν τῆς ἐκκλησίας ὅμοιος πρὸς τὸν ποιμένα ἐκεῖνον, ὃν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς περιέγραψεν εἰπὼν, ὅτι ποιμὴν τις ἀπολέσας πρόβατον ἔτρεξε νὰ εὕρῃ αὐτὸ καὶ εὐρὼν ἔθεσεν εἰς τοὺς ὄμους του καὶ ἔφερεν αὐτὸ εἰς τὸν αἰκὸν του, ἵνα σώσῃ αὐτὸ (Λουκ. ΙΕ'. 1-7).

§ 44. Οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι.

Ὁ Ἀνδρέας, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου, κατήγετο ἐκ τῆς Βηθσαϊδά, πόλεως τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦτο ἀλιεύς· Ἐχρημάτισε κατ' ἀρχὰς μαθητῆς Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ἔπειτα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πρῶτος ἐκ πάντων τῶν ἀποστόλων, κληθεὶς νὰ γίνῃ μαθητῆς καὶ ἀπόστολος αὐτοῦ (Ἰω. Α'. 35)· διὰ τοῦτο ὁ Ἀνδρέας καλεῖται **πρωτόκλητος τῶν ἀποστόλων**. Περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ Ἀνδρέου ὡς ἀποστόλου οὐδὲν θετικὸν γνωρίζομεν. Κατὰ διαφόρου ἀρχαίας καὶ νεωτέρας εἰδήσεις ὁ Ἀνδρέας ἐκήρυξεν ἐν Σκυθία, Καππαδοκίᾳ, Γαλατίᾳ, Βιθυνίᾳ, ταῖς χώραις τοῦ Εὐξείνου, Θράκη,

Βυζαντίῳ, Μακεδονίᾳ, Ἀχαΐᾳ καὶ ὑπέστη τὸν μαρτυρικὸν θάνατον ἐν Πάτραις τῆς Ἀχαΐας.

Ὁ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφὸς τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ ἀποστόλου Ἰωάννου ἦτο ἀλιεὺς ἐν τῇ λίμνῃ τῆς Γαλιλαίας. Ἐκλήθη μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἰωάννου ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος εἰς τὴν χορείαν τῶν ἀποστόλων καὶ ἐνωρὶς ἐμαρτύρησαν ἐν Ἱεροσολύμοις κατὰ διαταγὴν Ἡρώδου τοῦ Ἀγρίππα ἐν ἔτει 44 μ. Χ.

Ὁ Φίλιππος κατήγετο ἐκ τῆς Βηθσαϊδά, πόλεως τῆς Γαλιλαίας. Γενόμενος ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον αὐτοῦ ἐν τῇ Ἱερραπόλει τῆς Φρυγίας, ἔνθα ὑπέστη καὶ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον.

Ὁ ἀπόστολος Ναθαναὴλ ἢ Βαρθολομαῖος κατήγετο ἐκ τῆς Κανά, πόλεως τῆς Γαλιλαίας. Λέγεται περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον μέχρι τῶν Ἰνδιῶν.

Ὁ ἀπόστολος Θωμᾶς λέγεται, ὅτι ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον ἐν Παρθίᾳ, Αἰθιοπία καὶ ἐν Ἰνδίαῖς, ἔνθα ἐμαρτύρησεν.

Ὁ Ματθαῖος, ὁ καὶ Λευὴς καλούμενος, ἦτο τελώνης καὶ κληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο μαθητὴς καὶ ἀπόστολος αὐτοῦ. Κατὰ μεταγενεστέρως εἰδήσεις λέγεται, ὅτι ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον ἐν Αἰθιοπία, Μακεδονίᾳ, Συρίᾳ, Περσίᾳ, Παρθία, Μηδίᾳ καὶ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἀνθρωποφάγων. Ἐγραψε δὲ καὶ τὸ εὐαγγέλιον τὸ ἐπιγραφόμενον ἀπὸ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ (κατὰ Ματθαῖον), ἐν τῇ ὁποίῳ ἐξιστορεῖ τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Δὲν εἶνε δὲ γνωστὸς ὁ βίος, ὡς καὶ αἱ χῶραι, ἐν αἷς οἱ τέσσαρες ἀκόλουθοι ἀπόστολοι ἐκήρυξαν τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, ἦτοι ὁ Ἰάκωβος ὁ υἱὸς τοῦ Κλωπᾶ ἢ τοῦ Ἀλφαίου, ὁ Ἰούδας ὁ υἱὸς τοῦ Ἰακώβου ὁ καλούμενος Λεββαῖος, ἦτοι θαρραλέος, Σίμων ὁ Κανανίτης, ἦτοι ὁ Ζηλωτὴς, καὶ ὁ Ματθαῖος ὁ ἐκλεχθεὶς ἀντὶ Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου.

ΤΕΛΟΣ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Εἰσαγωγή.....σελ.	1
§	1. Ζαχαρίας καὶ Ἑλισάβετ..... »	6
§	2. Ὁ εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου..... »	7
§	3. Ἡ ἐπίσκεψις τῆς Θεοτόκου πρὸς τὴν Ἑλι- σάβετ..... »	8
§	4. Ἡ γέννησις τοῦ Προδρόμου..... »	9
§	5. Ἡ γέννησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ..... »	10
§	6. Ἡ ἐν τῷ ἱερῷ παράστασις τοῦ Σωτῆρος... »	12
§	7. Ἡ προσκύνησις τῶν μάγων..... »	13
§	8. Ἡ φυγὴ εἰς Αἴγυπτον. Ἡ βρεφοκτονία τοῦ Ἡρώδου. Ἡ ἐπάνοδος ἐξ Αἰγύπτου καὶ ἡ ἐγκα- τάστασις αὐτῶν ἐν Ναζαρέτ..... »	15
§	9. Ὁ Ἰησοῦς δωδεκαετῆς ἐν τῷ ἱερῷ..... »	16
§	10. Τὸ κήρυγμα τοῦ Προδρόμου..... »	17
§	11. Ἡ βάπτισις τοῦ Σωτῆρος..... »	19
§	12. Οἱ ἀπόστολοι καὶ αἱ πρὸς αὐτοὺς παραγγελίαι τοῦ Σωτῆρος..... »	20
§	13. Ἡ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐκδίωξις τῶν πωλούντων..... »	22
§	14. Ὁ Σωτὴρ καὶ ἡ Σαμαρείτις..... »	23
§	15. Ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς Γαλιλαίας ὁμιλία τοῦ Σωτῆρος..... »	25
	1. Πότε αἱ μαθηταὶ αὐτοῦ θὰ εἶνε εὐτυχεῖς καὶ πότε θὰ γίνωσιν ἀληθεῖς διδάσκαλοι τῆς κοινωρίας;..... »	26
	2. Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ ὀργῆς, περιφρονή- σεως καὶ μίσους πρὸς τὸν πλησίον καὶ συνδιαλλα- γῆς πρὸς αὐτόν..... »	26

3. Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ ὄρκου, ἀνεξικακίας καὶ βοήθειας τοῦ πλησίον καὶ ἀγάπης πρὸς τοὺς ἐχθρούς »	26
4. Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ ἐλεημοσύνης, προσευχῆς καὶ νηστείας »	27
5. Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ ἐπιγείων ἀγαθῶν »	28
6. Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ κατακρίσεως τοῦ πλησίον »	28
7. Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ τῆς ὁδοῦ τῆς αἰωνίου μακαριότητος »	29
8. Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ τῶν ψευδοδιδασκάλων »	29
9. Ὁ Σωτὴρ ὁμιλεῖ περὶ ζώσης καὶ νεκρᾶς πίστεως »	29
§ 16. Παραβολαὶ τοῦ Σωτῆρος »	30
Ἡ παραβολὴ τοῦ σπορέως »	30
Αἱ παραβολαὶ τῶν ζιζανίων, τοῦ κόκκου τοῦ σιγᾶπεως, τῆς ζύμης καὶ τῆς σαγίγης »	32
Ἡ παραβολὴ τοῦ ἄφρονος πλουσίου »	34
Ἡ παραβολὴ τοῦ Σαμαρείτου »	55
Ἡ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου »	37
Ἡ παραβολὴ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου »	38
Ἡ παραβολὴ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου »	39
Ἡ παραβολὴ τοῦ βασιλέως »	40
Ἡ παραβολὴ τῶν ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνος »	42
Ἡ παραβολὴ τῶν ταλάντων »	43
Ἡ παραβολὴ τοῦ βασιλικοῦ γάμου «	44
Ἡ παραβολὴ τῶν δέκα παρθένων »	45
§ 17. Τὰ θαύματα »	46
Τὸ ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας θαῦμα »	46
Ὁ χορτασμὸς τῶν πεντακισχιλίων ἀνθρώπων »	47
Ἡ ἴασις τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλικοῦ »	49

	Ἰασις τοῦ δούλου τοῦ ἑκατοντάρχου..... »	50
	Ἰασις τοῦ παραλυτικοῦ..... »	51
	Ἡ Ἰασις τοῦ ἐπὶ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη παρα- λυτικοῦ..... »	52
	Ἡ Ἰασις τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ..... »	54
	Ἡ ἀνάστασις τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τῆς χήρας.. »	55
	Ἡ ἀνάστασις τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰαείρου.... »	56
	Ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου..... »	57
§ 18.	Ἡ εὐλόγησις τῶν παιδῶν ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος »	59
§ 19.	Ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος..... »	60
§ 20.	Ὁ θάνατος τοῦ Προδρόμου..... »	62
§ 21.	Ἡ ἐπίσημος εἴσοδος τοῦ Σωτῆρος εἰς Ἱεροσό- λυμα..... »	64
§ 22.	Ὁ ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος δριμύτατος ἔλεγχος καὶ ταλανισμὸς τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων.. »	66
§ 23.	Ἡ κλήσις τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους..... »	67
§ 24.	Ὁ μυστικὸς δειπνός..... »	69
§ 25.	Οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ Σωτῆρος πρὸς τοὺς μαθη- τὰς αὐτοῦ..... »	70
§ 26.	Ὁ Σωτὴρ ἐν Γεθσημανῇ..... »	71
§ 27.	Ὁ Σωτὴρ ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ ἡ ἄρνησις τοῦ ἀποστόλου Πέτρου..... »	73
§ 28.	Ὁ Σωτὴρ ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως Καϊάφα καὶ τοῦ μεγάλου συνεδρίου..... »	74
§ 29.	Ὁ Σωτὴρ ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου..... »	75
§ 30.	Ἡ σταύρωσις καὶ ὁ θάνατος τοῦ Σωτῆρος... »	77
§ 31.	Ἡ ἀποκαθήλωσις καὶ ἡ ταφή τοῦ Σωτῆρος καὶ ἡ ἀσφάλισις τοῦ τάφου αὐτοῦ..... »	79
§ 32.	Ἡ ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος..... »	80
§ 33.	Αἱ ἐμφανίσεις τοῦ Σωτῆρος..... »	82
§ 34.	Ἄλλαι ἐμφανίσεις τοῦ Σωτῆρος κτλ..... »	84

§ 35.	Ἡ ἀνάληψις τοῦ Σωτῆρος..... :	»	85
§ 36.	Ἡ Πεντηκοστή.....	»	87
§ 37.	Ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος.....	»	88
§ 38.	Ἡ εἰς τὸν χριστιανισμὸν προσέλευσις τοῦ ἀποστόλου Παύλου.....	»	90
§ 39.	Πρώτη καὶ δευτέρα ἀποστολικὴ ὁδοιπορία.....	»	91
§ 40.	Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐν Ἀθήναις.....	»	92
§ 41.	Τρίτη καὶ τετάρτη ἀποστολικὴ ὁδοιπορία τοῦ Παύλου.....	»	93
§ 42.	Ὁ ἀπόστολος Πέτρος.....	»	94
§ 43.	Ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης.....	»	96
§ 44.	Οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι.....	»	98

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων
Τερζοπούλου — Σαλιβέρου.

3.000

